

ÖZGÜRLÜK KOLAY DEĞİL

CEVHER
DUDAYEV

KÜREŞELKİTAP

ÖZGÜRLÜK KOLAY DEĞİL

- CEVHER DUDAYEV -

KÜRESELKİTAP

Özgürlük Kolay Değil

Cevher Dudayev

İstanbul, 1437 / 2016

Küresel Kitap: 36

Kafkasya Kitaplığı: 4

Eserin Orijinal İsmi: Свобода Не Просто

Hazırlayan: Turan Vakfı

Editör: Osman AKYILDIZ

Tashih&Mizanpaj: KÜRESEL KİTAP

Kapak: KÜRESEL KİTAP

Baskı&Cilt: Step Ajans Matbaa Ltd. Şti.

Göztepe Mah. Bosna Cad. No: 11

Bağcılar / İstanbul

Tel: 0212 446 88 46

Sertifika No:12266

KÜRESEL

Adres: Mimar Sinan Mah. Çavuşdere Cad.

Erbay İş Hanı No: 8 Kat: 1/4 Üsküdar-İSTANBUL

Tel&Faks: +90 216 201 23 72

Cep: +90 538 817 99 79

Web&E-Posta: www.kureselkitap.com • bilgi@kureselkitap.com

İÇİNDEKİLER

Komutan Hattab, Şehid Cevher Dudayev'i Anlatıyor	4
Türk Milletine Mektup	7
Önsöz	9

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇEÇENİSTAN VE CEVHER DUDAYEV	11
Giriş	12
Çeçenler	14
Çeçenlerin Kökeni	20
Çeçenistan ve Cevher Dudayev	23
Çeçenistan'ın Kimliği	25
Çeçenistan Milli Marşı	27
Çeçen Kurultay Kararları	28
Çeçenistan Cumhuriyeti Tarafsızlık Bildirisi	30

İKİNCİ BÖLÜM

BEŞ ASIRLIK GAZAVAT	33
İmam Mansur'dan General Dudayev'e	36
İşgale Tepkiler	44
Moskova Karıştı	60

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DUDAYEV İLE KONUŞMALAR	63
Sonuna Kadar Savaş	80

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DUDAYEV'İN YAZILARI	97

BEŞİNCİ BÖLÜM

DEVLETLERARASI YAZIŞMALAR	123

ALTINCI BÖLÜM

MİLLETLERARASI HUKUK AÇISINDAN BAĞIMSIZLIK HAKKI	131
Bağımsızlık Çeçenlerin Hakkı	135

YEDİNCİ BÖLÜM

ŞAMİL BASAYEV MİLLİ KAHRAMAN	137

SEKİZİNCİ BÖLÜM

ÇEÇENLERİN SON İKİ ASIRLIK İSTİKLAL MÜCADELESİ TARİHİ	143

DOKUZUNCU BÖLÜM

ÇEÇEN CUMHURİYETİ SİYASAL DEVLET YAPISI SORUNU ÜZERİNE	155
Sunuş	156
Kafkaslılar Derneği - Çeçen Cumhuriyeti'nin Siyasal Devlet Yapısı Sorunu Üzerine	159
EK Özgürlük Dansı	179

KOMUTAN HATTAB, ŞEHİD CEVHER DUDAYEV’İ ANLATIYOR

Cevher Dudayev ile tanıştım. Şeyh Fethi ile karşılaşmayı arzu ediyordum ki Cevher de oradaydı, üstümde askeri bir kıyafet vardı. Cevher Vedenov’daki eğitimleri duymuştu. Bir keresinde gece vaktinde RPG’lerle manevra yapmıştık. Herkes sağa sola ateş ediyordu bu nedenle halk Vedenov’dan kaçtı ve dağlara tırmanmışlardı. Rusların Dağıstan yoluyla güneyden giriş yaptığını söylüyorlardı. Gece eğitimi yaptığımız duyulduktan sonra halktan bazıları güldü ve şöyle söylediler: “Bu savurganlık neden? Eğer attığınız o mermilere biz sahip olsaydık, Grozni’ye de sahip olabilirdik.” Hiç kimse bu eğitimin önemli olduğunu düşünmemişti.

Şeyh Fethi ile Cevher Dudayev özel bir görüşme yaptılar, daha sonra tüm insanlar içeri girdiler. Ben de içeri girdim ve selam verdim. Cevher sormaya başladı: “Neden daha fazla insan yardım etmek için gelmiyor?” Şeyh Fethi bana tercüme etti, ben de şöyle cevap verdim: “Gerçek şu ki savaş şüphelidir, insanlar ne için savaştığımızı anlamıyorlar, mesele anlaşılmıyor.” Bunun üzerine şöyle söyledi: “Kardeşim! Farz edelim ki bizler kötü liderleriz veya şöyleyiz veya böyleyiz... Bu insanların İslam Ümmeti üzerinde bir hakkı yok mudur? Burası bir İslam toprağıdır; sizin üzerinizde bir hakkı yok mudur?” Bir Rus generalin ağzından çıkan bu cevap nedeniyle çok şaşırmıştım.

Şöyle dedim: “Şeyh Fethi, haydi oturalım ve hızlı bir röportaj yapalım.” O da benimle şakalaştı ve sırtıma vurdu. Gördüğüm izzet ve güçlü bir kişiliğe sahip bu karakterden dolayı şaşırmıştım. Onlarla

birlikte oturdum ve Cevher'e ilk soruyu sordum: "Savaşınızın hedefi nedir? İslam için mi savaşıyorsunuz?" Şöyle cevapladı: "Onlarca yıldır diasporaya sürülmüş her Kafkasyalı ve Çeçen çocuk bir gün bunu hayal eder, İslam bir gün tüm Kafkasya'ya geri dönecek ve yalnızca kendi topraklarına da değil... Ben de Kafkasya topraklarına İslam'ın dönüşünü düşleyen o çocuklardan biriyim." Bu, bende tokat etkisi oluşturan çok derin bir cevaptı.

Şöyle sordum: "Peki, 91-92-93'ten 94'e kadar 3 yıldır Ruslar yoktu. Neden İslam cumhuriyetini ilan etmediniz ve bu 3 yıl içinde meseleleri yoluna koymadınız?"

Şöyle cevapladı: "Eğer Ruslardan ayrılıydık ertesi gün bize saldıracaklarını biliyorduk. Rus cehenneminden kaçmayı deneyen demokratlar olduğumuzu göstermeye çalışarak onları aldatmaya çalışıyoruz. Fakat Ruslar habistir, bizim sadece İslam yolunda olduğumuzu biliyorlardı, bu nedenle bizi işgal ettiler."

Şöyle dedim: "Tamam, İslam dünyası sebebin ne olduğunu bilmiyor. Çünkü siz, devletinizin adını bile "Çeçen İslam Cumhuriyeti" şeklinde adlandırmadınız ki insanlar burada bir zorunluluklarının olduğunu bilsin. İslam dünyası Çeçenistan'da olan olayları bilmiyor" dedim.

Şöyle söyledi: "Sen, Çeçenistan içinde neler olduğunu bilmek istemiyorsun, farz edelim ki bu olaylar dünyanın herhangi bir noktasında gerçekleşmiş olsun, kim kime karşı savaşıyor ve ne için savaşıyor diye sebebinin araştırması için bir delegasyon ya da komite göndermeleri Müslümanlar üzerine farz değil midir?"

Dürüst olmak gerekirse bu sözler bir saldırıydı ve onunla güreşe devam edemedim.

Sonra şöyle dedi: “Bu bir farzdır. Farz edelim ki olaylar Çeçenistan’da başladı ve biliyorsunuz ki burası bir Müslüman toprağıdır, öyleyse Müslümanların buraya gelmeleri gerekmektedir. Biz bombardıman altındayken BBC ve CNN’den ve tüm Batı dünyasından gazeteciler gelip ayağımızın dibine çökerek bizimle röportaj yapıyor ve ne için savaştığımızı, durumun ne olduğunu bizim Hristiyan mı ya da Müslüman mı olduğumuzu öğrenmek istiyor ve şaşırtıcı sorular soruyorken bana bu soruları soran ilk Müslüman “gazetecisin”. Bugüne kadar gelen gazeteciler arasında kaç tane Müslüman gazeteci geldiğine bak, savaş hakkında yazmak ya da soru sormak için bir tane bile Müslüman gazeteci gelmedi.”

Bunun ardından soru sormadım ve savunmaya başladım, şöyle dedim: “Topraklarınız kuşatılmış bir halde ve ulaşması zor.”

Şöyle cevap verdi: “Oradaki (Müslüman ülkelerdeki) sorun rejimlerle ilgilidir. Batı dünyası Çeçenistan’ın içinde bulunan bizlere ulaşan insanlar gönderirken tüm Müslüman dünyası bir delegasyon, komite veya herhangi bir kimseyi Müslümanların davasına göz atmak için gönderemez mi? Yardıma ihtiyacı olan sizlersiniz, bizler değil. Bu meseleyi hallettikten sonra gelip size yardım edeceğiz inşaAllah.”

Onunla sonunu getiremedim ve şöyle söyledim: “Allah seni hayırla mükâfatlandırsın.”

Böylece Arap Yarımadası’ndaki kardeşlere bir mektup yazdım ve onlara durumdan bahsettim. Cevher Dudayev’i övmedim ama onun ne olmadığını da mektubuma ekledim. Önceki davalarda yeterince övülmüş kişiler görmüştük zaten. Adamın çok güçlü bir kişiliğe sahip olduğunu ve belki de Allah’ın bu adamla birlikte Kafkasya halkını izzetlendireceğini söyledim. Ben onun içini bilemem fakat o zamanki gerçek, adamın çok güçlü olduğuydu. Eğer %5 veya %10 ile bir başkan olsaydı, Allah başka bir şey dilemediği sürece, zayıflık nedeniyle savaşa devam edemeyecekti.

TÜRK MİLLETİNE MEKTUP

“Bismillahirrahmanirrahim... Selamun aleykum...

Kardeşlerim, bacılarım, dostlarım... Ey Yüce Türk Milleti...

Görüyoruz ki bizi unutmamışsınız. Bu ülkedeki Müslüman kardeşlerimizin, bacılarımızın başına gelen beladan dolayı sizin duyduğunuz sıkıntıyı, acıyı da biliyoruz. Sizin bize yaptığınız yardımları da biliyoruz. Dünyada birçok millet var. Müslüman olanlar, Müslüman olmayanlar var ama bizim sıkıntımızı üstlenen, yüreği sızlayan başka bir millet, başka bir devlet, başka bir halk yok. Onun için Allah sizi yüceltsin, size merhamet etsin. Allah sizin memleketinize, sizin milletinize, sizin devletinize iman ve bereketi eksik etmesin. Bizim için yardımlar toplanırken Müslüman bacılarımız kulağında ki küpeyi, boynundan zinciri, kolundaki bileziğini çıkartıp gözlerinden yaşlar akarak devamıza destek oldular. Bu dünyada yardımlar da kardeşlik de çeşit çeşittir. Bu kadar değerli, bu kadar yüce, bu kadar imanla edilmiş yardım daha görülmemiştir. Bundan daha büyük vicdan olamaz.

Bazıları “Türk Devleti yardım etmiyor” diyorlar, Bu o kadar önemli değil. Türk halkı yardım ediyor. Halk olmasa devletin hiçbir gücü yoktur. Biz çok iyi biliyoruz ki imanlı olmayan halkın yaptığı yardımın hiçbir kıymeti de olmaz, bereketi de olmaz.

Bundan dolayı Türk Devleti yardım etmiyor diye hiç gücenmiyoruz. Onlara, devletin büyüklerine sitem etmiyoruz. Türk devletin dünya sistemi içerisinde istedikleri gibi harekete geçip bize yardım etmeye, savaşa katılmaya imkanları yok. Onlara kızmıyoruz. Bizim Müslümanlardan istediğimiz, mağdur insanlarımıza sahip

çıkımlarıdır, onları ülkelerinde misafir etmeleridir. Ruslar bizden bağımsızlığımızı, aldığımız ve yücelttiğimiz topraklarımızı geri vermemizi istiyorlar. 100 bin sene geçse de biz toprağımızdan ve bağımsızlığımızdan vazgeçmeyiz. Bizim davamız büyük bir davadır. Bu davayı unutmamız, onu bırakmamız mümkün değil. Biz unutsak dünya unutmaz, ardımızdan gelen nesil unutmaz. Türkiye'deki birçok şehirde oturan halk Çeçenistanlı insanlara ulaşabilmek için bütün güçlerini kullanıyorlar. Böyle sıkıntıyı üstlenen bir milletin Allah bereketini, sevincini, şuurunu artırsın. Sizin yaptığınız yardıma, çektiğiniz sıkıntıya, duyduğunuz acıya ben şahidim. Çeçenistan toprakları durduğu sürece, bu topraklarda Müslüman insanlar yaşadığı sürece, yapılan yardımlar unutulmayacaktır. Yakındaki iyi komşu, uzaktaki kardeşten iyidir. Biz iyi komşu oluruz, iyi kardeş oluruz. Allah şerefınızı, bereketinizi, imanınızı artırsın. Üzerinizden sabrı eksik etmesin.

Müslümanın samimi merhametinden büyük hediye olamaz. Sizi çok seviyoruz. İnşallah sonsuza kadar hep beraber yaşar, birbirimize destek oluruz.

Allah Çeçenistan ile Türkiye'ye imanla, sabırla beraber aynı yolda yürümeyi nasip etsin. Elhamdülillah... Hoşça kalın... Sağlıcakla kalın..."

Cevher Dudayev
Çeçenistan Devlet Başkanı

ÖNSÖZ

Çeçenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Cevher Dudayev'in bu kitabı, 1992 yılında Litvanya'nın Vilnius şehrinde Rusça olarak basılan "Özgürlük Kolay Değil" isimli eseri esas alınarak hazırlanmıştır. Ancak, kitabın bazı bölümleri günlük siyasi gelişmelere ayrıldığı için buraya alınmamıştır. Zira o günkü siyasi durum değişmiştir ve dünkü muhaliflerin büyük çoğunluğu ülkenin bağımsızlığı tehlikeye düştüğü için Devlet Başkam Cevher Dudayev'in yanında yer almışlardır. Biz de eski yaraları دشمنin faydasızlığını dikkate alarak bu yolu seçtik.

"Özgürlük Kolay Değil" adlı kitap esas alınmasına rağmen daha sonra, bilhassa 11 Aralık 1994 günü başlayan Rus saldırısından günümüze kadar olan gelişmeleri, geniş şekilde vermeye çalıştık.

Kitapta, Sayın Cevher Dudayev'in şahsı ile ilgili bilgileri kısa geçtik. Zira artık dost düşman O'nu tanıyor. Bizzat kendisinin de söylediği gibi "Bütün Çeçenler, birer Dudayev'dir." Çeçenistan'ın kimliği de kısaca geçildi. Bütün bunların yanında Çeçenlerin beş asırdır devam eden istiklal mücadelelerine, diğer bölümlere oranda, daha geniş yer vererek, Cevher Dudayev ve beraberindeki mücahitlerin davalarını hangi manevi miras üzerine oturttuklarını gözler önüne sermeyi hedef aldık.

"Özgürlük Kolay Değil" isimli kitapta yeralan çok sayıda resmi yazışmanın bir kısmının tercümesini de bu kitaba alarak Çeçenistan Cumhuriyeti'nin takip ettiği veya daha doğru bir ifade ile takip etmek istediği siyaset hakkında bilgi edinilmesini arzuladık. Zira bazı çevreler, Cevher Dudayev ve dava arkadaşlarının yanlış politika takip ettiklerini, Rusya ile çatışma yerine uyum içerisinde olması

gerektiğini savunduklarını biliyoruz. Ancak bu yazışmalar ve biz-
zat Cevher Dudayev'in yaptığı konuşmalar da ortaya koyuyor ki,
Moskova'nın yeni Çarı Boris Yeltsin ve ekibi, şartlar ne olursa olsun
Çeçenistan'ı tarihten silmeyi kafalarına koymuş, "Çeçenistan'ı Çe-
çenlerden nasıl temizleyeceklerine dair planlarını" çoktan hazırla-
mışlardı. Kitap dikkatlice okununca, kendisini hâlâ "Süper Devlet"
zanneden Rusya'nın Batılı ülkelerle de bu konuda anlaştığını gör-
mek mümkün olacaktır. Kısacası Çeçenler, ya istiklallerini korumak
için canlarını dişlerine takacak veya 1944 yılında, Kırım, Karaçay,
Ahıska ve Balkar Türkleri ile birlikte yaşadıkları "Ölüm Sürgünü"ne
razı olacaklardır. Birincisinde en az bir milyon soydaşını kaybeden
Çeçenlerin ikinci bir sürgüne tahammülleri yoktur.

Cevher Dudayev'in konuşmalarını ve yazılarını okuyunca sade-
ce bir asker veya siyasi bir liderle değil aynı zamanda iyi bir tarihçi
ve çok sağlam bir mantığa sahip bir fikir adamı ile karşı karşıya ol-
duğunuzu göreceksiniz.

Kitaptaki Rusça yazıların tercümesini Özbekistan Cumhuriyeti
Milletvekili Cihangir Muhammed yaptı. Giriş ve kronoloji hazır-
lanmasında, kendisi de bir Kafkasya Türkü olan Gazeteci Mustafa
Özünegüven'den büyük yardım gördük. Yayın giderlerini ise Vakfı-
mızın Başkan Yardımcısı Turan Çakıroğlu, Genel Sekreterimiz Ah-
met Alkılıç ile Kurucu üyelerimizden İbrahim Gündoğdu ve Ahmet
Dizikaya temin ettiler. Başta bu isimler olmak üzere emeği geçen
herkese teşekkürü borç biliyoruz.

Özgürlük Kolay Değil'i yayınlanmadan önce Sayın Cevher
Dudayev'in bilgisine sunmak, hatta izin almak imkânımız olmadı.
O'nun anlayışına sığınarak bu cüreti gösterdik. Bizi bağışlayacağını
ümit ediyoruz. Onun için kitaptaki bütün hatalar, yanlışlar, eksikler,
bize aittir. Samimiyetten başka hiçbir konuda iddialı değiliz.

Rasim Ekşi
Turan Kültür Vakfı Başkanı

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇEÇENİSTAN VE
CEVHER DUDAYEV

GİRİŞ

Çar Deli Petro'dan bu yana "sıcak denizlere inmeyi" hayal eden Rusya, karşısında her zaman Kafkasya Halkları ile Anadolu Türk-lüğünü bulmuştur. Hile ve desiselerle asırlarca Türkistan Türklü-ğü'nün hürriyet ve istiklâlini gaspetmiş olan Moskova'nın bu hedefi bugün de değişmemiştir. Kazan ve Astrahan Hanlıklarını güdümü-ne alması ve daha sonra Kırım'da hâkimiyet kurması ile arzusuna çok yaklaştığını sanan Rusya, 1917 Komünist devriminden soma bu idealini "rejim ihracı yoluyla" gerçekleştirmek, yani elini ateşe sok-mamak için 70 yıl "maşa" kullandı. Türkiye, Afganistan ve İran, Rus-ya'nın ilk hedefleri arasında idi. İran'daki şahlık rejimine ABD'nin de Tahran'ı desteklemesiyle, boyun eğdiremeyen Moskova, Türki-ye'yi 15 yıl uğraştırdı. Afganistan'daki adamlarını bir "gece baskını" ile iktidara taşımayı başarmasına rağmen, halkı ezemedi ve çekilip gitmek zorunda kaldı. Bu üç ülkede başarılı olamaması komünist rejimin sonu oldu. Daha önce Macaristan (1956) ve Çekoslovakya (1968) siyasi gücünü artırmış ve ekonomisine nefes aldırmıştı ama Türkiye, İran ve Afganistan'da hedefine ulaşamadı.

Sovyet rejimi Kafkasya'ya yerleşirken de büyük mukabele gör-müştü. Gerçi bazı tecrübesiz mahalli siyaset ve devlet adamlarını kullanmasını bilmişti. 11 Mayıs 1918'de kurulan Kuzey Kafkasya Cumhuriyeti ile 28 Mayıs 1918'de ilan edilen Azerbaycan Cum-huriyeti'nin milli liderleri ise hayatlarının sonuna kadar davalarını devam ettirmişlerdi. Kuzey Kafkasya Cumhuriyeti, federasyondur. Bütün bölge halklarını bünyesinde topluyordu. Azerbaycan Cum-huriyeti ise "millî devlet" esasını benimsemişti. Zira Azerbaycan Cumhuriyeti'nin etnik yapısı farklı idi; başında da son asırda ye-tişmiş en büyük Türk milliyetçilerinden birisi olan Mehmed Emin

Resulzade vardı. Osmanlı Devleti de zor durumda idi ve bu iki kardeş devlete yeterince yardımda bulunamıyordu. Açıkçası “Yedi Düvel”e karşı savaşan Osmanlı, kendi derdine düşmüştü. Ancak o günkü zor şartlara rağmen, gücü nispetinde “kardeşe kömek (yardım)” etmek gerektiğinin şuurunda olduğunu da ispat ediyordu.

Azerbaycan Türk Cumhuriyeti, 28 Mayıs 1918’den 27 Nisan 1920’ye kadar hür ve bağımsız yaşayabildi. Azerbaycan Milli Meclisi’nin son oturumunda konuşan Devlet Başkanı Mehmed Emin Resulzade, sözlerini şöyle tamamlamıştı:

BİR DEFA YÜKSELEN BAYRAK BİR DAHA İNMEZ!

Aynı bayrak 70 yıl sonra Azerbaycan Halk Cephesi lideri Ebül-tez Elçibey öncülüğünde yeniden göndere çekildi. İnşaAllah dünya durdukça, Türk, İslam ve çağdaşlığı temsil eden üç renkli milli bayrağını bir daha kimse indiremeyecektir.

Sıra Kuzey Kafkasya Cumhuriyeti bayrağına gelmiştir. Lenin-Stalin ikilisinin oyunlarıyla gönderden indirilen ancak kalplerde yaşayan bu bayrak da yerine dikilecektir. Biz Cevher Dudayev liderliğindeki Çeçenler ve diğer Kafkasya halklarının hürriyet ve istiklâl mücadelesinin başarıyla sonuçlanacağına inanıyoruz. Mehmed Emir Resulzade’nin

“BİR DEFA YÜKSELEN BAYRAK BİR DAHA İNMEZ!”

sözünün sadece kendi ülkesi ve milleti için değil, bütün mazlum milletler için söylediğini biliyoruz.

ÇEÇENLER

Kafkasya'da yaşayan halkların kahir ekseriyeti Müslümandır. Önemli bir bölümü de Türk'tür. Türklüğü herkes tarafından kabul edilen Azeri, Karaçay, Balkar, Nogay, Türkmen (Stavropol Türkmenleri) lerin yanında öteki Müslüman halkları da kendimizden ayrı düşünmüyoruz. Hatta bütün mazlum milletlere sıcak bakıyoruz, gönlümüz onlara açıktır. Ayrıca bütün Kafkas halklarının Türkiye'de akrabaları vardır. Türkiye'dekilerin hepsi ile aynı dinin ve kültürün mensubuyuz.¹ Bugün ateş hattında Çeçenler olduğu için kısaca bu kahraman halktan bahsetmek istiyoruz.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla Azerbaycan, Türkmenistan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Tacikistan bağımsızlığını kazanınca sanki bütün Türk ve İslam Dünyası hürriyet ve istiklaline kavuşmuş gibi "Esir Türkler" gündemin gerisine itildi. Halbuki Bal kanlardan Kafkasya'ya, Ortadoğu'dan Sibiryaya, hatta Çin'in ortalarına kadar milyonlarca soydaşımız esaret altındadır.

Sovyetler Birliği dağılmış ama 70 yıl bir bayrak altında tuttuğu milletler arasında kurduğu ilişkiler düzeni, Moskova eli ile bugün de devam etmektedir. Moskova, bugün yine Türk İstiklâl Hareketleri'nin önünde en büyük engeldir.

Dağdan Sovyet İttifakı'nı Bağımsız Devletler Topluluğu adı ile toparlamaya çalışan Moskova, Azerbaycan'da Ermenileri, Gürcistan'da Abhazya meselesini kullanarak hedefine koşarken,

---

1. Kafkasya halklarında Oset ve Abhazların yarıya yakını, Gürcülerin yüzde 90'ı Hristiyan'dır. Ayrıca Kafkasya'da Rus, Rum, Assuri ve Udin gibi gayrimüslim halklar yaşamaktadır.

Çeçenistan'ı tank ve toplarıyla susturmak istemektedir. Tacikistan'da ise iç savaşı kışkırtmaktadır.

Peki Çeçenler kimdir ve ne istiyorlar?

Çeçenleri anlatmaya başlarken iki özelliklerini ortaya koymak mecburiyetindeyiz. Çeçenlerin tarihinde “saldırganlık” ve “boyun eğmek” yoktur. Kafkasya Tarihi'ni okuyanlar bilirler ki, Çeçenler hiçbir zaman hiçbir beşeri güce boyun eğmemişlerdir. Ünlü Rus yazarı, bilim adamı ve insan hakları savunucusu Aleksandr Soljenitsin, ünlü “Gulag Takım Adaları” isimli eserinde, “Psikolojik olarak asla boyun eğmemiş bir halk vardı. Bir tanesi, iki tanesi değil bütün bir halk. Bunlar Çeçenlerdir” derken abartmıyor, ancak bir gerçeği dü-rüst bir gözlemci olarak ortaya koyuyordu.

Özgürlük Kolay Değil isimli kitapta Çeçenlerin kökeni, tarihi, dili, dini ve kültürel yapısı hakkında geniş bilgiye yer veremedik. Çünkü bu daha çok bu sahaların uzmanlarının işi olduğuna inanıyoruz. Ayrıca Çeçenler ve Çeçenistan hakkında, hatta Kafkasya hakkında Türkçe'de çok fazla kaynak olduğunu söylemek de maa-lesef mümkün değil. Son zamanlarda yapılan yayınların büyük çoğunluğunun da ilmi derecesi tartışma konusudur. Ancak özet bilgi verecek kaynaklardan da mahrum değiliz.²

2. Kafkasya üzerine yapılan çalışmaların önemlilerini şöyle sıralayabiliriz:

Mahmut Aslanbek, Karaçay-Malkar Türklerinin Faciası, 1952; İsmail Berkok, Tarihte Kafkasya, İstanbul 1958; Cemal Gökçe, Kafkasya ve Osmanlı İmparatorluğu'nun Kafkasya Siyaseti, İstanbul 1978; Alexandre Benningsen, Sitepte Ezan sesleri (Çev. Neziha Uzel), İstanbul 1981; Tarık Mümtaz Göztepe, İmam Şamil, İstanbul 1984; Ramazan Karca-Hamit Zübeyr Koşay, Karaçay-Malkar Türklerinde Hayvancılık ve Bununla İlgili Gelenekler, Ankara 1984; Alexandre Benningsen, SSCB'de Müslümanlar (Çev. Selam Targan), İstanbul 1984; Mühlen Patrik von Zur, Gamalı Haç ile Kızılyıldız Arasında (Çev. Eşref Bengi Özbilen), İstanbul 1984, Aytek Kundukh, Kafkasya Müridizmi ve Gazavat Tarihi (Yay. Wimbush (Editör), Stratejik Açından Sovyet Müslümanları ve Diğer Müslümanlar, (Çev. Prof. Dr. Yuluğ Tekin Kurat), Ankara 1988; John F. Beddeley, Rusya'nın Kafkasya'yı İstilas Şeyh Şamil (Çev. Sedat Özden), İstanbul 1989; Dr. Hayati Bice, Kafkasya'dan Anadolu'ya Göçler, Ankara 1991; Mustafa Butbay, Kafkasya Hatıraları, Ankara 1991; Osmanlı Devleti ile Kafkasya, Türkistan ve Kırım Hanlıkları Arasındaki Münasebetlere Dair Arşiv Belgeleri 1678-1908, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 1992; Prof. Dr. M. Fahrettin Kirzioğlu, Osmanlıların Kafkas

Burada gazeteci-yazar Arslan Tekin'in ilgi çekici tespitlerini vermek istiyoruz. Arslan Tekin, Ruslar Çeçenistan'a müdahale etmeden üç ay önce Çeçenistan'a gitmiş, iç savaş eşliğindeki Çeçenistan'ı gözlemlediği gibi, Çeçen kardeşlerimizin 6 Eylül'de kutladıkları bağımsızlıklarının 4. yıldönümü için düzenlenen görkemli törenleri takip ederek Türk kamuoyuna duyuran tek Türk gazeteci olmuştur.

Tekin, Yeni Günaydın gazetesinde 21-25 Ekim 1994 tarihleri arasında "Kafdağı'nın Ardı: Çeçenistan" başlığı ile yayınlanan seri röportajındaki tespitlerini aşağıya alıyoruz:

"... Ülkenin belki bir, belki bir buçuk milyon nüfusu var... Sayılarına bakmadan Ruslara başkaldırmak yüksek gururun ve dinmeyen bağımsızlık özleminin sonucudur.(...) Çünkü bu ülke, bizim Kafkasya politikamızın belirleyici bölgesidir. Çünkü bu ülke, nasıl ki Bosna-Hersek Avrupa'nın bağrında tabii uzantımızsa, en kısa yoldan Kafkasların üzerinden aşır Orta Asya'ya ulaşacağımız yegane köprüdür. Çünkü bu ülke kana bulanırsa, acısı Anadolu insanının yüreğini yakar..."

"Çeçenistan neresi?" diye sorsalar çoğumuz haritada yerini bile gösteremeyiz. Birkaç yıl öncesine kadar Bosna- Hersek'in yerini biliyor muyduk? (...) Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra yeni bir dünya kurulmaya başladı. Biz, pek çok millet ve topluluk gibi Çeçenlerden ve Çeçenistan'dan bu vesile ile haberdar olduk. Türkiye'de Çeçenler var. Boşnaklar olduğu gibi, Amavutlar olduğu gibi, Çerkesler olduğu gibi, Abhazlar olduğu gibi, Karaçaylılar,

---

Elleri'ni Fethi, Ankara 1993; Osmanlı Devleti ile Azerbaycan Türk Hanlıkları Arasında ki Münasebetlere Dair Arşiv Belgeleri 1575-1918, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 1993; İsmail Mızıulu, Merkezi Kavkaz'ın Etnik Tarihinin Köklerine Doğru, İstanbul 1993; Ufuk Tavkul, Kafkasya Dağlılarında Kültürel Hayat, İstanbul 1993; Arslan Tekin, "Kafdağı'nın Ardı: Çeçenistan", seri röportaj, Yeni Günaydın Gazetesi, 20-25 Ekim 1994; Şamil Mansur, Çeçenler, Ankara 1994; Halimat Bayramuk, İki Kasım 1943, İstanbul 1995; Kemal Çapraz, Sürgünde Yeşeren Vatan Kırım, Turan Yayıncılık, İstanbul 1995; Yrd. Doç. Ergünöz Akçora, Geçmişten Günümüze Çeçenler, Turan Yayıncılık, İstanbul 1996.

Balkarlılar ve nice Türk ve Tark kültürü etrafından kümelenmiş soy-lar ve topluluklar olduğu gibi... Anadolu'yu sığınacak bir kapı görüp, göçüp göçüp gelmişler. İmparatorluğu omzunda taşıyan Anadolum, bir kanadını da dil birliği, kültür birliği, din birliği sağladığı insan-lara germiş; toprağını vermiş, ekmeğini bölüşmüş... Kendisi yoksul yaşarken o insanları gönendirmiş... O insanlar da geldikleri yörenin kültür zenginliklerini taşımışlar, faikly duygulan bir tekne de yoğur-muşlar.(...) Bir Cevher Dudayev çıkmış, toprağının enine boyuna, üzerinde yaşayan insanların sayısına bakmadan 'Dev'e diklenmiş... 'Ben hür yaşayacağım... Çek git toprağımdan' demiş. Rus devine başkaldırmak... Yok... Bu cesaret değil, delilik... Çeçen yiğidinin delirdiğine hükmetmişler... Kafkasların bileği kavi, yüreği demir insanlarını tanımazsanız, nasıl başkaldırır diye siz de hayrete dü-şersiniz."

Arslan Tekin, yazı dizisinin bir yerinde Çeçenistan'da bir Bos-na-Hersek trajedisinin yaşanabileceğine dikkati çekiyor:

"... Ruslar dizginlenmezse, Bosna-Hersek'te yaşanan trajedinin daha büyüğü burada yaşanacaktır. Yarın geç olacaktır. Bunu adım gibi biliyorum. Kafkasya Balkanlara benzemiyor. Çıkacak bir savaş bizi derinden etkileyecektir. Azerbaycan nasıl yüreğimizi yaktıysa Çeçenistan da öyle yüreğimizi yakacaktır. Çünkü onların eli ancak bize uzanıyor."

Gerçekten de Rusların Çeçen katliamı Türk milletini derinden yaralamıştır.

Tarihte Osmanlılar Kafkaslarla, özellikle Çeçenlerle yakından ilgilenmişlerdir. Yeni yeni ortaya çıkan belgeler, Osmanlı yönetimi-nin Kafkas topluluklarıyla ilişkiye geçmek ve onların Ruslara kar-şı mücadelelerine destek vermek için ince politikalar takip ettiğini gösteriyor.

Anapa (Karadeniz kıyısında) Seraskeri Koca Yusuf Paşa, An-tep'ten 200 talebesiyle Çeçen direnişinin ilk sembol isimlerinden İmam Mansur'un yardımına koşan Seyyid Halil'in raporları ile Kafkaslarda olup bitenlerden haberdar oluyor ve Rusların eline düşen İmam Mansur'u serbest bırakmaları gerekiyordu. Ancak, onlara şimdi güvenilmediği gibi, geçmişte de güvenilmiyordu. Rus Çariçesi Katerine, 1791'de esir ettiği İmam Mansur'u anlaşmalara göre serbest bırakması gerektiği halde 1794'te öldürttü.

Yeni belgeler Osmanlı Türkçesinin Kafkaslarda ortak dil olarak kullanıldığını da gösteriyor. Kafkas beylerin hemen hepsi Türkçe yazılabiliyor.³

Yine 1783 yılında devrin Osmanlı padişahına gönderilen bir rapor, Osmanlılar ile Kafkas toplulukları arasındaki sıkı ilişkiyi ortaya koyduğu gibi, bu toplulukların karakterlerini ve Osmanlı hükümdarına sevgilerini de açıklar:

“Çerkeş Kabailinden Besti (...) Kabilesi beyi Kızıl Bey'in adamı Hacı İsmail ve Timurköy Kabilesi (beyi) Arslan Bey'in adamı Hacı Muhammed kullarının takriridir:

(...) Kabartalu'ya dört günlük mahalde kain Dağıstan muzafatından ÇEÇEN Taifesi be-gayet dindar ve gayr-ı tişar ve cesur bir taife olup camileri kesir ve cum'aları kılınub hutbeleri okunur ve tahminen bunlardan eli cenge yakışur yüz bin asker çıkar ve Moskovlu'nun hasm-ı canları olmalarıyla elan Moskovlar ile muharebe üzere olup aralık aralık Çerkes'e haberler irsal ve her nevakit Devlet'in Moskovlu ile muharebesi olur ise bizlere bir haber göndersünler Devlet-i aliyye'nin uğrunda cansıparlıklar idüb bu havaliyi keyd-i düşmandan muhafaza ideriz derler ve zannımız oldır ki vakt-i hacetde Devlet-i aliyye tarafından bunlara nevazışlice bir name ve ba'zı

3. Jean-Lois Mattei, "Kırım ve Kafkasya'da Osmanlı Nüfuzunun Gerilemesi ve Ruslara karşı Kafkas, Kabilelerinin Direniş Girişimleri (1792)", Toplumsal Tarih, S. 6-9 (Haziran, Ağustos, Eylül 1994), İstanbul 1994

güne iltifat gösterilirse Devlet-i aliyye'ye kul ve köle olub her işine yararlar.”⁴

Kabartalu dediği, şimdiki Kabardin-Balkar Cumhuriyeti'ndeki Kabartaylardır. Çeçenlerin çok dindar ve cesur oldukları, camilerinin çokluğu ile bilindiği belirtiliyor. Rusların can düşmanı olan ve onlarla savaşan Çeçenlerin yüz bin asker çıkarabilecekleri, ne zaman haber gönderilirse Osmanlılar için ölüme hazır oldukları, bunlara iltifat edildiği zaman devletin kulu kölesi olacakları kaydediliyor.

Mustafa Butbay da “Kafkasya Hatıraları”nda Kafkasya'nın tamamını Bolşevikler istila etmeden önce Çeçen hükümetini kuran ve 1920'de öldükten sonra devleti dağılan Uzun Hacı'nın maiyetinde Ruslara karşı savaşarak büyük yararlıklar gösteren iki Türk komutanından bahseder. Komutanlardan biri Çorum'un Sultan köyünden Emir Hüseyinzade Hamzaoglu Ali Rıza topçu komutanı, Debreli Şeyh Mehmedzade Hüseyin Hüsnüoğlu Yusuf ise süvari komutanı olarak Rusların geriletilmesinde büyük kahramanlık göstermişlerdir.⁵

4. Ahmet Hazerfen, Kırım ve Kafkasya'da Osmanlı Nüfuzu 1783 Yılı, Toplumsal Tarih, S. 8 (Ağustos 1994), s. 64.

5. Mustafa Butbay, Kafkasya Hatıraları, Ankara 1990.

ÇEÇENLERİN KÖKENİ

Mevcut kaynaklarda Çeçenler'in kökeni hakkında doyurucu bilgi vermiyor. Ne var ki, "Çeçenler'in Avar Türkleri'nin Kafkasya'ya uzanan kolu olduğu konusundaki iddialar ağırlık kazanmaktadırlar. Çeçen adının Avarların bir başka adı olan 'Cücen' sözünden geldiği değişik kaynaklarda kabul görmüştür."⁶

Çeçenistan'daki yer adlarında çokça görülen "Argun", "Terek", "Sezenyurt" gibi Türkçe isimler ve Türk Mitolojisindeki "Bozkurt"un milli sembol olarak halk arasında yaşaması⁷ ve Nevruz geleneği⁸ yukarıdaki iddiayı güçlendirmektedir. Fakat biraz önce belirttiğimiz gibi 'Müslüman', 'mazlum' ve 'mağrur' bir halk olması Çeçenlerin bizim ayrılmaz bir parçamız olması için yeterli bir sebeptir.

Rusya'nın Sovyet rejiminin Kafkasya'da kurduğu düzeni sürdürmek istediğini söylemiştik. Bu konuyu biraz açmak durumundayız. Sovyet Anayasası'na göre "bütün milletlerin kendi kaderlerini tayin hakkı" vardı ama hiçbir millet bu maddeden istifade ettirilmedi. Türk cumhuriyetlerinde, Azerbaycan'da, Baltık Cumhuriyetlerinde olduğu Kafkasya'da da milyonlarca insan "Kendi kaderini tayin hakkı"ndan söz ettiği için sürgüne gönderilmiş, kurşuna dizilmiştir.

1917 komünist ihtilalinin başında bütün Müslüman grupların silahlı birlikleri vardı. Ancak kızılılara mı, yoksa zalim Çar'a karşı mı savaşmalıydılar?

6. Çeçenler, Sam Yayınları, Ankara, 1994, s. 40

7. Çeçenistan Cumhuriyeti'nin devlet arması Hilal içinde Bozkurttur

8. İlkbahar bayramını yaktıkları ateşin yükselen alevlerinin üzerinden atlayarak kutlarlar. Bu kutlamaya genç, ihtiyar, her Çeçen katılır. Bu Türk Dünyasında Nevruz olarak bilinen Türk Ergenekon bayramından başka bir şey değildir.

İki tarafa karşı savaşır bağımsızlıklarını kazanma imkanları var mıydı? Bu gibi sorular her zaman gündeme gelmiştir. Türkistan'da, Kafkasya'da, Kırım'da, Kazan'da kurulan teşkilatlar da bu görüşler arasında ortak bir yol bulmakta sıkıntı çekiyorlardı.

Müslümanları en büyük açmaza düşüren de 24 Kasım 1917 tarihinde yayınlanan ve Lenin ile Stalin'in imzalarını taşıyan, "Rus ve Doğudaki Bütün Müslüman Emekçilerine Çağrı" idi. Bu şeytanca çağrıdan hemen sonra Savnarkom'un 12 Aralık 1917 tarihli kararnamesi ile Hz. Osman'ın el yazması Kur'an-ı Kerim'in Petrograd Milli Kütüphanesi'nden alınıp İslam Kongresi'ne teslim edilmesi de Rus politikasının değiştiğini zannedenleri iknaya yetiyordu.

Müslümanları kendi davalarına kazanmak isteyen komünistlerin bu oyunlarının müslümanların büyük çoğunluğu, Lenin'in bütün milletlerin kendi geleceklerini tayin hakkına sahip olduğunu kabul ettiğini, bundan sonra sömürmek yerine sömürgelere yardım edileceği, Stalin'in başında bulunduğu Milletlerin Halk Komiserliği Örgütü'ndeki Turar Resulov, Feyzullah Hocayev, Mollanur Vahidov, Mir Said Sultan Galiyev, Neriman Nerimov ve Halimcan İbrahimov'un Müslümanların ezilmesine engel olacaklarını zannediyorlardı. Halbuki zamanla bu isimler birer birer ortadan kaldırılmıştır.⁹

Rus politikasının değişmediğini, kızıl veya kara Rus yönetiminin Müslümanları ezme hedefinden vazgeçmeyeceğini bilenler de vardı. Bilhassa Dağıstan ve Çeçenistan'daki Nakşibendi şeyhlerinin uzak görüşlülüğü de hatırlatılmalıdır. Kafkasya'nın Hürriyet ve İstiklâl Mücadelesi Tarihi, bu kitabın hacmini çok aşar. Biz burada çok özet olarak Sayın Cevher Dudayev'in Özgürlük Kolay Değil adlı kitabında bahsettiği 5 asırlık mücadeleye temas edeceğiz.

---

9. Bilhassa Sultan Galiyev'in başına gelenleri öğrenmek için bkz. Alexandre Benningsen, Sultan Galiyev ve Sovyet Müslümanları (ç. Neziha Uzel), Erol Kaymak, Sultan Galiyev ve Sömürgeler Enternasyonal, İstanbul 1993, Renad Muhammedi, Sırat Köprüsü, İstanbul 1995.

Bir de Rusya'da arlık, komünizm veya demokrasi idaresinin bulunmasının Rus politikasını değiştirmediğini vurgulamayı vazife bildik. arların idealini, Lenin, Stalin, Kruşçev, Gorbaçov sürdürdüğü gibi Yeltsin'in, hatta Jirinovski'nin de devam ettirmek istediğinin bilinmesini arzuladık. Yani Çeçenistan'daki savaş, Bosna'daki katliam aynı politikanın devamıdır.

Bütün Müslümanların, hatta emperyalizme karşı olan bütün insanların bu gerçeği görüp, birlikte hareket etmesi gerektiğini hatırlatmayı görev biliyoruz.

ÇEÇENİSTAN VE CEVHER DUDAYEV

Sürgünde Büyüyen Lider

Musa oğlu Cevher Dudayev, 23 Şubat 1944 sürgününde henüz bebektir. Kırım, Noğay, Ahıska, Karaçay ve Balkar Türkleriyle birlikte Çeçen ve İnguşlar da vatanlarından bir gecede sürgün edilmişlerdir. Sürgün edilenlerin bir kısmı Sibirya, büyük bölümü ise 'Türkistan'ın çeşitli bölgelerine dağıtılmıştır. Cevher Dudayev ve yakınları Kazakistan steplerini yurt tutmak zorunda kalmışlardır. Ailesiyle birlikte bu uçsuz bucaksız topraklarda açlık, sefalet ve mahrumiyetler içerisinde hayatının 13 yılını geçirdi. 1957 yılında Kremlin çarlarının izin vermesiyle ata yurduna dönen Cevher, henüz orta okul çağlarında idi. 1966 yılında Tambov Uzak Menzilli Uçakçılık Yüksek Okulunu mühendis-pilot olarak bitirdi. 1974 yılında Yuri Gagarin Hava Kuvvetleri Akademisi'ni bitirerek kurmay subay oldu. Birçok komuta ve idari görevlerde bulundu ve birinci derecede askeri mühendis pilotluğa yükseldi. Kızılıorduda tümgeneralliğe kadar yükselen ilk Müslümandır. Son görevi Estonya'nın Tartu Vilayeti Garnizon ve Stratejik Uçaklar Filosu Komutanlığı idi.

Baltık ülkelerinin bağımsızlık hareketine gösterdiği yakınlık ve anlayıştan dolayı halkın büyük takdirini ve sevgisini topladı.

Kasım 1990'da toplanan Çeçen Halk Kurultayı'na davet edildi ve sonradan Çeçen Milli Kongresi adını alan bu halk meclisinin icra kurulu başkanlığına seçildi. Emekliye ayrıldıktan sonra Mayıs 1991 yılında Çeçen Cumhuriyetinin bağımsızlığını ilan etti.

Mücadeleciliği yanında hoşgörü sahibi olan Cevher Dudayev, 19-21 Ağustos 1991 günleri zamanın Sovyet Devlet Başkanı Gorbaçov'a karşı düzenlenen darbe teşebbüsünde ihtilalcilerin karşısında yer alarak demokrat kişiliğini ortaya koydu. Hatta darbecilerle işbirliği yapan Çeçen İnguş Cumhuriyet liderlerini devirmek için başlatılan halk hareketinin başına geçti. Demokratlar, aydınlar ve bütün Çeçen halkının desteğini kazandı.

27 Ekim 1991'de Cumhurbaşkanı seçildi. İki erkek, biri kız üç çocuk babası olan Cevher Dudayev, Türkçe de bilmektedir.

ÇEÇENİSTAN'IN KİMLİĞİ

Yüzölçümü: 19.300 kilometrekare

(3.000 kilometrekaresi İnguşya)

Nüfusu: (1989'a göre)

1.270.000 (Çeçen: 734.000, İnguş: 394.000, geri kalan Rus, Ukrain, Ermeni, Kumuk, Nogay, Avar, Tat, Yahudi, Azeri, Gürcü)

Başşehir: Grozni (Sölcakale)

Şehirler: Sölcakale, Şali, Gudermes, Argun, Urus-Martan, Nozhay-Yurt, Vedenö

Sınırları: Doğu ve Güneydoğusunda Dağıstan, Güneyinde: Gürcistan, Batısında: İnguşya, Kuzeyinde: Kalmukya ve Stavropol

Dağları:

Stolovaya Dağı (2993 m.)

Şan Dağı (4451 m.)

Hahalgi (3032 m.)

Diklosmta (4285 m.)

Cobolgo (2725)

Nehirleri:

Terek: Kuzey Osetya'nın Mozdok şehrinden Çeçenistan topraklarına girip Kızılyar istikametinde akarak Hazar Denizi'ne dökülür.

Sunca: Taşlık dağlarından kaynaklanır. Terek nehri ile birleşir.

Argun: Suncha nehrinin kollarındandır.

Din:

Çeçenler 8. yüzyılın başlarında İslamiyetle şereflenmişlerdir. İlk zamanlar eski inançlarının tesirinden uzaklaşamayan Çeçenler, Şeyh Mansur (1748-1794) zamanında İslamiyet'i bütünüyle yaşamaya başlamışlardır. Ehl-i sünnet Şafiî mezhebine bağlı olan Çeçenler arasında Kadirî ve Nakşibendî tarikatı çok güçlüdür.

Devlet kurumları:

Saldırıya uğramadan önce bütün müesseseleri tamam olan Çeçenistan'da bugün her şey yerle bir edilmiş durumdadır. Üniversiteleri, enstitüleri, tiyatroları, müzeleri, liseleri, sanat okulları, radyo, televizyon, PTT, ulaşım ve bayındırlık gibi hizmet birimleri tamamen durmuştur.

Rus işgalinden önce Vatan, Hürriyet, Gökkuşáğı gibi günlük ve haftalık gazeteler şimdi kapanmış durumdadır.

ÇEÇENİSTAN MİLLİ MARŞI

Gece kurt yavrularken geldik dünyaya
Sabah kükrerken aslan konuldu ismimiz

La ilahe illallah

Kartal yuvalarında emzirdi analarımız
At üstünde savaşmayı öğretti babalarımız

La ilahe illallah

Hak için, vatan için yetiştirdi analarımız
Onlara bir zarar geleceği zaman yiğit kesildik

La ilahe illallah

Dağların şahinleri gibi özgürce yetiştik
Gururla çıktık savaşlardan zorluklardan

La ilahe illallah

Tunçtan dağlar kurşun gibi erise de
Onursuz çıkmayız hayattan ve savaştan

La ilahe illallah

Ey kara toprak her zerren çatlasa baruttan
Hüzünlü bir şekilde sana dönmeyeceğiz

La ilahe illallah

Hiçbir zaman kimseye pes etmedik biz
Ecel veya zaferden biridir tercihimiz

La ilahe illallah

Yaralarımızı ağıtlarla sararken bacılarımız
Maharetle canlanır değerli gözlerimiz

La ilahe illallah

Kök yeriz, ot yeriz bizi açlık kıvrandırsa da
Otlar sıkar içer suyunu susuzluk yandırsa da

La ilahe illallah

Gece kurt yavrularken geldik dünyaya
Sadığımız biz, ALLAH'a, halka ve vatana

La ilahe illallah

Allahuekber Allahuekber Allahuekber

ÇEÇEN KURULTAY KARARLARI

23, 24, 25 Kasım 1990 tarihinde toplanan Çeçen - İnguş kurultayında alınan egemenlik kararından sonra yayınlanan bildiride devlet yönetiminin esasları da tespit edilmiştir:

“Çeçenler!

Halkımızın temsilcileri büyük kurultayda bir araya gelerek halkın egemenliği, yaşama hakkı ve kültürü gibi konularda aşağıdaki önemli kararlar almıştır. Bu kararlar doğrultusunda çalışmak ve onları uygulamak zorundayız. Çeçen milletinin bu kurultayı aşağıdaki kararlar her Çeçen'in yerine getirmesini tavsiye eder:

- 1- Cenab-ı Hakkın emirleri hakkıyla yerine getirilmelidir.
- 2- Ailesinden, ocağından, sülalesinden, soyundan ve boyundan önce Çeçen halkının menfaatine öncelik tanınmalıdır.
- 3- Dürüst, ahlâklı, sabırlı ve inançlı olunmalı ve bunlar gelecek kuşaklara da öğretilmelidir.
- 4- Geçim mücadelesinde hileye başvurulmamalı, alın teri yoluyla ülke kalkınmasına katkıda bulunulmalıdır.
- 5- Her millet, kavim ve kabile kendisinininki gibi kabul edilip sayılmalıdır.
- 6- Her Çeçen tabiatı insan gibi sayıp korumalıdır.
- 7- Ülkenin Halk Meclisi ile barış yanlılarının tavsiyeleri itibara alınmalıdır.

Çeçen Halk Kurultayı şu hususları her Çeçen'in uygulamasını mecbur kılar:

1- Başıboş gezmek ve dilenmek yasaktır.

2- Küçük bahanelerle boşanma olmayacak, çocuklar ayazda ve açıkta bırakılmayacaktır.

3- Gıda maddelerinin peşinde koşmak, nafaka temin etmek ve alışverişi yüklenmek kadınların üstüne yıkılmayacaktır.

4- Halklar arasında, kendi aramızda, soylar, boylar, köyler arasında herhangi bir anlaşmazlık zorbalıkla ve silah zoruyla çözümlenmeyecektir.

5- Rüşvet alınıp verilmeyecektir.

Halk Kurultayımız aşağıda sıraladığımız hususlara tevessül edenleri dışlayacak kendilerine inkisa edecektir:

1- Halk Meclisi kararlarını bozanlar,

2- Soylar, boylar, köyler ve etnik gruplar arasında fitne sokanlar,

3- İnsan öldürenler,

4- Şahsî çıkarı için yakınlarını kayıranlar, yalancı şahitlikte bulunanlar

5- Tabiata zarar verenler

6- Yaşlı ana ve babasını, bakıma muhtaç akrabasını, evladını ve ailesini atanlar, dışlayanlar.

ÇEÇENİSTAN CUMHURİYETİ TARAFSIZLIK BİLDİRİSİ

Çeçenistan Cumhuriyeti bağımsız devlet olarak barış ve tarafsızlık yolunda kararlı olduğunu ilan ederek, Çeçen halkının çıkarlarını ve arzularını esas alarak barışçı, tarafsız, bağımsız, demokratik, üniter yapı içerisinde kalkınan Çeçen Cumhuriyetini hedef alarak:

Açıklık ile bildiriyor:

1- Çeçen Cumhuriyeti milletlerarası ilişkilerde barış içinde faaliyet sürdürmenin 5 prensibini ısrarlı surette hayata geçirerek bütün devletler ile dostane ilişkileri yükseltecek, diplomatik ilişkiler kuracak, bu ilişkileri önce komşu devletlerle, bağımsızlıklarına saygı ile hayata geçirilecek.

2- Çeçen halkının isteği Çeçenistan Cumhuriyetinin bağımsızlığı, tarafsızlığı, birliği (üniterliği) ve memleket bütünlüğünü savunma ve ona saygı talep etmekten ibarettir. Çeçenistan Cumhuriyetinin bağımsızlığı ve bütünlüğü tehlikeye maruz kaldığı zaman kendisini savunmak için başka devlet ve milletler ile bir araya gelerek milletlerarası kabul görmüş vasıtalarla hareket etme gereğine hazırdır.

3- Çeçen Cumhuriyeti, dünya barışına ve başka devletlere zarar verici silah ve güç kullanmaz ve bu yöndeki tehditlere katılmaz.

4- Çeçen Cumhuriyeti, bir dış devletin Çeçenistan'ın iç işlerine karışmasına izin vermez.

6- Çeçen Cumhuriyeti kendine bağımsız devlet kuruluşta, iktisadi kalkınmada, başka hedefler gözlenmeyen yardımları bütün yardımsever devletlerden alacak.

7- Çeçen Cumhuriyeti kendi bağımsızlığını ilan ederek milletlerarası haklar ve kurallar esasında bütün devlet ve bağımsız memleketleri Çeçenistan'ın bağımsızlığını tanımaya çağırıyor ve bu deklarasyonda kaydedilen prensiplere saygı göstermelerini ve bu prensipler dışındaki hareketlerden sakınmalarını istiyor.

8- Çeçen Cumhuriyeti kendi bağımsızlıklarını ilan etmiş bütün cumhuriyetlerin devlet bağımsızlıklarını tanıyacak ve ilan edecek.

9- Çeçenistan Cumhuriyeti'nin tarafsızlığı hakkındaki bu bildiri kanun kuvvetindedir.

Aralık 1991, Grozni

KÜRESELKİTAP

İKİNCİ BÖLÜM

BEŞ ASIRLIK GAZAVAT

Altın Ordu Türk Devleti'nin sükûtuyla gözünü Kafkasya'ya diken Çarlık Rusya ile Çeçenlerin ilk münasebetleri 16. yüzyıl ortalarında oldu. O tarihten beri, Çarlık Rusya döneminde gelip geçen bütün Çarlar ve Çarları aratmayan Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin Genel Sekreterlerinin değişmeyen ortak özelliği, Kafkasya'ya yönelik işgal, ilhak ve sömürü politikaları olmuştur.

1557 yılından başlayarak günümüze kadar, tarihin hiç bir döneminde Rus hakimiyetine kesinlikle boyun eğmeyen Çeçenler, bu bağımsızlık mücadelesini gönümüzde de emsalsiz bir kahramanlıkla sürdürüyorlar. Ve her dönemde bir liderin çevresinde kenetlenerek birlik içinde mücadelenin örneklerini veren Çeçenler, bugün de Cevher Dudayev'in etrafında "yekvücut" olarak savaşıyorlar.

Ruslar, bütün yolların kesiştiği Kafkasya'nın adeta kilidi mesabesinde stratejik bir önemi haiz Çeçenistan'ı ele geçirmek için bütün güçleri ile yüklenirken, 1783 yılında İmam Mansur önderliğinde harekete geçen Çeçenler, daha sonra 19. yüzyılda İmam Hadis, Tayini Biybolat, İmam Gazi Muhammed, İmam Hamzat ve Şeyh Şamil gibi hayatları inanılmaz kahramanlık örnekleri ile dolu liderlerin çevresinde akıl, mantık ve fizik kanunları ile izah edilmez bir mücadelenin kahramanı oldular. Rusya, başından itibaren bu Kafkasya'yı işgal ve ilhak ihtirası uğruna, 1860 yılını İmamlar Devri olarak bilinen mücadele devresinin sonuna kadar 9 milyon askerini harcadı. Kafkas Halkları ise bu zaman zarfında beşeri ve maddi kaynakları açısından tükenme noktasına geldiler. O tarihte mücadelelerinin nihayetlenmesinin yegâne sebebi bu oldu.

20. yüzyıl başlarında Zelimhan Hacı, Uzun Hacı gibi kahramanların önderliğinde bağımsızlık mücadelesini sürdüren Çeçenler, Stalin zamanında topyekûn vatanlarından sürülerek cezalandırılırken,¹⁰ 750 bin nüfusla sürüldükleri İç Asya çölleri ve Sibirya buzullarından 1956 yılından itibaren 400 bin nüfusla anayurtlarına dönebildiler. Gene de Rus esaretini kabullenmeyen Çeçenler, 1992 yılında Rus provokasyonu sonucu öz kardeşleri İnguşların ayrılmasına rağmen, nüfusları bir milyonu geçkin bir halde, bütün güçlerini yalnız Allah'tan (*azze ve celle*) alarak, yaklaşık beş asırlık hürriyet ve vatan savaşlarını yılmadan, yorulmadan sürdürüyorlar. Rusların yüz yıl süreyle adeta tapındığı Karl Marks'ın ancak bu konuda doğru bir tavsiyesi var: "Hürriyet nasıl elde edilmesi lazım geldiğini Kafkasya Dağlılarından ibretle öğreniniz. Hür yaşamak isteyenlerin nelere muktedir olduğunu görünüz. Milletler onlardan ders alınız."

---

10. Stalin, İkinci Dünya Savaşı sırasında Türkiye'ye saldırmayı planladığı için, sınırdaki Türklerin tamamını, Kırım, Ahıska, Karaçay Türklerini, Sibirya ve Türkistan'a sürgün etmişti. Aynı tarihte Türkiye'den de Kars, Ardahan ve Artvin'le birlikte Boğazlar'dan üs istemişti.

İMAM MANSUR'DAN GENERAL DUDAYEV'E

18. yüzyıl sonlarında İmam Mansur önderliğinde vatanlarını Ruslara karşı müdafaa eden Çeçenler, 20. asrın sonlarında da aynı mukaddes cihadı General Cevher Dudayev'in önderliğinde yapıyordu. Lider Dudayev'in etrafında kenetlenen Çeçenler 1991 yılı Eylül ayında bağımsızlıklarını ilan ettiler. Ve böylece Rusların indinde ölüm fermanlarını bizzat imzalamış oldular.

Mihail Gorbaçov'un 1985 yılında KP Genel Sekreterliği'ne gelmesi ile birlikte dağılma sürecine giren Sovyetler Birliği'nden Federe Cumhuriyetler tek tek ayrılırken; özerk 15 Cumhuriyetten biri olan Çeçenistan da önce egemenlik ilanında bulundu. Bağımsızlık yolunda ilerlemeye devanı eden Çeçenistan 6 Eylül 1991 yılında bağımsızlıklarını bütün dünyaya ilan elti. Moskova Yönetimi Çeçenistan'ın bağımsızlık ilanını derhal yasa dışı sayarken, Çeçenistan dahilinde sıkıyönetim uygulamasına geçmiş ve Dudayev'in tutuklanması emrini vermişti. O tarihten bu güne kadar bir tek İslam ülkesi dahi Çeçenistan'ın bağımsızlığını tanımadı. Bağımsızlık ilanınin akabinde Moskova, Dudayev'in tutuklanması yolunda emir çıkarırken, Çeçenistan'ın işgali konusunda hazırlıklar da başlatılıyordu.

İşgale Hazırlık

Moskova'daki İktidar çekişmeleri sebebiyle işgal harekâtı bir süre gecikti. Bu süre zarfında iktidar yolunda Gorbaçov ve ekibini saf dışı bırakan Devlet Başkanı Boris Yeltsin, Başbakan Viktor Çe-momirdin, Savunma Bakanı Pavel Graçov, Gizli İstihbarat Servisi Başkanı Sergey Stepaşin ve Dışişleri Bakanı Andrei Kozirev'den

oluşan ekip, 1994 yılı Aralık ayına kadar bir yandan işgal hazırlıklarını sürdürürken bir yandan da Çeçen asıllı Ruslan Hasbulatov, Gantemirov, Abdurhanov, Labazanov gibi muhalif liderlere destek vermek suretiyle bağımsızlık harekâtını boğmaya çalıştı. Bu arada milletlerarası camianın tepkilerini de hesaba katan despot ekip, bu süre zarfında, dünya kamuoyunu Çeçenistan'ın Rusya'nın ayrılmaz parçası, meselenin kendi "iç meselesi" olduğu yönünde hazırlamış, başta Beyaz Saray olmak üzere Batı dünyasının güç merkezlerinden olumlu işaretler almıştı.

Nefes Kesen Abluka

Bu arada Çeçenistan'ın dış dünyayla bütün irtibatını keserek bunalma ve kendi içinde birbirlerine düşürerek zayıflatma politikasını da ihmal etmeyen Rusya, Azerbaycan ve Gürcistan ile arasındaki devlet sınırından kişilerin, taşıt araçlarının, yük ve malların geçişini yasakladığını bildirdi. Rus Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre, Rusya'nın aldığı diğer tedbirler şöyleydi:

Azerbaycan¹¹ ve Gürcistan'ın, İnguşya, Dağıstan, Kuzey Osetya, Kabardin-Balkar, Krasnodar, Stavropol ve Astrahan ile olan hava ve deniz ulaşımı durduruldu, ayrıca Rusya Federasyonu'nun Karadeniz, Hazar ve Azak denizlerindeki limanları geçici olarak deniz ve hava ulaşımına kapatıldı.

Azerbaycan ve Gürcistan'ın, Rusya'nın milletlerarası uçuşlara açık olmayan hava limanları ile olan bağlantıları durduruldu.

---

11. Azerbaycan Cumhurbaşkanlığına oturmuş olan eski Sovyetler Birliği Komünist Partisi Politbüro Üyesi Haydar Aliyev, Moskova'nın tavrına paralel olarak Çeçenlere yardım ettiği gerekçesiyle Ermenilerin korkulu rüyası Ruşen Çevadov'u bir komplo sonucu öldürmüş, Elçibey döneminin İçişleri Bakanı İskender Hamidov'u tutuklatmış ve bilahare mahkûm ettirmiştir. Daha sonra Dışişleri eski Bakanı Tefvik Kasimov da, CHP kongresine katılmak üzere Türkiye'ye geldiği bahanesiyle cezaevine konmuştur.

Rusya'nın Azerbaycan ve Gürcistan¹² ile olan milletlerarası hava ve deniz trafiğine açık olan havaalanı ve limanlarında sınır ve gümrük kontrolleri arttırıldı.

Rusya'nın Azerbaycan ve Gürcistan ile olan demiryolu yolcu ve yük taşımacılığı ile karayolu irtibatı durduruldu.

Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanlığı, Azerbaycan ve Gürcistan'dan Rusya'ya uluslararası havaalanı ve limanlardan ülke yasalarına uygun olmayan şekilde girmeye çalışanlar hakkında gerekli yasal işlemlerin yapılacağını bildirdi.

Gürcistan, Dağıstan, Azerbaycan... Kısacası bütün sınırları karadan ve havadan abluka altına alınan Çeçenistan halkı Dudayev'e karşı ayaklandırılmak istendi. Ancak ekonomik sıkıntılar Çeçen mücahitleri Dudayev'den koparmadı. Ölene kadar liderleriyle birlikte olma sözü vererek bağımsızlık andı içtiler.

Görülmemiş İşgal Harekâtı

Yeltsin maşa olarak kullandığı hainleri desteklemekten bir netice alamayınca hür kartalların yuvası Çeçenya'yı işgal emrini verdi.

1994 yılı Aralık ayınının 11. günü sabah erken saatlerde dünya, tarihte emsali görülmemiş kanlı bir işgale sahne oluyordu. 21. yüzyıl savaşları için geliştirilen, tahrip gücü son derece yüksek silahlarla mücehhez Kızıl Ordu artığı Rus Ordusu tanklar, helikopter ve uçakların desteğinde üç koldan Başşehir Grozni'ye¹³ doğru ilerliyordu. Karadan ve havadan kuşatılan Çeçenistan son yarım asırda bir benzeri görülmemiş bombardımana tabi tutuluyordu. Rus savaş

---

12. Moskova, halkının yüzde 90'dan fazlasının oyunu alarak Cumhurbaşkanlığına gelmiş olan istiklal ve demokrasi savaşçısı Zviad Gamsakhurdia'yı devirerek yerine Sovyetler Birliği eski Dışişleri Bakanı Şevardnadze'yi getirmiştir. Elçibey'i devirmek için Ermenileri kullanan Kremlin, burada da Abhazya meselesini istismar etmiştir.

13. Çeçenistan Cumhuriyeti'nin başşehrinin Çeçence adı Sölchakale'dir. Ruslar, "korkunç" anlamına gelen "Grozni" ile değiştirmişlerdir.

uçaklarının gökten yağdırdığı tonlarca bomba altında Grozni, bütün Dünyanın gözü önünde yerle bir oluyordu. Aynı zamanda Devlet Başkanı General Dudayev'in Başkomutanlık Karargâhının Merkezi olan Grozni, içinde yaşayan yaşlı-genç, çoluk-çocukla birlikte haritadan silinmeliydi. Bu arada, yakın çevrede sığınacak bir akrabası da olmayan Grozni'nin Rus meskûnları da bombardıman altında can veriyor, hür dünya yine seyirci kalıyordu.

Dünyayı Şaşırtan Şanlı Direniş

Yeltsin ve ekibi, Savunma Bakanı General Pavel Graçov'un tabiri ile "Grozni'yi iki saatte bütün Çeçenistan'ı iki günde sindirerek" kayıtsız şartsız kendi emirlerine ram edebileceği hayalleri ile Rus ordusunun zafer haberlerini beklerken, sadece kendilerini değil bütün dünyayı şaşırtan bir hadise oldu. Harekatın başlangıcında Grozni'ye doğru ilerlemekte olan Rus birlikleri karşısında, basit taciz atışları haricinde esaslı bir direniş gösteremeyen Çeçen Mücahitler inanılması imkansız bir direniş sergiliyorlardı.

Haftalar geçiyor "iki saatte düşmesi gereken" Grozni bir türlü düşmüyordu. Değil savaşacak asker, artık, "bu şehirde tek canlı varlık kalmamıştır" kanaati uyandığı bir zamanda nasıl ve nereden geldikleri anlaşılamayan mücahitler, Rus Ordu birliklerinin amansız kâbusu haline gelmiş, doğduğuna, asker olduğuna, Rus olduğuna pişman ediyordu. Aşağıdaki satırlar ünlü Amerikan CNN muhabirine aittir:

"Grozni âdeta canlı bir cehennem gibi. Çeçen mücahitler Ruslara bir santim adım attırmıyor. Rus askerleri içinde yer yer üslerine karşı itaatsizlik başladı. Rus savaş uçakları ve helikopterleri Rus kuvvetlerini bombalıyor. Akşam olunca keskin nişancıların savaşı başlıyor. Bir zamanlar kahve olarak kullanılan bir yer şimdi hastane olarak hizmet veriyor. Ruslar burada asker ve sivil yaralıları tedavi ediyorlar. Yeltsin'in artık burada ordunun işi bitti sözü kendi kendini aldatmaktan başka bir şey değil. Burada durum Moskova'dan görülenden çok farklı.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın temsilcileri geldiler. Burada sivillerin nerede bulunduğunu soruyorlar. Siviller ise atılan bombardımanlara artık aldırıyorlar. Bunca senelik savaş muhabirliğim müddetince böyle bir şey görmedim. Ruslar şehri yerle bir ediyorlar. Ancak daha önce düştükleri tuzağı hatırlayarak bir adım dahi ilerleyemiyorlar.”

Haydar Aliyev'in Komplosu

Azerbaycan üzerinden Çeçenlere yardım gittiği şeklindeki iddiaların Moskova gazetelerinde yer alması ve Cevher Dudayev'le İskender Hamidov arasında aşağıdaki gibi bir konuşmanın geçtiği haberi Haydar Aliyev için bulunmaz fırsattı. Eski KGB Generali bu fırsatı kaçıramazdı:

Dudayev: Bize acele mayınlar, stingerler lazım.

Hamidov: Selam sana benim aziz dostum, kıymetli generalim. Nasılsın?

Dudayev: Allah'a şükür. Allah koruyor beni. İyiyim.

Hamidov: Cahar. Burada durum normal. Ben büyük bir parti gönderdim. Darbent'te yakalandı. Sen herhalde duydun?

Dudayev: Evet (duydum).

Hamidov: Bana karşı suçlama kampanyası başlattılar. İkinci parti stingerleri gönderiyorum. Öbür gün elinize geçer. Keyfin nasıl Cahar?

Dudayev: Keyfim son derece yerinde. İskender yardım lazım acele stingerler gerek bize.

Hamidov: Tamam adamlarımız yarın yola çıkaracaklar. Bizim adamlar başka yerde, yarın stingerler elinize geçecek. Aşağı yukarı

50 tane. Bizim devlet yavaş yavaş bize engel olmaya başladı. Bizim bu alçaklar bize engel çıkarıyorlar.

Dudayev: Zararı yok, biz de yakında elbette köstekleyeceğiz. Onların midesi çok bulanacak. İskender, orada pantolonunu sık-makla meşgul olan bizim Kroplar nasıl?

Hamidov: Bildiğin gibi, onların yarısı dışarıda.

Dudayev: Sen onların hiçbirine inanma. Onlar hiçbir şey yapamazlar. Onlar sadece kendileri için çalışırlar.

Hamidov: Tabii ki inanmıyorum onlara, yanıma da sokmuyorum.

Dudayev: Sokma. Davud Memedov'u da, diğerlerini de, üçünü de kov gitsinler.

Hamidov: Davud bugün senin yanına yola çıktı.

Dudayev: O sana paraları teslim etti mi?

Hamidov: Hayır. Devletlerden birinde stingerler var diye söylediler. Ben oraya gönderdim. Stingerler bulunduğunda hemen sana ulaştıracağım. Davud senin yanına gitti. Dağıstan'da iki olay gerçekleştirdik. Sen duydun galiba Dağıstan'da kan aktı.

Dudayev: Orada neler olduğunu tam bilmiyorum.

Hamidov: Bir Rus Muhafız Birliği havaya uçuruldu. 17 ölü, 5 yaralı var.

Dudayev: Çok iyi.

Hamidov: Bizi orada Avarlar çok engelliyorlar.

Dudayev: Avarlar mı engelliyor?

Hamidov: Evet onlar erkekçe davranmıyorlar.

Dudayev: Lezgilere dayanmak lazım.

Hamidov: Ben de öyle düşünüyorum. Ben bizim Çeçenlere bazı şeyler anlattım, sana rapor verdiler mi?

Dudayev: Kime anlattın?

Hamidov: Çeçenlere. Bizim çocuklara.

Dudayev: Akıncılara mı? Hayır, rapor vermediler.

Hamidov: Bu bilgiler senin için. 50 adet silah, 2 adet makineli tüfek ve birtakım şeyler de var.

Dudayev: İyi.

Hamidov: Çocuklarımız orada iyi çalıştılar.

Dudayev: İskender, stingerler gerekiyor. Mayınlar, mayın atıcılar ve yine mayın gerekiyor. Sınırsız miktarda. Özellikle mayınlar.

Hamidov: Tamam anladım. Daha ne lazım?

Dudayev: Daha “Gradlar” için mermiler.

Hamidov: 80 tane mermi, iki kamyonla sana yarın yetiyecek.

Dudayev: Sen onları satın al. Parasını biz ödeyeceğiz parayı yerin altında da olsa bulacağız.

Hamidov: Cahar, Gradların mermisi ve mayınların parasını ben ödedim. Bundan sonra sen veya ben ödeyeyim, farketmez.

Dudayev: Nişan ve madalyaları Türkiye'den göndermişler. Onlardan haberin var mı? Bilmiyor musun?

Hamidov: Düşünüyorum ki onlar benim elimden geçecek. Çünkü yollar benim elimde. Cahar, adam lazım mı?

Dudayev: Şimdilik adam lazım değil. Silah lazım. Savaşmak için elimizde silah olsaydı biz onları Moskova'ya kadar kovalardık. Sokaklar on binlerce cesetle dolu. Cesetlerini almıyorlar, köpekler yiyor.

Hamidov: Yarın saat 3'te ben sana telefon açacağım. Nişanları da öğreneceğim. Grad için mermileri gönderdikten sonra Hasavyurt'ta hangi arabalar karşılamak gerektiğini bildireceğim.¹⁴

---

14. Moskova'da yayınlanan İzvestiya gazetesinde yer alan bu konuşma metni için Türk Diplomatik gazetesinin Mayıs 1995 tarihli 5. sayısına bakılabilir.

İŞGALE TEPKİLER

Asrımızın Utancı

Yaşlı, kadın ve çocukların göz göre göre öldürüldüğü Çeçenistan'da bu kanlı vahşet yaşanırken hiçbir ülkeden cılız dahi olsa bir ses çıkmaması insanlık adına işlenen utanç verici bir ayıptı. Vahşi saldırganların aleni katliama, ezilenlerin çığlıkları ayyuka çıkarken Beyaz Saray hâlâ uykudaydı. Tepkisini bütün dünyanın merakla beklediği Beyaz Saray, vahşete “iç mesele” yaftasını yakıştırıyor ve Rusya'nın “iç işleri”ne karışamayacaklarını söylüyordu. Dünyanın yegane süper gücü olan ABD'nin dümen suyundaki Batılı ülkeler de rotalarını değiştirmediler. Almanya, Fransa, İngiltere yetkili organları da Çeçenistan'daki vahşeti Rusya'nın çözeceği geçici bir mesele olarak gördüklerini beyan ettiler. Bütün bunlar bir yana Çeçenlerle tarihî, kültürel, kan ve din bağı bulunan İslâm ülkelerinden de bir tek “protesto” sesi yükselmedi. Öldürülen insanların feryatları gökleri yırtarken hür dünyanın insanları sessizliği tercih ettiler.

Türkiye'den Beklenen Tepki

Ne yazık ki Türk-İslâm Dünyasının ümidi ve lideri olması gereken Türkiye Cumhuriyeti'nin en yetkili ağızları da olaya Rus penceresinden baktıklarını ve Rusya ile görüş birliği içinde olduklarını söylüyorlardı. İşte bu Çeçenler için Rus bombardımanından daha ağır bir darbeydi.

Zamanın Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Ferhat Ataman, Çeçenistan'da kan akıtılmasına devam edilmesinin, meselelere uzun vadede herhangi bir çözüm getiremeyeceğini söyledi. Ataman, Rusya Federasyonu askeri birliklerinin, halen 200 bin sivilin yaşadığı tahmin

edilen Çeçenistan'ın başkenti Grozni'yi bombalamaya devam ettiklerini hatırlattı. Çatışmalarda sivil can kayıplarının artmasının, bölge halkı ile yakın bağları bulunan Türk milletini derin bir üzüntüye sevk ettiğini kaydeden Ataman, "Biz, Çeçenistan'daki gelişmelere ilişkin olarak ilk kez tepkisini ortaya koyan bir ülke olarak, askeri harekâttan derin bir endişe duyduğumuzu, can kaybının mutlaka önüne geçilmesi gerektiğini ve bölgede yeni kin tohumları atılmasına engel olunmasına attettiğimiz önemi vurguladık, bu tutumumuzu ilgililere ilettik" dedi.

Ferhat Ataman, meseleye, Rusya Federasyonu'nun toprak bütünlüğü içinde, barışçı, insan haklarına saygılı, siyasî bir çözüm bulunması çağrısında bulunduklarına işaret ederek, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Bu yaklaşımımızı muhafaza ediyoruz. Bu yönde Sayın Cumhurbaşkanımız ve Başbakanımız tarafından, Rusya Federasyonu liderleri nezdinde yapılan girişimlerin olumlu bir sonuca ulaşması ve ateşkesin sağlanması yönündeki beklentilerimizi sürdürüyoruz. Kan akıtılmasına devam edilmesiyle meselelere uzun vadede herhangi bir çözüm getiremeyeceğini düşünüyoruz."

Tepki Kime, İşgalci Rusya'ya mı Mazlum Çeçenlere mi?

Rusya'nın Çeçenistan'a işgal harekâtı, başlangıçta ABD başta olmak üzere önde gelen dünya devletleri Rusya'nın iç işi olarak değerlendirirken, Rusların işgal harekâtını beklenen şekilde kısa sürede başarılı şekilde neticelendirememesi ve büyük bir sivil katliamını gerçekleştirmesi üzerine cılız bir takım tepkiler gelmeye başladı. Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Fransa, İngiltere ve Milletlerarası Af Teşkilatı konu ile ilgili endişelerini açıklamaya başladılar.

ABD

ABD'nin, Rusya'nın Çeçenistan'da yürüttüğü taktikten her geçen gün daha fazla endişe duyduğu ve krizin çözümüne ilişkin Avrupa Birliği (AB) tarafından ortaya konan çabaları desteklediği bildirildi.

ABD Savunma Bakanı William Prry, Amerikan Milli Basın Kulübü'nde yaptığı açıklamada, AB'nin Çeçenistan'daki savaş yüzünden acı çeken insanların ızdıraplarını dindirmek için ortaya koyduğu çabaları mantıklı ve yapıcı olarak değerlendirdiklerini belirtti.

Perry, ülkesinin Çeçenistan krizin milletlerarası normlara uygun olarak çözülmesi gerektiğini vurguladı.

Af Teşkilatı Kaygılı

Milletlerarası Af Teşkilatı Amnesty International, Çeçenistan'daki ağır insan hakları ihlallerinden kaygı duyduğunu bildirdi. Af Teşkilatı'nın ABD Başkanı Bili Clinton'a gönderdiği mektupta, Rusya Devlet Başkanı Boris Yeltsin'in, çatışmaların başında söz verdiği gibi, Rus birliklerinin sivil halka zarar vermesini önlemesini istedi.

Mektupta, Yeltsin'in askerlerini sivillere yönelik saldırıların hoş görülemeyeceği konusunda ikaz etmesi için Clinton'ın girişimde bulunması da istendi.

İngiltere

İngiltere Dışişleri Bakam Douglas Hurd, Çeçenistan'daki çatışmalardan endişe duyduklarını açıkladı. Hurd düzenlediği basın toplantısında, "süregelen çatışmalardan çok endişeliyim" dedi.

İngiltere'nin Çeçenistan'daki çatışmaların bir an önce sona ermesini ve sivillerin öldürülmesine son verilmesini istediğini kaydeden Hurd, "Rusya Dışişleri Bakanı Anderi Kozirev'e bu konularla ilgili bir mektup gönderdiğini" söyledi.

Fransa

Bu arada Fransa, Grozni bombardımanının Avrupa demokrasisi içinde kabul edilmeyeceğini belirterek, Rusya'yı sert bir dille eleştirdi. Fransa'nın Avrupa İşlerinden Sorumlu Bakanı Alain Lamas-soure, France-Inter radyosuna verdiği demeçte, Rusya'nın Avrupalı ortaklarının Moskova'ya AGİT çerçevesindeki sorumluluklarını hatırlatma yetkisi bulunduğunu söyledi.

Almanya

Almanya Savunma Bakanı Volker Rühe, Çeçenistan politikası sebebiyle Rusya'nın güvenilirliğini kaybettiğini bildirdi. Bakan Rühe, Moskova'nın Çeçenistan'ı kazanmak istediğine dikkati çekerek, "Ancak bu arada Rusya reformculuğunu ve güvenilirliğini kaybediyor" dedi.

Almanya Dışişleri Bakanı Klaus Kinkel de Rus meslektaşları ile görüştüğünü belirterek, Rusya'dan, Çeçenistan'a Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Örgütü (AGİT) temsilcilerini davet etmesini istediğini söyledi.

AGİT

Öte yandan, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT) dönem başkanlığını yürüten Macaristan Dışişleri Bakanı Loszlo Kovacs, Çeçenistan'daki çatışmaların derhal durdurulması çağrısında bulundu ve bölgedeki insan hakları ihlallerini kınadı.

Kovacs, Çeçenistan'da yaşanan durumun sadece Rusya'nın güvenliği için değil, aynı zamanda bölge ve kıtanın istikrarı için de büyük bir tehdit olduğunu kaydetti.

Helsinki Watch'den Gecikmeli Tenkit

Hayvan ölümlerinde bile sesini yükselten Milletlerarası İnsan Haklarını İzleme Organı Helsinki Watch, Çeçenistan konusunda sesini ancak işgalin 11. gününde, yüzlerce insan katledildikten sonra çıkardı ve ABD Başkanı Clinton ve Batılı ülkeleri Çeçenistan konusunda basiretsiz politika takip etmekle suçladı. Helsinki Watch, Clinton'a gönderdiği mektupta, Rusya'nın Grozni'de sürdürdüğü birçok sivilin hayatına mal olan askerî harekât karşısında etkili bir tavır takınmadığı için tenkit etti.

Açıklamada “Çeçen krizinde Rusya Devlet Başkanı Boris Yeltsin'e verdiğiniz şartsız destek, olsa olsa Rusya ile ilgili öncelikli siyasî amaçlarınızı çökertmeye yarayacaktır. Size, Çeçenistan'daki çatışmanın Rusya'nın demokrasiye bağlılığını denediğini, Rusya'nın bugüne kadarki uygulamalarının insan hakları ve hukukunda büyük bir eksiklik bulunduğunu Yeltsin'e açık biçimde anlatmanız çağrısında bulunuyoruz” denildi.

İnsan Hakları İzleme Komitesi, ABD'nin, Çeçenistan savaşı karşısındaki gayet ılımlı tepkilerini eleştirerek, temel insan hakları açısından Çeçenistan'a askeri müdahalenin Rusya'nın “iç işi” sayılamayacağını özellikle vurguladı.

Helsinki Watch, Rusya İnsan Hakları Komitesi yöneticisi Sergey Kovalev'in Grozni'deki durumu “çok büyük boyutta bir insanlık trajedisi” olarak naklettiğini de Amerika hükümetine hatırlattı.

Dünya, Rusya Hakkında Yanılıyor

Rusya'nın önde gelen politikacılarından ve önümüzdeki yıl yapılacak seçimlerin başkan adaylarından Grigori Yavlinski, bilhassa Batı Dünyası'nın Rusya hakkında yanıldığını söyledi. Batı Dünyası'nın “Artık Sovyetler Birliği yok ve Rusya'da olan biten her şey, ne olursa olsun, iyidir” gibi bir düşünce içerisinde olduğuna dikkat

çeken Yavlinski, “Rusya karşısında Batının bu düşünceden hareketle takip ettiği politikalar sadece trajik neticeler verecektir, nitekim veriyor” şeklinde konuştu.

ABD, Almanya ve Avrupa Birliğinin diğer önde gelen ülke liderleri ile görüşme turuna çıkan Yavlinski, bir Alman gazetesine verdiği mülakatta, “Batı artık Yeltsin ve Yönetimi’nin demokratik platformlarda hareket etmediğini bilmeli, anlamalıdır. Başta medya olmak üzere halkın kahir ekseriyeti ve hemen hemen bütün siyasi partiler Çeçenistan’da yapılan savaşa karşı. Bütün bunlara rağmen Kremlin bildiğini yapıyor” dedi.

Bütün reform sözlerine rağmen Rusya’da halk kitleleri için, ne ekonomik ne siyasî açıdan hiçbir şeyin değişmediğini söyleyen Yavlinski, toplumun sadece eski Sovyet tekerciliğinden kurtulduğunu, şimdi Rusya’nın süper tekercisi, oligarşi bir suç devletine dönüşme tehlikesi içinde olduğunu ifade ederek, “değişen sadece halkın ne istediğini söyleyebilmesi. Ancak bunun yönetim politikalarını belirlemede en küçük bir müessiriyeti yok” dedi.

Saldırı da, Tepki de Ruslardan

Kanlı Rus işgaline ilk tepki yine Rus halkından geliyordu. Cep hede oğullarını kaybeden Rus analar, Yeltsin’e kahrediyor ve kendi milletinden insanları acımasızca katleden bu insana lanetler yağıdırıyorlardı. Parlamento kapılarında zulmün bitmesi için gösteriler düzenleyen Rus analar Yeltsin gibi bir başkanları olduğu için kimliklerinden utanıyorlardı.

İkiye Bölündüler

Moskova, güç kullanılıp kullanılmayacağı konusunda ikiye bölünmüştü. Rusya Parlamentosu Duma kanadı Savunma Komitesi Başkanı Sergei Yuşenkov “eğer Rusya Federasyonu Yürütme Organları, Çeçen Cumhuriyeti’ndeki meselenin çözümü için güç

kullanma yoluna giderlerse, Duma milletvekillerinden oluşan bir komisyon kurularak, Devlet Başkanı Boris Yeltsin hakkında iddia-name düzenlenecek” diyordu. Yuşenkov, Yeltsin’i, “Anayasal düzeni sağlama bahanesiyle etnik ayrılıkçılığı körüklemek, Rusya yurttaşlarının toplu ölümlerine yol açmak’la suçluyordu.

Rus Ordusu Karşı

Rusya’nın yeniden, savaş sonrasının, Afganistan hezimetini unutturarak, “Yenilmez Kızıl Ordusu” hayalleri ile Çeçenistan’a yönelik giriştiği harekate, ilk karşı çıkanlardan biri de ordu mensupları oldu. Rus ordusunun içinde bulunduğu, teknik teçhizata rağmen, sefil durumu yakinen bilen generallerden, 14. Ordu Komutanı General Aleksander Lebed ve Eduard Vorobiyov saldırıya şiddetle karşı çıktılar. Rusya Kara Kuvvetleri Komutan yardımcısı olan General Vorobiyov, Çeçenistan’a yönelik operasyona komuta etmeyi reddederek istifasını veriyordu.

Bakan İstifa Ettiren Vahşet

Yeltsin tarafından görevinden alınan Adalet Bakam Yuri Kalmikov da, görevden ayrılmayı kendisinin istediğini, bunun sebebinin, “hükümetin Çeçen Cumhuriyeti’nde güç kullanmakta ısrarlı görünmesi” olduğunu belirtti. Rusya Savunma Bakan yardımcısı General Boris Gromov ve Gerogy Kondratyev de, güç kullanılmasına şiddetle karşı çıkmışlardı.

Parlamento’nun üst kanadı Federasyon Konseyi de, aldığı bir kararla, “Çeçen Cumhuriyeti’nde güç kullanılmasını” kınamış, bu yola başvuran sorumluların cezalandırılmalarını istemişti.

Rus Halkı Karşı

Rusların büyük çoğunluğu, Çeçenistan'a müdahaleye hemen son verilmesini ve Rus askerlerinin çekilmesini istiyordu. Rusya'da, Çeçenistan'a müdahale konusunda, ülke çapında yapılan bir kamu-oyu yoklamasına göre, Rus halkı Çeçenistan'daki savaşa hemen son verilmesinden yanaydı.

Milletlerarası Sosyolojik Araştırma Merkezi tarafından yapılan ankete katılanların yalnızca yüzde 4.2'si, Çeçenistan'a müdahalenin devam etmesini istedi. Yüzde 78.9'u ise, hükümetin operasyonu durdurması ve askerleri çekmesi gerektiğini söyledi.

"Yeltsin'in rolü" konusundaki soruya ise, ankete katılanların yüzde 64.7'si Yeltsin'in operasyondaki kontrolünü kaybettiği, yüzde 15.6'sı kontrolünü koruduğu görüşünü belirtti.

Avrupa ülkelerinin ve ABD'nin "insan hakları ihlalleri gerekçesiyle müdahale edip etmemesi" konusundaki soruyu ise, yüzde 66,9'u olumlu cevap verdi.

İngiltere'nin Tepkisi

İngiltere Savunma Bakanı Malcolm Rifkind, BBC'ye verdiği bir demeçte "Çeçen krizi, Avrupa güvenliğini tehdit edebilir... Çeçenistan elbette Rusya'nın bir parçası ve bu gerçeğe saygılı olmalıyız, ancak bu mesele, bütün Avrupa için kaygı kaynağı oluyor" diyordu.

Çeçen meselesi yüzünden Rusya'nın parçalanabileceğini ifade eden İngiliz bakan, "Çatışmanın barışçıl şekilde çözüme kavuşturulmasını diliyoruz" dedi.

Christopher'den Destek

ABD Dışışleri Bakanı Warren Christopher, Rusya Devlet Başkam Boris Yeltsin'in, Çeçenistan'ın Rusya'dan ayrılmasını engellemek amacıyla birlik göndermek zorunda kaldığına inandığını söyledi.

Christopher, PBS televizyonuna verdiği demeçte, "Bölünme yolundaki bir Rusya'yı görmek, ne Rusya'nın ne de ABD'nin çıkarıdır. Yeltsin'in, başka bir seçim yolu olmadığını düşünerek böyle bir karar aldığından eminim" diye konuştu.

Christopher, ABD'nin bu meseledeki rolünün, " tarafları ılımlı davranmaya davet, insan haklarına saygı ve krizin en alt düzeyde can kaybı ile görüşme masasında çözülmesi" olduğunu ifade etti.

Meselenin temelde Rusya'nın iç meselesi olduğunu hatırlatan Christopher, Rusya'nın toprak bütünlüğüne önem verdiklerini ve bu ülkenin bölünme yoluna girmesini arzu etmediklerini belirtti.

Fransa'dan Çağrı

Öte yandan, Fransa hükümeti de, Çeçenistan'da yaşanan mevcut krizin tırmanmasından endişe duyulduğunu belirterek, Moskova ve Grozni yönetimlerine "itidal ve diyalog" çağrısında bulundu.

Fransa Dışışleri Bakanlığı Sözcüsü Richard Duque, Çeçenistan krizinde kan dökülmesinden endişe duyduklarını, ülkesinin krizin barışçı yollardan çözümünden yana olduğunu ifade etti.

Avrupa Konseyi

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Daniel Tarschys, kuvvet kullanımının, insan haklarının açık ihlali olduğunu söyledi.

Meselelerin barışçı yollardan çözülmesi ve askeri girişimlere derhal son verilmesi için bir çağrıda bulunan Genel Sekreter, Çeçenistan'da acıların azaltılması ve yaraların sarılması için insanî yardım sağlanmasının önemini de vurguladı.

Basın özgürlüğünün önemine de değinen ve sansüre karşı mücadelenin şart olduğunu kaydeden Tarschys, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Siyasi Komisyonu'nun, Rusya'nın Konsey'e üyelik başvurusunu askıya aldığına dikkat çekerek, Çeçenistan meselesinin, 30 Ocak-3 Şubat tarihlerinde yapılacak Parlamenter Meclisi toplantılarının acil konular gündeminde ele alınacağını bildirdi.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT) barışçı bir çözüm bulmak yolundaki girişimlerine Avrupa Konseyi'nin tam destek verdiğini söyleyen Daniel Tarschys, "Avrupa Konseyi, bir yandan gelişmeleri izlerken, bir yandan da Rusya ile siyasî diyalogunu sürdürecektir ve demokrasiye destek programlarına devam edecektir" dedi.

Kardeş Desteği

Çeçenistan'ın uğradığı hunhar saldırıyı karşısında, hiçbir ülke sesini çıkarmazken, saldırıyı protesto edenler, kendilerini temsil edebilen hükümetlere sahip olmayan İslâm dünyası ülkeleri halkları oldu. Öncelikle tarihî, kültürel, dinî ve coğrafi bağlarıyla Çeçenleri öz kardeşi bilen Türk milleti başta İstanbul ve Ankara olmak üzere çok sayıda şehir merkezinde tertiplelediği yürüyüş ve mitinglerde, Rus saldırganlığını şiddetle protesto ederken, her şeyi ile Çeçenlerin yanında olduklarını bütün dünyaya haykırdı.

Ve Avrupa, Amerika ve Avustralya'da bulunan gurbetçi vatandaşlarımız aynı tepkileri daha ateşli bir surette göstermekte gecikmediler. Açılan hesap numaralarında, karınca kararınca maddî yardımda bulunmaya gayret sarf ettiler. Çeçenistan'da sıkıntı çekilen maddeleri toplamada en azından moral yanıyla düşünüldüğünde büyük yardımlarda bulundular.

Azerbaycan'dan İki Ayrı Ses

Azerbaycan Devlet Başkanlığı koltuğuna oturmuş olan Haydar Aliyev kendisinden beklenen şekilde Çeçenistan işgalinin, Rusya'nın bir iç meselesi olduğu yönünde görüş bildirirken, Azerbaycan'daki siyasî parti liderleri, Çeçenistan'daki olayların, Kafkaslar'daki büyük bir savaşa yol açabileceğine dikkati çektiler.

Azerbaycan Milli İstiklal Partisi Genel Başkanı İtibar Memedov, konuya ilişkin açıklamasında, Rusya'nın Çeçenistan'a karşı 3 yıldır yürüttüğü politikanın, son günlerde askerî birliklerin saldırısına dönüştüğüne dikkati çekerek, "Çeçenistan meselesinin muhalefet aracılığıyla çözmek isteyen ve onları silahlandıran Rusya, bunun mümkün olamayacağını görünce askerî harekate girişti. Ancak bu Rusya için hiç de iyi sonuçlanmayacak" dedi. Memedov, Rusya'nın bu tavrının, Kafkaslarla büyük bir savaşa yol açabileceğine de işaret etti.

Azerbaycan Halk Cephesi Başkan Yardımcısı Ali Kerimli¹⁵ ise Grozni'yi ele geçirmeleri ve Çeçenistan'da bir soykırımı gerçekleştirmeleri halinde, Rusya'nın iç ve dış politikasında önemli değişiklikler olacağını, bunun Azerbaycan'ın bağımsızlığına yönelik tehlikeleri artıracığını savundu. Kerimli, "Rusya, Çeçenistan'da yönetimi ele geçirip, Azerbaycan petrolünün Grozni üzerinden Novorosisk Limanı'na taşınmasını isteyecek ve ülke içerisindeki Rus yanlısı güçleri harekete geçirecektir" dedi.

Öte yandan, Azerbaycan'daki bazı muhalefet partilerinin oluşturduğu Demokratik Kongre, "Çeçenistan'a yardım kampanyası" başlattı. Demokratik Kongre tarafından, Çeçenistan'da özellikle ilaca ihtiyaç duyulduğu belirtilerek, her türlü yardımın kabul edildiği bir merkez oluşturuldu.

15. A.H.C.'nin Başkanı halkın oylarıyla seçilmiş meşru Cumhurbaşkanı Ebülfez Elçibey'dir.

Kader Ortaklarından Destek

Mazlum Çeçenistan'a başından itibaren gönülden destek veren ülkeler, Rus ve Stalin zulmüne Çeçenlerle birlikte maruz kalma bahtsızlığına uğrayan Estonya, Letonya ve Litvanya oldu. Bu ülke topraklarında bulunan Sovyet üslerinde vaktiyle görev yapan Çeçenlerin milli Kahramanı Cevher Dudayev'in, burada takip ettiği adil politika bu desteğin gelmesinin ikinci en önemli sebebiydi. Bu ülkelerde, Rus işgal harekâtının hemen akabinde çeşitli protesto gösterileri yapılırken, Çeçenistan'a hem gönüllülerle hem de maddi yardımlarla destekte bulunuldu.

Varşova'da Gösteri

Polonya'nın başkenti Varşova'da Dayanışma Sendikası yetkilileriyle bazı sağ partilerin temsilcilerinin katıldığı bir yürüyüşte, Rusya'nın Çeçenistan'a müdahalesi protesto edildi.

Rusya Büyükelçiliği binası önünde toplanan yaklaşık 500 gösterici "Çeçenistan'a özgürlük" sloganları attılar ve bazı pankartlar taşıdılar.

Göstericilerin, Rusya Devlet Başkanı Boris Yeltsin'e iletilmek üzere, Çeçenistan'daki savaşın sona ermesi isteğiyle yazılmış bir mesajı Büyükelçilik yetkililerine verdiler.

En Müşahhas Destek

Çeçenistan'a, Ruslara karşı verdikleri savaşta başından beri en somut desteği eski Doğu Blok ülkelerinden geldi. Bulgaristan, Macaristan, Çek Cumhuriyeti, Slovak Cumhuriyeti, Polonya ve Romanya Rusya'ya karşı, Çeçenistan'da sürdürdüğü insanlık dışı istilâ ve imha savaşına son vermediği takdirde her türlü ticarî münasebetlerini donduracaklarını bildirdiler.

İstanbul Karagömrük'te yapılan Çeçenistan ile dayanışma gecesinde, bu noktaya dikkat çekilerek Türkiye'nin Çeçenistan'a, Ruslara karşı verdikleri savaşta hiç olmazsa Varşova Paktı ülkelerinden biri kadar destek vermesi gerektiği, kan ve din kardeşi Çeçen Halkının Türkiye'den bu kadar yardım bekleme hakkının bulunduğu belirtildi.

Yeltsin Sonunu Hazırlıyor

Rusya'nın İnsan Hakları Sözcüsü Sergey Kovalyev, savaş aleyhtarı yüzlerce göstericiye hitaben Moskova meydanında yaptığı konuşmada ise, Çeçenistan'da 12 bin Rus askerinin öldüğünü belirterek, "Rus kanı akıtan Yeltsin kendi sonunu hazırlıyor" dedi.

Türk Asamblesi Kararları

Türk Halkları Asamblesi 4. Kurultayı hazırlık çalışmaları toplanmalarının sonuncusu 16 -19 Mart 1995 tarihleri arasında İstanbul'da Süleymaniye Kültür Merkezi'nde yapılan kapanış oturumuyla sona erdi.¹⁶ Türk-İslâm Dünyasının aktüel meseleleri ve Türk Dünyasının istikbale yönelik tasavvurları müzakere edilerek bir dizi karar alındı.

-
16. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı tarafından organize edilen Türk Asamblesi Hazırlık Toplantısı'na Vakıf Başkanı Prof. Dr. Turan Yazgan, Doğu Türkistan Türkleri lideri İsa Yusuf Alptekin (17 Aralık 1995), Batı Trakya Türkleri lideri Dr. Sadık Ahmet (1995 tarihinde şaibeli bir trafik kazası sonucu şehit oldu), Tataristan Milli Meclis Başkanı Fevziye Bayram, İdil-Ural Halkları Asamblesi Başkan Yardımcısı Marş M. Şemsettin, Türk Halkları Asamblesi Başkanı Vecislav Timofev, Özbekistan Birlik Halk Hareketi lideri Abdurrahim Polat, Özbekistan milletvekili Cihangir Muhammed, Türk Halkları Asamblesi eski Başkanı Rafael Muhammed, Sakaeli'nden Uhhan Ivan Nikolay, Makedonya Türk Demokrat Partisi lideri Erdoğan Saraç, KKTC'den Halil Paşa, Dağıstan'dan Narbek Hacıkaytan, Karaçay Cumhuriyeti'nden Bilal, Laypanulu. K. Balkar Cumhuriyeti'nden Muharbiy Karkaylı, Çuvaşistan Milli-Yükseliş Partisi'nden Aleksev İvan, Çuvaş Kültür Merkezi Başkanı Mişşi Yuhma, Çuvaş Ulyanovsk Volga Radyo Televizyonu'ndan Olek N. Mustafa ve Hubar Gazetesinden İlya İvan Kırım Tatar Milli Hareket Teşkilatı Başkanı Recep Hayrettin ve aynı teşkilattan Gülnar İbrahim ile teşkilata katılma müracaattan kabul edilen ABD Türk Dernekleri Asamblesi, Kıbrıs Türk Mücahidleri Birliği, Yunanistan Eşitlik, Birlik ve Barış Partisi, Makedonya Türk Demokratik Partisi, Kosova Türk Demokratik Partisi temsilcileri de hazır bulundu.

Adına yaraşır şekilde büyük bir ciddiyet ve dikkat içinde yapılan görüşmeler sonucunda şu kararlara imza kondu.

-Atalarımızdan kalan topraklarda dilimizle, dinimizle, kültür ve medeniyetimizle kısaca Türk kimliğimizle yaşamak istiyoruz.

-Hangi ülke sınırları içerisinde olursa olsun, bütün Türklerin kendi dilleri ile eğitim hakkını, hiç bir gücün ortadan kaldıramayacağını, bu hususta Allah'ın iradesinin çiğnenerek sürdürülen asimilasyona son verilmesini, buna ana babaları da dahil hiç bir gücün engel olamayacağını bütün Dünya'ya ilan ediyoruz.

-Yabancı dille eğitimin hiç bir gerekçesi olamaz, reddediyoruz. Rusya Federasyonu dahilinde yaşayan bir Türk çocuğu kendi Türk lehçesinde, Çin'de yaşayan bir Türk çocuğu kendi lehçesinde, Yunanistan'da yaşayan bir Türk çocuğu kendi dilinde eğitim görebilmelidir.

-Her dilin nasıl bir alfabesi varsa, Türk dilinin de bir tek alfabesi olmalıdır. Alfabe ile birleşebileceğimizin idraki içerisindeyiz. Aksi takdirde emperyalist düşmanların cebren yaptırdıklarını biz kendi kendimize yapmış oluruz.

-Asamble'de temsil edilmemiş hiçbir Türk boyu kalmasın istiyoruz.

Çeçenistan'a Tam Destek

Türk Halkları Asamblesi 4. Kurultayı Hazırlık Toplantısı kapanış oturumunda asamblenin kurucu üyelerinden Çeçenistan temsilcilerinin bazı sebeplerle katılamayışı burukluğa sebep oldu. Asamble Başkanı Vecislav Timofey, Çeçenistan'a karşı Rus işgal harekâtının başladığından itibaren ilk tepkiye resmen Asamble Başkanı ve Çuvaşistan Parlamentosu üyesi olarak kendilerinin gösterdiğini belirterek bu toplantıya katılmadan önce Çeçenistan ziyareti ve umumî

gelişmeler üzerinde bilgi verdi. Daha sonra oturumda yapılan müzakerelerde Çeçenistan’a madden ve manen tam destek verilmesi kararı çıktı. Türk Dünyasının hemen hemen tamamına yakınının temsilcilerinin yer aldığı toplantıda şu karara varıldı:

-Rus işgal ordusu şartsız olarak derhal Çeçenistan’dan çekilmelidir.

-Arada bir mesele varsa masada çözülmelidir.

-Türk çocukları Çeçenistan’a karşı savaştırılmasın.

-Çeçen halkı kendi mukadderatını kendi tayin etmelidir.

-Dünya ülkelerinin, Çeçenistan işgalini “Rusya’nın iç işleridir” diyerek soykırımına seyirci kalmalarını lanetliyoruz.

Toplantıda karar metninin başta BM olmak üzere Rusya, ABD ve önde gelen diğeri Dünya devletleri ve milletlerarası teşkilatlara bildirilmesine oy birliğı ile karar verildi.

(22.06.1995)

Kırım Türklerinin Kararı

Savaş, toprağınıza, evlerinize, ailelerinize, pek çoğu öksüz ve yetim kalan çocuklarınıza acı dertler getirdi. Biz bu dertleri içtenlikle paylaşıyoruz. Aldığımız haberlere göre, Rus hükümeti, öksüz ve yetim çocuklarınızı, Rusya'nın iç bölgelerine götürüp, onları halkınıza aykırı gelen kültür ve gelenekler içerisinde eğitmeyi planlamaktadır. Böylece Çeçenistan'ın geleceğini yok etmek istemektedir. Buna asla müsaade edilemez!

Kırım Hanlığı döneminde aramızdaki iyi ilişkileri sürdürmek ve pekiştirmek için Kafkas halklarıyla karşılıklı olarak çocukları aileler yanına verme ve yetiştirme geleneğimiz var idi.

Günümüzde Atalarımızın tesis ettiği bu güzel geleneği sürdürerek, çocuklarınızı, ailelerimize almaya ve onların vatanlarına dönme imkanı oluncaya kadar, kendi evlatlarımız olarak bağrımıza basıp bakmaya ve baba evi sıcaklığını vermeye hazırız.

Adetleriniz, tarihiniz ve kahramanlığınıza derin saygı duyuyoruz. Çeçen çocuklarının ailelerimiz yanında bulundukları sürece bunları unutmamaları, bilmeleri, sürdürmeleri ve Çeçenistan yurt-severi iyi insanlar olarak büyümeleri için elimizden gelen her şeyi yapacağız.

11 Mart 1995 - Akmescit/Kırım

Mustafa A. KIRIMOĞLU

KTMM Başkanı

MOSKOVA KARIŞTI

Rus Medyası Yeltsin'e Savaş Açtı

Yeltsin ve ekibinin Çeçenistan politikasına Rus Medyasının büyük çoğunluğu da karşı çıkıyor. Yeltsin yönetiminin iktisadi, siyasi ve sosyal meselelerdeki başarısızlığını gizlemek için başlattığı Çeçenistan savaşına karşı çıkan basın organlarına sadece demokratik zihniyetli basın organları değil, eski sistemden yana olan reformlara muhalefet eden basın organlarının büyük bölümü de katılıyor.

Parlamentonun felç olduğu, adaletin sindiği, adı konmamış bir dikta yönetiminin hüküm sürdüğü Moskova'da, Kremlin efendilerinin dikta taleplerine karşı sadece gazete ve gazeteciler mücadele veriyorlar.

Sansür Kaldırılsın

Öte yandan Rusya devlet televizyonu müdürü Aleksandır Yakovlev, Çeçenistan'daki savaşla ilgili haberlere hükümetin sansür uygulamamasını istedi.

Rusya Başbakanı Viktor Çemomırdin ile görüşmesinden sonra açıklamada bulunan Yakovlev, özellikle bölgede bulunan Rus askerleriyle yapılan röportajların engellendiğini söyledi.

Yakovlev, Çeçen Cumhuriyeti lideri Cevher Dudayev'in "basın savaşını" kazanmış durumda olduğunu, çünkü basın mensuplarının Çeçen meselesiyle ilgili haberleri ancak Çeçen tarafından alabildiklerini kaydetti.

“Savaş Suçu”

Öte yandan, Çeçenistan’dan dönen Rus demokrat milletvekilleri, Rusya’nın bölgeye düzenlediği askerî müdahalenin “daha önce görülmemiş bir savaş suçu” olduğunu belirttiler.

Interfaks Ajansı’nın haberine göre, Rusya’nın Seçimi partisinden Mihail Molotostvov, “Bu operasyondan sorumlu kişilerin ciddi şekilde cezalandırılması gerektiğini” belirtti. Molostvov, “Rus demokrasisi, askerlere karşı koyabilecek güçte değil. Yetkililer, Çeçenistan ve diğer bölgelerin itaatkâr kalması için ellerinden geleni yapıyorlar” dedi.

Rus Demokratik Birliği Partisi milletvekili Valeria Novodvorska-ya da, düzenlenen bir toplantıda yaptığı konuşmada, Çeçenistan’daki Rus askerlerine “cepheden kaçmaları” çağrısında bulundu.

Moskova’dan Alınanlara Red

Moskova, Çeçen krizi ile ilgili yerinde bilgi almak üzere Rusya’ya seyahat etmek isteyen SPD’li Alman milletvekiline seyahat izni vermedi. SPD’li Markus Meckel Bonn’da yaptığı açıklamada, meslektaşları Gerd Weisskirchen ile birlikte, Rus Parlamento üyeleri ve insan hakları gruplarından bilgi almak ve Rusya’nın Çeçenistan’a düzenlediği harekât hakkında çeşitli siyasî grupların fikirlerini edinmek üzere Rusya’ya gitmek istediklerini, ancak, Moskova yönetiminin muvafakatini alamadıklarını söyledi.

Yeltsin’in Sonu mu?

Rusya’nın Çeçenistan’da gerçekleştirdiği acımasız katliam, Washington’un giderek daha sert tepkilerine yol açarken, Amerikalı siyasî gözlemciler, “Yeltsin döneminin sonunun yaklaştığını” savunuyorlar.

ABD Dışışleri Bakam Warren Christopher, Cenevre’de Rus meslektaşı Andrei Kozirev ile görüşmesinden önce yaptığı açıklamada, Yeltsin’in Çeçenistan stratejisini “trajik bir hata” olarak nitelendirdi. Batı ve özellikle ABD tarafından, siyasî ve ekonomik reformların Rusya’da hayata geçirilmesinin “garantisî” olarak görülen Boris Yeltsin’in, milletlerarası desteğini büyük bir hızla yitirdiği görülüyor” dedi.

“Camegie Endowmen for International Peace” adlı düşünce üreten kuruluşun araştırmacılarından Michael McFaul, bir gazeteye yaptığı açıklamada düşüncelerini şöyle dile getirdi:

“Yeltsin döneminin sonuna hazırlıklı olmalıyız. ABD olarak, serbest piyasa ve Boris Yeltsin’den yana bir politika uygulayıp duruyoruz. Halbuki serbest pazar ve demokrasi yanlısı bir politikaya gerek bulunuyor. Washington, otoriter bir rejim ile yönetilen bir Rusya’ya hazırlıklı olmalıdır. ABD’nin Rusya’ya verdiği yardımlar da kesilmelidir.”

Gazeteciler Öldürölüyor

Çeçenistan’m başşehri Grozni yakınlarında bir Alman gazetecinin vurularak öldürölldüğü bildirildi.

Alman Stem dergisinin Moskova bürosundan yapılan açıklamaya göre, Mayıs ayından beri Stem’in Moskava muhabirliğini yapan ve çatışmaları izlemek üzere Çeçenistan’a giden 29 yaşındaki Jochen Piest, Grozni’ye 20 km. mesafedeki Çervliyona köyünde vurularak öldü.

Aynı olay sırasında, bir Rus gazetecisinin de bacağından vurularak yaralandığı kaydedildi.

Piest, Çeçenistan’da, savaş başladığından bu yana vurularak ölen üçüncü gazeteci oldu. Rus Krasnaya Zvezda gazetesi muhabiri Vladimir Jitarenko 1 Ocak’ta, serbest çalışan Amerikalı foto muhabiri Cynthia Elbaum ise 22 Aralık’ta vurularak ölmüşlerdi.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DUDAYEV İLE KONUŞMALAR

İnancımızdan Korkuyorlar (Za Vilnu-Ukrayna gazetesi)

-Sayın Cumhurbaşkanı siz benim ile Ukrayna diliyle konuşuyorsunuz. Bizim dili nereden biliyorsunuz?

-Ben Poltava şehrinde askerlik yapmıştım. Ukrayna'da çok dostlarım var.

-Sizin milletin cesurluğu, köleliği sevmeyişi dillere destan. Bu kabiliyet nerden geliyor?

-İnsanın genetik fitratı mücadelede kemale erer. Dünya tarihinde Rus-Çeçen savaşı gibi uzun süren başka savaş yok. Siz tarihimizi iyi biliyorsunuz. Biz bu tarihin çocuklarıyız. Cesurluk, kölelikten nefret, tarihimizin ve bize inanç veren İslam'ın fitratında var.

-Bağımsız devletin kendi ordusu olmalı mı?

-Tabii.. Bizim ordumuz var. Bu Çeçen milleti, bizde ordunun bölümleri şöyle: Ev (hane), köy, ilçe, il, cumhuriyet. Bize karşı savaşarlarsa biz ordusuz devletiz. Bize karşı savaşarlarsa biz ordu milletiz.

-Siz Ukrayna halkına müracaatınız var. Ama niçin Batı milletlerine müracaat etmiyorsunuz?

-Ukrayna milleti ile aynı akıbeti paylaşıyoruz. Batı ise bizzat kendisi istiyor bizi karıştırmayı. Onlara müracaat kendimizle alay etmek olur. Hep Batı Batı diyoruz. Batı insanlığa ne verdi? Millî şursuzluk, toplum geleneklerini yok etti, modern kalkınma diye ah-lâksızlık, paraperetslik, insanı değil hayvanı sevmek gibi huyları var. Batı bizim kalbimize batıyı sevmek duygusunu yerleştirdi. Milletleri

böl, ayır ve yönet politikasını ileri sürdüler. Yarın kendileri kazdıkları çukura kendileri düşecekler.

Bizde inanç var, bundan korkuyorlar.

-Söz inançtan açılmışken şöyle bir sorum var. Tarih şahit ki Proslavlar ile Müslümanlar yan yana kavgasız yaşayabiliyorlar. Siz bir ABD radyosundaki röportajda şayet İslam ve Hıristiyanlık güçsüz olsa ortaya Budizm çıkacak demişsiniz. Amma Budizm kendi fitratına göre savaştan uzaktır.

- Her şeyden önce Budizmin ihraç edilmiş varyantı katolisizm tehlikelidir. Bu modem batının yüzüdür. Bu Rusya'da da güç yitiriyor. Şimdi İslam'a karşı savaşı hedef alıyor.

Amma ben ABD radyosunda Hıristiyanlık kelimesini kullanmadım. Zaten o güçsüzdür, ama katolizm savaşı başladı. Bosna'da bunu görüyoruz. Son 20 yıllık tarihe bakın: Afganistan'da savaş dinmiyor. Irak ve Kuveyt arasında kan aktı. Azerbaycan ve Tacikistan'da neler oluyor. Hepsi İslam devletleri amma bu savaşlarda Rus da bir şey kazanmadı. Onu da oyuna atıyorlar, kullanıyorlar ama bir şey anlamıyorlar, bu onun faciası. Bu savaşların hepsini BM'ye inanıp, ona teslim edip seyrediyoruz. Güvenlik Teşkilatı adı ile iki tarafta da kendileri komutanlık yapıyorlar. Bugüne kadar BM hangi cephede barışı sağladı. Yani ne kazandı. Bir şey kazanmadı; bizi düşmanlarımıza mahvetme yolunu gösterdi.

Bugün BM'nin savaş meydanlarındaki etkisi vekaletten mahrum BM seraptır. Ona inanmak, aldanmak kendini ateşe atmak gibidir.

BM barışçı güç olarak kendini kaydettirdi. O, ABD gibi bazı ülke ve grupların elinde köledir. BM bizim elimizi bağlayıp düşmana teslim ediyor.

-BM'ye inanmazsak kime inanacağız?

-Önce Allah'a, sonra kendimize..

-Öyle durumlarda globalleşme değil kendi evimizde kalmak olmaz mı?

-Globalleşip başkasının evinden bıkmaktan kendi evinde kalmak iyi değil mi? Niçin insanlar kendileri için ayrı oda, ev, avlu, saklıyorlar. Niçin globalleşme diye konser salonlarında yaşamıyorlar, bağımsızlık da bir milletin kendi evini yapmasıdır. Rusya ise bizi pop konser salonlarına yaşamaya zorluyor.

-Konseri sevmiyorsunuz?

-Konseri seviyorum da bizi konser gibi seyretmelerinden nefret ederim.

Çeçenistan'da Provokasyon Tutmaz (Çeçen İnguş gazetesi, 1992, 19 Mayıs)

-Sizde, Kafkasyalılarda isim ve soy isim yazılışı enteresan. Bunu anlatabilir misiniz?

-Şimdi bizi Rus standartlarına alıştırdılar. Aslında isim ve soy isimleri başka türlü yazılmalı. Önce dedemizin adı yazılmalı, sonra onun oğlunun adı, yani benim babamın adı, sonra benim adım yazılmalı. Dedem Dudi, babam Musi (Musa) ben Cevher,. Yazılışı Dudi Musi Cevher olmalı. Biz hangi soydan geldiğimizi saklamak için en az yedi soyumuzu bilmemiz gerekir. Ben kendi 13 atamı biliyorum. Amma ancak baba tarafını biliyorum.

-Siz ailece kaçınıcı çocuksunuz?

-Yedinci. En küçüğü. Ben doğduğum zaman babamı iş ile başka cumhuriyete göndermişlerdi. İkinci büyük kardeşim Almanlar ile

savaşta idi. Bizi annem ile Çeçenistan'dan sürgün ettiler. Evraksız, bir şeysiz, Kazakistan'a gittik. Yaşım 7 iken okula almadılar. Evraklar yok idi. Sürgünde biz haksız idik. 5 kilometrelik sınır içinde gezebilirdik. Dışarı çıkmak için sıkıyönetimden izin gerekirdi. Şayet izinsiz çıksak hapse atılırdık. 1944-53 yılları arasında böyle yaşadık. O dönemde ayda bir defa 7-10 yaş arasındaki çocuklar evinde mi, yok mu diye araştırılırdı. Büyükler ise haftada bir teftiş edilirdi.

-Sizin Gürcistan Devlet Başkanı Gamsakhurdia'yı Çeçenistan'da barındırdığınız medyada çok yazılıyor.

-Evet, bu bizim için zor durum. Ama böyle yapmamız gerekiyor. Gamsakhurdia kanunen cumhurbaşkanıdır. Kendi milleti seçmiş. Onu milleti seviyor. Zaten kimi millet seviyorsa ondan korkuyorlar. Çünkü o millet çıkarlarını düşünüyor. Gamsakhurdia'yı da bunun için Moskova ve başkaları sevmiyor. Bunun için Moskova'nın desteğiyle onu devirdiler.

-Sizi de böyle devirmesinler? Böyle tehlike yok mu? Sizi de millet seviyor. Siz de milletin çıkarlarını düşünüyorsunuz?

-Evet böyle provokasyonlar bizde de hazırlanıyor. Rusya hapis-hanelerinden çok katilleri bıraktılar. Onlara Dudayev'i devirmek emrini verdiler. Amma size açık söylüyorum; Gürcistan oyunu bizde geçmez. Burası Çeçenistan, senede iki provokasyon görüyoruz.

-Bunun için mi tabanca ile geziyorsunuz? Etrafınızda korumalar, 10 yaşındaki oğlunuz da silah kullanmasını biliyor.

-Devlet kendisini korumasını bilmesi gerek. Aile de kendisini korumasını bilmesi gerek. Baba gibi çocuk da kendisini korumasını bilmesi gerekir. Bu bizim kuralımızdır.

- Açıkça soruyorum, Çeçenistan Rusya ile bütünleşmeyi düşünüyor mu?

-Çeçenistan, Rusya ile bütünleşmeyi düşünse 200 yıldan fazla süren savaş niçin? Doğru bizim Rusya'dan uzak kalmamız zor. Yan yana yaşıyoruz. Biz iki bağımsız devlet gibi ilişkiler esasında yaşamayı düşünüyoruz. Rusya bunu anlamalı. Onların dedeleri, babaanneleri, babaları anlamadılar. Şimdi bunlar da anlamasalar babaları gibi çirkin yolu seçerler. Amma bugün anlamasalar yarın anlayacaklar. Tarih ve zaman buna onları mecbur eder.

-Çeçen mafyası hakkında ne diyebilirsiniz?

-Rus Mafyası nasıl ise Çeçen Mafyası da aynıdır. Fakat tek farkı var. Biri kendi milletin menfaatini yok eder, İkincisinin millet düşüncesi var.

Halk mafyadan korktuğu için Çeçen işadamları ve milletseverlerini mafya diye tanıtıyorlar ve onları Moskova'dan Rusya'dan dışarıya sürgün ediyorlar. Bugün kimin gücünden korksalar ona mafya diyorlar.

Mafya, devlet ve hırsızların bütünleşmesidir. Şayet Moskova'da Rus devleti ile hırsızlar bütünleşmiş iseler bu kimin kabahati?

-Siz kadro düzenlemesinde hangi prensiplere dayanıyorsunuz?

-Kabiliyetli, sözünün eri, kendi fikrini savunmasını bilen, millet ve bağımsızlık düşüncesine göre.

-Evde kendiniz bir iş yapabiliyor musunuz?

-Evimizi kendi ellerimle yaptım. Uzman, usta istemedim. Her erkek bir ev yapmalıdır. Ben askerim. Açlık tehlike değil, mağlubiyet tehlikedir.

-Karınız size siyasî tavsiyelerde bulunurmuş...

Bu Rus siyasetine has. Evde karım ben yemek yerken zaman azlığından bazı malumatları okuyor. Amma bu tavsiye değil. Ben tavsiyeleri yaşlılardan, dostlardan alıyorum. Bu Kafkasya geleneği.

Karım şiir yazıyor, resim yapıyor. O evde kendi görevini iyi biliyor.

-Siz cumhurbaşkanı olmasaydınız ne olurdu?

-Tabii ki savaşçı.

-Niçin?

-Bizi daima savaşa zorluyorlar. Bağımsızlık savaşı gelmez. Ben biliyorum, biz uzun zaman savaşacağız. Belki küçük oğlum da savaş meydanlarında can verebilir.

- Kendi oğlunuza iyi niyet dilemiyor musunuz?

-Millet ve vatan azatlığı için can vermekten de iyi niyet var mı?

-Size Yeltsin telefon açsa ne derdiniz?

-Tebrik ederdim, uyandığı için..

Bozkurt Kafeste Tutulmaz

(Argumenti fakti-haftalık gazete, Aralık 1994)

-Siz niçin ölüm mangaları kurdunuz?

-Kendimizi savunmak için; başka yolumuz yok. Harp tekniğimiz, harp sanayimiz yok. Bizim her şeyimizi aldılar. Savaşmak için canımız var, onu ortaya koyduk. Düşman karşısında ölmek de savaş.

-Hazırlık diyorsunuz, teknik yok diyorsunuz, bu durumda niçin savaşa girdiniz?

-Savaşı biz değil Rusya girdi. Biz savaşmak mecburiyetinde kaldık. Biz problemleri barış yoluyla, siyasî yollarla çözmek istedik. Ama Rus iktidarı bunu istemiyor.

-Rus iktidarından bu savaş için kim sorumlu?

-Rusya'da kimin sorumlu olduğunu bilmek zor iş. Hakimiyetin tek sahibi var mı? Yeltsin sözünde durmuyor, Çemomirdin kimseyi dinlemiyor, Kozirev barıştan yana değil. Graçov kendisini dünya ordusunun başkanı-komutanı gibi görüyor. Bu durumda sadece Çeçenler değil başka milletler de tehlike altındadır.

-Yeltsin, Çeçenler silahları bıraksınlar diye ferman verdi. Siz bu fermanı niçin dinlemediniz?

-Biz bağımsızlık ilan ettik. Sadece ben değil bunu millet istedi. Amma bağımsız millet üzerine Yeltsin'in emri ile önce 150 tane zırhlı araç, 57 tane tank ile bastırıp geliyorlardı. Sonra silahları teslim edin diyor. Fermanı önce Rus ordusu Grozni şehrini bombardıman ediyor. Evler, binalar yıkılıyor. Hastane bombardıman altında kalıyor, çocuk yuvası ateşe tutuluyor. Sonra silahları teslim edin deniliyor. Bu ne? Rus tutumu?

Biz vatanın kutsiyetini biliyoruz, toprağın kutsiyetini biliyoruz. Bizim mukaddeslerimiz bombardıman altında. Ve sonra silahları bırakın diyorlar. Bugün silah bizim canımız. Her ikisini bir yerde (aynı anda) alabilirler, alabilirlerse...

-Gerçekten bombardıman ettiler mi?

-Yalan politikada var. Yalanlar politikacıların çirkin oyunlarıdır. Ben politika yapmıyorum, gerçeği söylüyorum. Şimdiye kadar defalarca bombalandılar. Hedef Dudayev olsa? Niçin sivil halkı vuruyorlar. Size yine bir gerçeği söyleyeyim mi? Siz her bir sivilde bir Dudayev görüyorsunuz. Bu doğru. Bugün Dudayev vurulsa da

Dudayevler bu işi devam ettirecekler. Siz kendilerini tank altına atan geçlerimiz hakkında yazdınız. Saidrahmanov ve gençleri Yeltsin'e ipucu verdiler. Çeçenler ile savaşan rezil olur, rezil olacaksın diye ipucu verdiler. O ise anlamadı.

-Rusya karşısında siz acızsınız, güçsüzsünüz, Kızıl Ordu kuvvetlidir. Graçov isterse iki saatte Çeçenistan'ı alacağını söyledi.

-Graçov iki saatte elbisesini giyemiyor. O Çeçenler ile savaş tarihini bilmiyor. Graçov'dan yüz defa kuvvetliler bu dinamizmin karşısında boyun eğdiler. Kendi tahini bilmeyen komutan kalpten değil, ağızdan konuşuyor. Evet, Rusya güçlü ama gerçek güç istilacıda değil mücahittedir. Bin istilacıdan bir mücahit güçlüdür.

Rusya bize karşı sizin söylediğiniz gibi küçük ve güçsüzlere karşı savaş açtı. Biz ise güçlü ve büyük orduya karşı mücadele vereceğiz. Bu durumda kim kazanıp kimin kaybedeceği bellidir.

-Rusya'ya düşman diyor musunuz?

-Rus milleti bu savaşı istemiyor. Demek ki Rusya istemiyor. Rus milleti ve Rusya'ya düşmanlık yapan kendi akılsızlıklarıdır. Onlar bilsinler ki Çeçenleri güç ile teslim alamazlar. Çeçenler bozkurt, aslan gibidir. Bozkurt ve aslan kurşunlansa vahşetten dili de çıkar ama teslim olmaz. Bugüne kadar Bozkurt ve aslanı demir parmaklıklar içinde saklamak istediler ama başaramadılar. İnşallah bundan sonra da başaramazlar.

Herşey Savaştan İyidir
(Çeçen İnguş Gazetesi 06.09.1991)

-Yoldaş general, siz Rus ordusunda hizmet ettiniz. Dünyada hep Rus askerinden korkuyorlar. Rus ordusunun savaşçı karakterini anlatır mısınız?

-İki tür savaşıdan korkmak gerek. Biri davasını anlayan savaşçı. Böyle savaşçı neyle, nasıl karar alacağını bilir. İkincisi korkak savaşçı. O emre itaat eder. Rus askeri ikinci sınıfa girer. Onun milleti de, vatani da davası da emirdir. Onun gözü gerçeği görmez. Onun gerçeği emirdir. 50'li yılların başında komutanlar "bizim yakın dostumuz Çin" diye söylediler. Askerler de Çinlileri severdi. 50'li yılların sonunda komutanlar "bizim bir numaralı düşmanımız Çinlilerdir" demeye başladılar. Askerler, Çinlileri gördüğü yerde ellerini bellerine, silahlarına, uzatmaya başladı. Tek kelime ile onlara robot askerler diyebilirsiniz. Savaş zamanı da buna göre hareket etmek gerekir.

-Rus ordusunda sizin gibi başka millet insanlarından generaller var idi. Rus bakanları arasında sizin gibi çok. Bir arada yaşamak savaştan iyi değil mi?

-Aslında her şey savaştan iyidir. Barış bizim arzumuz. Ama bir arada yaşamaktan biz değil onlar korkuyorlar. Sovyetler zamanında diplomatlar, devlet adamları, hazırlanmış üniversitelere başka millet insanlarını almıştılar. Buna rağmen diplomatik çalışma yerlerinde "esmerler"¹⁷ var idi. Çünkü bizim gücümüze, medeniyetimize, mantalitemize ihtiyaç vardı. Mecburen alırlardı. Ve kısa zamanda biz en yüksek yerleri fethederdik. Bundan korktular.

-Şimdi Rus ordusu teknik yönden güçlü mü?

-Sovyetler Birliği'nin ordusu güçlü idi, teknik yönden. Ama teknik kadronun önüne engel koymuşlar. Sovyetler dağılınca teknik kadro kendi faaliyeti için çalışmaya başladı. Ordudan ayrıldı. Şimdi bunu anladılar ve düzeltmeye başladılar.

Bugün Rusya'da milliyetçilik anlayışı yeniden başladı, ama tabanı yok. Bu milliyetçilik Yahudilere karşı idi. Son zamanlarda Kafkasya ve Orta Asya'ya, Türklere yöneldiler. Esmerler diye politika

---

17. Ruslar, "esmerler" diye kendilerinden (Slav asıllı) olmayanları, bilhassa Türk ve diğer Müslümanları adlandıırırlar.

başladı. Moskova'da esmerleri sürgün kampanyası başlatıldı. Moskova'ya gelen Kafkasyalı, Yahudi, Orta Asyalı kaydiyetten geçmesi ve para ödemesi gerekir. Ama bunu Rus milleti iyi karşılamıyor. Onlar Yahudileri sevmiyor. Ama kadro arasında Yahudiler çok. Esmerleri kendi adamları diye biliyorlar. Ama kadroda onlar yok. Rusya yönetiminde gizli bir doktrin, gizli bir güç ve gizli bir siyaset var. Bunun oyuncularını Dışişleri Bakanı A. Kozirev ve Savunma Bakanı P. Graçev'dir. Yeltsin ise kukla durumundadır.

1989 yılında Yeltsin komünist idi.

1990 yılında demokrat oldu.

1992 yılında diktatör oldu.

Bir insan bu kadar hızla değişebilir mi?

-Rusya'nın geleceğini nasıl görüyorsunuz?

-Rusya'nın geçmişi ne ise geleceği de odur. Geçmişte Rusya'yı başka millet adamları yönettiği zaman kalkınma vardı. Yönetime Rus geldiği zaman her şey battı. Sovyetler zamanında Stalin Gürcü idi, Hruşçev, Brejnev, Çernenko Ukrain, Andropov Rus idi. Ama bir ay çalıştı ve hastalanıp yedi ay sonra öldü. Gorbacov Rus idi. Onun zamanında memleket dağıldı. Yeltsin de Rus, o da Rusya'yı batırdı. Bir başka millettten biri seçilse Rusya kalkınabilir. Çünkü Rusya çok milletli memleket. Burada kendini seven milletler çok. Onlar Rus yönetimi altında çalışmayı o kadar sevmiyorlar.

Ama bugün Yeltsin Rusya'yı o kadar batırdı ki, aradan ne kadar zaman geçer bilemiyorum, Rusya dağılacak.

-Rusya Çeçenistan'da ne istiyor?

-Biliyor musunuz üç adam esir düşmüş. Biri Fransız, ikincisi İngiliz, üçüncüsü Rus imiş. Üçüne de bir akşamlık izin vermişler ve

son arzularınızı yerine getirip sonra sizi asacağız demişler. Fransız akşamı metresi ile geçirmiş. İngiliz köpeği ile seyahat etmiş. Rus köyüne gidip komşusunun buğday ambarını yakmış. Niçin böyle yaptın diye sormuşlar. Orada çok buğday vardı. Beni asıyorlar o da eziyet çeksin demiş. Rus mantalitesi bu. Kendisi aç, bizim petrolü, yani bizim ambarımızı yakıyor.

Rusya'nın Oyununu Bozacağız (Rus Sovyetekaya Gazetesi, 05.12.1991)

-Sovyetler Birliği dağılınca cumhuriyetler bağımsızlıklarına kavuştular. Rusya bunu kendisi istedi. Ama niçin siz bağımsızlık ilan ederken Rusya başka tavır aldı?

-Sovyetlerin son zamanında KGB Başkanı Kryuşkov bir kitap yazdı. Onun bazı bölümlerini dünya basını yayınladı. Bana göre hapishanede yazılan bu kitapta çok gerçekler var. Gorbaçov demokratikleşme, glasnost politikasına başlarken bölgelerde milli şuur ortaya çıktı. Bu merkez için tehlikeli idi. Baltık Cumhuriyetleri Moskova'yı terk ettiler. Gorbaçov, bu hareketlerin başka yerlere de yayılmaması için konfederasyon teklifini ortaya sürdü. Bu dönemde GKÇP diye adlandırılan darbe oldu. Darbeden sonra Yeltsin ile Gorbaçov 9 saat teke tek görüştüler.

Yeltsin, 1991 yılının 12 Haziranında Rusya'nın bağımsızlığını ilan etti. SSCB, Rusya, Ukrayna ve Beyaz Rusya cumhurbaşkanlarının imzası ile dağıldı. Rusya kendini Sovyetlerin varisi ilan etti. Ve üç başkan Slav Birliğini kurdular.

-Bunlar hepimizce malum şeyler, birlikte yaşadık...

-Evet, sizin için enteresan değil, ama biz bu hadiselerin arkasındaki sırları şimdi çözmeye başladık. Ben yukarda söylenen hadiseler Soljenitsin'in "Rusya'yı nasıl kurtarmak gerek" adlı raporunu göz önüne getirmez mi? Bu raporu Gorbaçov, makale diye gazetelerin

hepsinde yayınlatmıştı. Soljenitsin'in Rusya'nın kalkınmasını medeniyeti, tarihi, ilmi yükselmesi için bir müddet ekmek yiyen cumhuriyetleri kendi haline bırakmak gerek diyordu. Bu Yeltsin'le Gorbaçov'un 9 saatlik görüşmesi ve Sovyetler Birliği'nin dağılması için ipuçları idi. KGB eski başkanına göre cumhuriyetleri bir zaman bağımsız bırakmak ve sonra iktisadi savaş yolu ile Rusya'ya tekrar ilhak planı hazırlandı. Bu plana Baltık Cumhuriyetleri girmedi. Ama Azerbaycan ve Gürcistan'ın elden gitme tehlikesi vardı. Bu cumhuriyetlerde de Moskova yanlısı kişileri iktidara getirmek plana alındı. Başka cumhuriyetlerden de komünist zihniyetli kişilerin iktidarda kalmalarının sağlanması ve onları BOİ adlı ittifakta tutma gerekliliği planlandı.

-Siz buna inanıyor musunuz?

-Buna vakit inandırdı. Yeltsin gerçekten demokrasi ve bağımsızlık taraftan olsaydı Çeçenistan'la ilgili savaş projelerini ortaya atmazdı.

-Nasıl projeler?

-Şimdi Rusya gizli faaliyet raporlarında Grozni'ye nasıl Rusların yerleştirileceği projesi var. Biliyorlar ki bu savaş demektir.

Tacikistan Rusya'nın planında önemsiz yerde idi. Ama Tacikistan'da da iktidar milliyetçilerin, vatanseverlerin eline geçtiği zaman Rusya orayı karıştırdı. Şimdi Tacikistan Rusya'nın elinde. Aynı senaryoyu Azerbaycan ve Gürcistan'da oynadı. Çeçenistan'da da bu senaryo ortaya atıldı. Ama netice alamadılar.

-Rusya ile savaş çıksa siz kaybetmez misiniz?

-Biz savaş istemiyoruz. Amma bizi savaşa sokacaklar. Bu kendilerine iyi olmaz. Biz onların "Rusya'nın başka cumhuriyetler hesabına kalkınma planını" bozacağız. Şayet bizi bağımsız devletler

destekleseler kendileri için faydası var. Rusya etkisinden kurtulurlar. Ama destekleyeceklerini zannetmiyorum. Aksine Rusya'yı destekleyecekler. Çünkü onlar Rusya'nın büyük oyunu içindeler. Biz bu devletlerin milletlerinden destek alacağız. İktidarlar Rusya'nın yanında.

-Siz bu şeyleri hep açık söylüyorsunuz. Acaba daha yumuşak politika takip etmek gerekmez miydi? Bir müddet zaman geçmesi faydalı olmaz mıydı?

-Beklenen zaman geldi. Zaten biz zaman beklesek 300 yıl beklemek gerek. Biz zamanı beklemeyi sevmeyen milletiz. Çalışmadan durmak şeytanın işi.

Biz açık söylüyoruz, açık mücadele verimiz ve bu açıklıktan da gurur duyarız.

-Sovyetler Birliği bir gün yeniden kurulur mu, doğar mı?

-Sovyetler Birliği adı ile olmasa başka ad ile bir gün kurulacak. Ama Baltık Cumhuriyetleri ve Çeçenistan olmaksızın.

Ölümden Korkmayan Köle Olamaz (Megapolis-Express, 20 Ocak 1993)

-Siz Rusya, Ukrayna ve başka devletlerle olan siyasetinize ahlâkî diyebiliyor musunuz?

-Evet. Ahlâksızlık, bizim canımızda, kanımızda, terbiyemizde yok. Ahlâksız politika geçici zafer verir ama tam zafer ahlâklı siyasettedir. Bugüne kadar kimseyi aldatmadık. Aldatsak, oyun oynasak belki işimiz kolaylaşırdı. Ama sonunda her şeyi kaybederdik. Ahlâksız olup her şeyi kazanmaktan (gerçi bu durumda da kayıp edebilirsiniz) ahlâklı olup her şeyi kayıp etmek doğrudur. Çünkü bu durumda hak edip kazanacaksınız.

-Bu İslâm prensiplerinden mi?

-Biz İslâm'a sadık milletiz. Her türlü baskı altında da bu inancı kaybetmedik. Bugün de İslamiyet bize güç veriyor. İslâm bize her zaman güç veriyor. Bizim istiklâlîmiz, istikbalimiz İslam'dadır. Ama Hristiyanlık ahlâksızlıktan yana mı? Başka dinler ahlâksızlığı destekliyor mu? Tabi ki ahlâksızlık insaniyetin istemediğı şeydir. Ben kendi politikamın ahlâkiliğine inanıyorum. Çünkü ben politikacı değilim.

-Size göre politika çirkin mi?

-Bizim tarihimizde politikanın ahlâklı, temiz örnekleri var. Ama bugün dünyanın hiçbir yerinde böyle örnek bulamazsınız.

-Politika ve ahlâkın bir arada bulunabileceğine inanmıyorsunuz, diyebilir miyiz?

-Bugün için evet. Benim için bugün politika değil, ahlâk önemlidir. Bugün bize, bizim menfaatlerimiz doğrultusunda yardım edecek olanlar, Kuveyt'te olduğı gibi bizden bir menfaatleri olmaz ise, bizi katletseler dahi seslerini çıkarmazlar.

-İnsanların fitratında hangi huylara önem verirsiniz?

-Ben insanlardaki hainlikten nefret ediyorum. Hain, satılmış için menfaat baba, menfaat ana. Hain sonunda kendisini de satar.

İnsanlarda ölümden korkmazlık, cesaret vereni seviyorum. Ölümden korkmayan adam, kimseden, bir şeyden korkmaz. O insan köle olmaz. O kölelikten nefret eder. Şayet bir insan köleliği istese o iki defa köleliğe mahkumdur.

-Sayın cumhurbaşkanı, siz çocuk iken nasıl idiniz? Yaramaz mı, ağır çocuk mu?

- Ailede büyük kardeşimin sözü benim için kanun idi. Ama kendi karakterim de vardı. Bir işi güç ile çözmek gerektiğinde ben öndeydim. Benim yanımda aciz birine eziyet verseler onun savunması bana kalırdı. Beni öldürmek mümkündü ama kaçmak için kimse mecbur edemezdi.

-Sayın Cumhurbaşkanı bu “cumhurbaşkanı” sözü sizin politikacı insanlardan uzak birisi olduğunuzu anlatmasın?

-Bu şapka gibi bir şey. Gerekli oldu giydim, istediğim zaman atacağım. Ama ona alışamadım. Ona bir şapka gibi bakıyorum. Ben insanlardan ayrılmadım. Onlar ne yapsa onu yapacağım.

Beni Cumhurbaşkanı seçtiler. İlk işim akrabalarım, yakınlarım için hükümette çalışmayı, hükümette yakın olmayı yasakladım. Ama söyledim ki, size bir öncelik düşer o da şayet savaş çıkarsa savaşacaksınız. Onlar beni büyükleri diye bilseler buna tabi olurlar.

-Bugüne kadar bu kanunu kimse bozdu mu?

-Yok.

-Siz kana kan cana can atasözüne nasıl bakıyorsunuz?

-Bakınız bir devlet, bir millet savunma gücünden mahrum ise bir yere varamaz, devlet de olamaz millet de olamaz. Savunma gücü olmayanları yok ettiler, yok ediyorlar. Bir söz ile yiyorlar. Bu orman kanunu gibi, dünyada kalmak yaşamak için güçlüler güçsüzleri yiyorlar. Demek ki, savunma mefkûresi, gücü kırar, bunu kırar.

Dünya savaş ve mücadele meydanıdır. Bize kadar böyle oldu, bizden sonra da böyle kalacak. Kana kan, cana can ata sözüne felsefi söz gözü ile bakmak gerek. Atalarımız faydasız sözü söylememişlerdir. Bu söz ne değirmenlerden geçmiş.

-Bu atasözü için küçük Çeçenistan nerden güç bulsun?

-Biz gücü yıllardır verilen mücadeleden aldık. Kendimize inandık, inançtan yüksek güç yok. Bizim dilimizi kestiler, medeniyetimizi aldılar, milli servetimize tecavüz ettiler. Ama biz kadim milletiz. Dil dünyanın en kadim dilidir. Niçin onu kaybetmemiz gerekir? Biz yok olmuş, kaybolmuş servetlerimizi geri almak için kana kan, cana can diyoruz. Allah mazlumlardan yanadır.

SONUNA KADAR SAVAŞ (27/1/95)

Çeçenistan Devlet Başkanı Cevher Dudayev, Rusya ile Vladikafkas'ta yapılan görüşmeleri "ciddiyetsiz" olarak niteleyerek, halka "sonuna kadar savaş" çağrısı yapmak zorunda kaldı.

Dudayev, Çeçenistan televizyonunda yayınlanan konuşmasında, tüm Kafkasya halklarının da savaşa katılmasını istedi.

Dudayev, Rus liderliğinin kendilerine başka çare bırakmadıklarını, görüşmelere dönmeyeceklerini, görüşmeler devam ederken bir yandan da yerleşim birimlerinin ve sivil nüfusun bombalandığını belirterek, halka, "Rusların ayaklarının bastığı yerleri cehenneme çevirmeli, sonuna kadar savaşmalısınız. Bu bir ölüm-kalım savaşıdır" dedi.

Bu savaşın yalnız kendilerinin değil, "bütün Kafkasya halklarının özgürlük savaşı" olduğunu, Çeçenlerin, diğer Kafkas halklarının özgürlüğü için de savaştıklarını savunan Dudayev, "diğer Kafkas cumhuriyetlerinin liderlerinin korkak olduğunu" da ifade etti. Dudayev, bu liderlere "derhal görevlerinden çekilme ve halka yer verme" çağrısı yaptı.

Dudayev, Rusya liderliği ile görüşmelere bir daha dönmeyeceklerini, bundan sonra yalnızca, "Rusya'nın siyasal güçleri" ile görüşeceklerini belirtti. Dudayev, bunların başında da Don Kazakları'nın geldiğini söyledi. Don bölgesi Rus Kazak güçleri, Moskova'yı, "Çeçenistan ve İnguş Cumhuriyetinde soykırım yapmakla" suçlamışlardı. Dudayev, Don Kazakları ile yaptıkları anlaşmalara sonuna kadar sadık kalacaklarını sözlerine ekledi.

Dudayev: “Onlardan Korkmuyoruz”

Çeçenistan Devlet Başkanı Cevher Dudayev, Rusya’nın büyük askerî katliamının, Çeçen halkını yıldıramayacağını söyledi.

Dudayev, bir grup Batılı gazeteciye yaptığı açıklamada, halkının daha fazla acı çekmeye hazır olduğunu belirterek, “Acılar bize daha önce nereden geldiyse, yine oradan gelecek. Çeçenler bombalanmaya, roketlere ve Grad füzesi saldırılarına alışıyorlar. Kimseyi korutamadılar, çocukları bile. Çeçenler, acıları geldiği yere geri göndermeye hazırlanıyorlar” dedi.

Geleneksel askerî üniforması içinde olan Dudayev’in yorgun göründüğü ama konuştuğuça açıldığı belirtildi.

Ateşkes girişimlerinin başarısızlığa uğramasına Rus hükümeti içindeki anlaşmazlığın sebep olduğunu savunan Dudayev, dünyayı, Çeçenistan’a saldırısı yüzünden Rusya’ya yaptırım uygulamaya çağırdı.

Ne Rusya Devlet Başkanı Boris Yeltsin’in, ne de Başbakan Viktor Çernomyrdin’in kontrolü elinde tutuyor göründüklerini belirten Dudayev, “ister malî, ister teknik olsun, Rusya’ya yapılacak her türlü yardım, savaş partisine gidecektir” dedi.

Savaş, Düşman Topraklarına Yayılacak

Bunun, çatışmaların şu anda ulaştığı boyutun en önemli yanı olduğunu söyleyen Dudayev, “yayılmanın özellikle planlanarak değil, kendiliğinden olacağını” belirtti.

Dudayev, Rusya’da yayınlanan Komsomolskaya Pravda gazetesinde yer alan bir demecinde ise, “gönüllü kamikaze güçlerinin Çeçenistan dışında saldırılarda bulunmak amacıyla kendiliğinden kurulmakta olduğunu” söyledi.

Bu güçlerin Rus şehirlerine sızmaları halinde, masum sivillerin de zarar görebileceğini belirten Dudayev, hedefin sivil Rus halkı değil binlerce masum Çeçen'in öldürülmesine yol açan kişiler olduğunu kaydetti.

Dudayev, savaşın başlamasından bu yana, operasyona katılan Rus birliklerinden oldukça yüklü miktarda silah ve mühimmat da ele geçirdiklerini belirtti.

Savaşın başından itibaren Çeçenistan Devlet Başkanı Cevher Dudayev, Rusya'nın siyasî maceracılığının hesabını kanlarıyla vermekte olduklarını söyledi. Rus birliklerinin, tahrip gücü yüksek füzelerle fabrika, bina, ev, hastane, kreş ve okulları özellikle seçerek bombaladıklarını belirten Dudayev, Ruslar'ın, Çeçenistan'daki nüfusu kasıtlı olarak az gösterdiğini bildirdi ve "Sadece Grozni'de yaşayan Slav asıllı emeklilerin sayısı 170 bindir" dedi.

Dudayev, bütün dünya orduları ve askerî tekniklerin dahi Çeçenlerin özgürlük ruhunu kıramayacağını belirterek, Çeçenlerin özgürlük hedefinin, Allah'ın verdiği genetik bir miras olduğunu ifade etti.

Cevher Dudayev ile yapılan röportajın tam metni şöyle:

Soru: Ülkenin şu andaki siyasî durumu nedir?

Dudayev: Çeçenistan'ın şu anda bulunduğu siyasî durumu kısaca özetlemem gerekirse, biz, Rusya'nın siyasî maceracılığının hesabını kanımızla veriyoruz.

Korunma imkânlarından tamamıyla mahrum olan halk, tahrip gücü yüksek füze ve bombalarla imha ediliyor. Şimdi de nükleer bomba taşıyan uzun mesafeli uçakların kullanılması ve Gudermes bölgesindeki patlamamış bombaların bulunması, Rusya'nın saldırganlığının hangi aşamaya geldiğinin kanıtıdır. Bu da, dünya vatan-daşı Andrei Sakharov'un korkusunun, şimdi gerçeğe dönüştüğünü

gösteriyor. Bu olay, Rus üst yönetiminin Çeçenlerin imhası için nükleer saldırıdan başka çözüm bulamadığını açıklıyor.

Rus yönetimi, kendi isteği doğrultusunda bir çözüm peşinde. Çünkü toplumların özgürlüğü hiçbir zaman askerî saldırılarla sağlanamaz. Ancak, Rus askerî birlikleri böylesine maceracı bir saldırı emri aldılar. Bu yüzden de, sonu gelmez bir çözümsüzlük batağına saplandılar.

Çeçenlerin Özgürlük Ruhu

Çeçenlerin özgürlük ruhunu kimse kıramaz. Bunu tüm dünya orduları, bütün asker teknikler dahi gerçekleştiremez. Binlerce Rus askerî ne için, kimin için olduğunu bilmeden burada hayatını kaybediyor. Onlarda zırhlı araçlar, helikopterler, uçaklar, uzun menzilli toplar mevcut, ancak karşılarında düşman olarak sivilleri buluyorlar. Uçaklar, evleri yerle bir ediyor.

Rusya'daki bugünkü rejim, kendi karakterine göre çok tehlikelidir. Bu rejim, Rusların nerede, Ukraynalıların nerede olduğunu dahi farkına varamıyor. Bu yüzden söz konusu sivil halk, tam anlamıyla bombardıman altında kaldı. Rus yönetiminin sebep olduğu bu felaketten dolayı, sivillerden özür diliyoruz. Bu, bizim suçumuz değil. Çeçenistan'da yaşayan ve değişik soylardan gelen sivil halk, Rus rejimi yüzünden eziyet çekiyor.

Toprak Üstündeki Herşey

Bizin kendi haklarımızı korumak için mücadele ettiğimizden milletin zerre kadar şüphesi yoktur. Çünkü burada Rus saldırganlığına karşı mücadele edenler halktır. Ruslar, bölgede, toprak üstündeki her şeyi ortadan kaldırmak istiyor. Tahrip gücü yüksek füzelele fabrika, bina, ev, hastane, kreş, okul ve üniversiteleri özellikle seçerek bombalıyorlar. Böylece bizi aç bırakarak dilenci yapmak istiyorlar.

Ama bizim cesaretimizi kıramazlar. Bizim ruhumuz güçlüdür. Ne yapar? Yıksın o kutuları. Yenisini yaparız.

Çeçenler alışmışlar. Bir sürgün, ikinci sürgün, üçüncü sürgün... Çeçenler, ne zamana kadar sürgün olacak? Askerler niçin savaştığını bilmiyor. Yani, bu saldırının da Çeçenleri sürgün etme programının bir parçası olduğunu bilmiyorlar. Rus yetkililer, bölgedeki halkın sayısını kasıtlı olarak az göstermişler. 70 bin halk diyorlar. Sadece Grozni'de yaşayan Slav asıllı emeklilerin sayısı 170 bin.

Çeçenleri Temizleme Planı

Onların planları korkunç. Beni, yalan propaganda yapıyor diye suçluyorlar. İşte Çeçenleri göçürme planı. Aslında bu, sürgün planıdır. Yani Çeçenleri Çeçenistan'dan temizleme planı. 1 Aralık 1994...

Soru: O planı görebilir miyim?

Dudayev: Buyurunuz... 1887 R, 1 Aralık 1994 yıl... Sekizinci madde, mültecilerin sürekli iskânı ve çalışmalarını organize etme: Saratov, Volgograd, Astrahan, Orenburg, Ulyanovsk eyaletlerine göçürme...

1361 sayılı 9 Aralık'taki karar. Moskova şehri... Bu, ikinci plan... Rusya Bakanlar Kurulu kararı, Rusya Başbakanı Viktor Çemomirdin imzalı... İşte mühür... Rusya Federal Göç Dairesi Başkanlığı'na... Çeçenistan'dan gelecek göçmenlerin yerleştirilmesi...

Onlarla kim ilgilenecek? Rus Parlamentosu alt kanadı Duma... Kimler yerleştirilecek?

Bu evraklar, Nadtereçniy ilçesi Znamenskoye köyünde bulunan geçici kurula getirilirken, Çeçen güçleri tarafından yakalanan Federal Karşı Casusluk Servisi (eski KGB) subayının üzerinden çıktı. Geçici kurul, işgal sonrası bölgede kurulacak yönetimdir. Evrak, bu

kurula gönderilmiş... İmzalayan MimiYukov... Rusya Duma'sı Başkanı Birinci Yardımcısı...

Bu belgeye göre, Çeçenistan 31 bölgeye ayrılmıştır. Belgede, bölgeden sürgün edileceklerin sayısı dahi verilmiştir. Buna İnsani yardım diyorlar... Taş üstünde taş bırakmadılar. Anaokullarını, hastaneleri yok ettiler... Başkanlık Sarayı'nı niye yıkmıyorlar? Biz, bunu görüştük... Herhalde, yeni hükümet için saklıyorlar. Ayrıca dünya kamuoyundan çekinebilirler. Çünkü burada çeşitli ülkelerden gelen onlarca şahit var.

“Rus Vahşeti”

Tekrar ediyorum: Rus siyasî yönetiminin öne sürdüğü planı, dünyanın hiçbir ordusu başaramaz. Yani Çeçenlerin özgürlük hedefini kimse önleyemez. Bu Çeçenlik, Çeçenlere Allah'ın verdiği genetik mirastır. Bundan dolayı, özgürlük idealini, hedefini engellemek mümkün değildir.

Rusların vahşiliğini anlatayım: Kadınlar ve çocuklardan oluşan 12 kişilik bir grup, bombadan kaçarken yakalanıyor ve 4 tankın altına atılarak eziliyorlar. Bu, Rus vahşetidir. 15-16 yaşlarındaki gençler, havada helikopterden atılarak öldürülüyor.

Ancak, Çeçenler öyle bir millet ki, psikolojik ve moral bakımından ezilmiyor. Esir alınan Rus askerlerine kötü davranılmıyor. Esirler aileleriyle görüştürülüyor. Hatta bir kısmı da ailelerine teslim edildi.

Rus yönetiminin planı, büyük kapsamlı bir saldırıyla kısa zamanda başarı kazanmak ve Çeçenleri sürgün ettikten sonra burada sömürgeciliği kabul eden bir yönetim oluşturmaktır. Ancak bu, erişilmez bir hedeftir. Bizi öldürebilir, ezebilir, üstümüzde tanklarla dans edebilir ve vücudumuzu parçalayabilirler. Fakat bizim özgürlük ve bağımsızlık ruhumuzu kıramazlar.

Rusya'nın Bu Durumdan Çıkma Şansı

Rusya'nın bu durumdan, sadece bizim yardımımızla çıkma şansı vardır. Dünya kamuoyu da, Rusya'yı şiddetle eleştiriyor. Vaat edilen 6 milyarlık kredi kesildi. Doğu'dan verilecek 9 milyarlık kredi donduruldu.

Nükleer silah kullanımı, dünya için tehdit unsurudur. Bu durumda dünya devletleri Rusya'yı devre dışı bırakabilir. Rus ordusunda moral bozuk. Son model silahlara rağmen, askerden kaçma olayı çok. Her gün Rus tarafından en az 200 adam kaybı var. Bizim safımıza geçenler de var.

Kırım'a Saldıracaklar

Aklını kaybeden Rus üst seviye yönetimi, devrim yolu ile durdurulabilir. Veya başka tutumları aramaya zorlanabilir. Başka yol yoktur. Üst seviye generaller, savaş çözümünden vazgeçiyor. Bu savaş İnguş, Dağıstan, Osetya, Gürcistan ve Azerbaycan'ı da etkiledi. Aslında plan geniş kapsamlı, Çeçenistan'ı bitirdikten sonra Kırım'a saldıracaklar. Bunun belgeleri mevcut. Aynı senaryo ile Kırım'a ve diğer bazı bölgelere yapılacak mücadelenin belgeleri benim elimde bulunuyor.

Planlarını sürekli bu tür saldırılar üzerine yapan, böyle aklını kaybeden politikacıları durdurmak ve onları yargılamak gerekir.

Büyük insan hakları savunucusu Andrei Sakharov'un teşebbüsleriyle Afganistan'da nükleer saldırı olayının gerçekleşmesine izin verilmedi. Şimdi ise gerçek nükleer tehdit var. Dünya, büyük sınav ve deneyim geçiren Çeçen halkına borçludur."

Dudayev'in AGİT'e Başvurusu

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) Başkanı H. E. Laszlo Kovacs'a bir mesaj gönderen Çeçenistan Devlet Başkam Cevher Dudayev, ülkesinin Rusya tarafından bir aydır toplu bir katliam ile yok edilmek istendiğini belirterek, teşkilattan, uluslararası hukuk ilkeleri doğrultusunda koruma talebinde bulundu.

Dudavey, mesajında, "Birleşmiş Milletler görevlilerinin acilen, Rus askerleri tarafından Çeçen halkına karşı yapılan korkunç insan hakları ihlalleri ve soykırımını araştırmak için Çeçenistan'a gönderilmesini talep ediyoruz. Lütfen, gözlemcilerinizi hemen gönderin ki, Rus hükümetinin Çeçenistan'da insanlık aleyhindeki cinayetlerini kendi gözleriyle görsünler" dedi.

Mesajında, Rusya'nın tarihin her döneminde Avrupa ve Asya uluslarını ezdiğini ve Kafkasya'da da üç yüzyıldan beri saldırganlığını sürdürdüğünü vurgulayan Dudayev, Rusya'nın özellikle Çeçenleri yok etmek için her yola başvurduğunu belirtti.

Çeçenistan'ın hiçbir zaman federe devlet olarak Rusya Federasyonu içerisinde yer almadığını kaydeden Dudayev, mesajında, 1918'de kurulan Kuzey Kafkasya Federasyonu'nun zorla işgal edildiğini ve askerî baskılarla Sovyet Federasyonuna sokulduğunu hatırlatarak, "Bu durum uluslararası federasyon hukukuna aykırıdır. Sovyetler Birliği'nin olduğu kadar Rusya Federasyonu'nun kuruluşunda da eşitlik ve özgürlük yoktur. Bu sebeple Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla Çeçen Cumhuriyeti ilk günden bağımsızlık ilan etme hakkına sahiptir. Kendisini bağlayan hiçbir kayıt ve protokol bulunmadığından dolayı da bağımsızlık talebi meşrudur" dedi.

Dudayev, Çeçen probleminin Rusya'nın bir iç meselesi değil, milletlerarası mesele olduğunu ifade ederek, bu meselenin, "iki bağımsız devlet sınırı ile sınır olan her devlet uluslararası bir hukukî duruma sahiptir ve hiçbir şekilde bir devletin iç sorunu değildir" ilkesi doğrultusunda çözüme kavuşturulmasını istedi.

Dudayev, hiçbir uluslararası ilke ya da millî kabul etmediği anayasa ve benzeri bir hukuki metin uygulanamayacağı uyarısında bulunan Dudayev, Çeçenistan'a yönelik bu emperyalist saldırının AGİT'in öncülük yapmasıyla tüm uluslararası kuruluşlar tarafından durdurulması gerektiğini kaydetti.

Dudayev, AGİT'e gönderdiği mesajında, Litvanya, Estonya ve Azerbaycan gibi ülkelerin bağımsızlıklarını örnek göstererek, "Çeçen Cumhuriyeti'nin de bağımsız olmaya hakkı vardır. Yugoslavya'nın dağılmasıyla da Makedonya, Slovenya ve Hırvatistan gibi bağımsız devlet oluşmuştur. Bu örnekler çerçevesinde bizim de bağımsızlığımız tanınmalıdır" dedi.

Ateşkes imzalandıktan ve Rus askerleri topraklarını terk ettikten sonra en kısa zamanda başkanlık, parlamento ve yerel seçimlerin yapılacağı sözü de veren Dudayev, böylece Çeçenistan'ın demokratik dünyanın yeni bir üyesi olacağını belirterek, bütün bunların yapılabilmesi için AGİT ve diğer uluslararası kuruluşların yardım etmesi gerektiğini söyledi.

Dudayev: Cesur ve Sabırlı Olun

Çeçenistan Devlet Başkam Cevher Dudayev, yeni yıl dolayısıyla yayınladığı mesajda, Çeçen halkından "cesur ve sabitli" olmalarını istedi.

Mesajında, vatandaşlarına "lütfen cesur ve sabırlı olun" diye seslenen Dudayev, Kremlin'i "totaliter rejim" kurmaya çalışmakla suçladı.

Çeçenistan'ın üç yıldan bu yana bağımsız olduğunu ve bundan sonra da bağımsız kalacağını söyleyen Dudayev, "Çeçenistan'ın bağımsız ve özgür olacağı konusunda hiçbir şüphe yoktur" dedi. Dudayev mesajına, "insan ruhu tanklarla ezilemez" diyerek son verdi.

Çeçenistan Devlet Başkanı Dudayev, yeni yıl dolayısıyla ateşkes uygulanması çağrısında bulunmuştu. Ancak, Rusya'dan bu çağrıya her hangi bir cevap gelmedi.

(31/12/94)

Dudayev: Ölmeyi Tercih Ederim

Çeçenistan Devlet Başkanı Cevher Dudayev, “mukaddes savaşta ölmeyi köleliğe tercih ettiğini” belirterek, Kafkasya Müslüman halklarını Rusya'nın “şeytanî yönetimine” karşı direnmeye çağırdı.

Dudayev, televizyonda yaptığı konuşmada, “Köleleştirilmekten se, kutsal savaş yasalarına göre onurlu bir şekilde ölmek daha iyidir” dedi.

Rusya'nın, Çeçenistan'ın başkenti Grozni'ye yönelik bombardımanlarına değinen Devlet Başkanı Dudayev, bombardımanların sivil halk arasında can kaybına yol açtığını bildirerek, “Ruslar nereyi bombaladıklarını iyi biliyorlar. Ancak bizi bu bombardımanlarla korkutmak çok zordur” diye konuştu.

Dudayev, Moskova'nın askerî müdahale ile “Çeçen halkını birtirme planı” uygulamaya çalıştığını belirterek, Kafkasya halklarını “yaşama hakkı için mücadelede birleşmeye” davet etti.

Saldırgan Galip Gelemez

Çeçenistan Devlet Başkanı Cevher Dudayev, 26 Kasım 1995 tarihinde Çeçenistan'ın Urus-Martan Köyü'ne yakın bir yerdeki evde basın toplantısı düzenledi.

Basın toplantısına, “Moskovskiye Novosti”, NTV, ORT, RTV Televizyon kanalları, “Rusya Radyosu” ve “Router” Ajansı muhabirleri katıldı.

Soru: Siz niçin son zamanlarda gazetecilerle çok az görüşüyorsunuz?

Cevher Dudayev: Biraz zaman önce görüştüm. Herkes durumu yapabildiği kadar kendi lehine göre uyarlıyor. Herkes kendi patronlarının siparişlerini gerçekleştiriyor. Bu sebepten gazetecilerle sık sık görüşmenin hiç bir manası olmayacağına emindim. şimdi ise Çeçenistan'da olan gerçekleri basına açıklamanın ve objektif durumu bildirmenin tam zamanı.

Soru: Siz, Çeçenistan'da i diyalog hakkında ne düşünüyorsunuz?

Cevher Dudayev: Böyle bir düşüncem yoktur. 350 senedir devam eden Rus-een savaşı sürüyor. Çeçenistan'da i anlaşmazlık yok, olmaz ve kesinlikle olamaz. Biz, i problemlerimizi kendimiz hallediyoruz, üçüncü tarafsız. şimdi savaşı durdurmamız gerek. Bu savaş bütün dünya menfaatlerini etkiliyor, bunun zorbalığın sonu var mı? Bunun hepsinden Birleşmiş Milletler Teşkilatı sorumludur. Halka karşı soykırım, halka karşı soykırım, halka karşı soykırım. Provokasyon, provokasyon ve haksızlık...

Soru: Size göre, savaşı durdurmanın nasıl bir yolu var?

Cevher Dudayev: Çok basit. Nasıl girmişseniz, öyle ıkın. Ve her şey düzelir. Sonra bizim aramızdaki ilişkileri 30 dakika içinde halledebiliriz. Ben bunu açıklıyorum.

Aıklıyorum ve tasdikliyorum. Rusya ile Çeçenistan arasında halledilemeyecek sorunlar olmamış ve ileride olamaz da. Bütün anlaşmazlıkları 30 dakika içinde barış görüşmeleriyle ortadan kaldırırlız.

Soru: Çeçenistan'da şu anda seçim yapılabilir mi?

Cevher Dudayev: Moskova'da inşaallah seçimleri kansız ve savaşı yaparsınız. Moskova Çeçenistan'da her hangi bir seçim yapmaya çalışıyor, bana göre burada meydan gelen durum, Moskova'daki ve Rusya'daki seçimi de etkileyecektir. Ben, Çeçenistan'da durumu krize sokabilecek olayların provokasyon edilmesini tavsiye etmiyorum. Çünkü burada meydan gelecek olan durum, saatler içinde çok büyük boyutlara ulaşabilir.

Soru: Siz olaylar diyerek, savaşı mı göz önüne alıyorsunuz?

Cevher Dudayev: Sadece savaşı değil. Eğer Rusya tarafı aklını toplamazsa ve yatışmazsa, bana göre, bu savaş büyük boyutlara ulaşabilir. Savaş şu anda Çeçenistan topraklarında sürmüyor, o çoktandır Çeçenistan'ın sınırlarını geçti. Savaş bütün Kafkasya'ya ve Rusya'nın bir kısmına yayılmıştır. Bu barut fıçısı her an patlayabilir. Kış şartları bizim için daha iyidir. Savaş bir anatıdır. Savaş neticesi öldürülen insanların sayısına göre, yıkılan ve yerle bir edilrn evlerin sayısına göre belirlenmiyor. Hiç bir saldırgan adaletsizce başlattığı ve sürdürdüğü savaşta galip gelemez. Hiç bir saldırgan.

Soru: İki taraf arasında gerçekleştirilen görüşmeler hakkında ne diyebilirsiniz?

Cevher Dudayev: Bu bir ütöpik yoludur. Faydasız uğraşmak ve kendi kendini aldatmaktır. Eğer Rusya tarafı kendi kendini aldatmakla meşgul olacaksa, olsun. Ama biz kendi kendimizi aldatmakla meşgul olmayız. Bu devamlı çalışan komisyonda, SNK'de iki taraf arasındaki anlaşmazlığı halledemez ve taraflar arasındaki problemleri çıkmaza sokar. Anlaşmazlığı iki yolla çözmek mümkündür. Birincisi, Rus Ordusu ön şartsız Çeçenistan'dan çıkmalı ve sonra barış görüşmeleri yoluyla Rusya'nın Kafkasya'daki ve Çeçenistan'daki menfaatlerini de dikkate alınarak, bu problem çözülür. İkincisi ise, bizim ilişkilerimizin çözümlenmesinde garanti olarak uluslararası

topluluğu görüyoruz. Ayrıca, Birleşmiş Milletler barış gücünün iki ülke arasındaki anlaşmanın becerilmesini kontrol etmesi ve iki tarafla birlikte hareket etmesi gerekir. Bu iki yol doğrudur.

Soru: Siz Çeçenistan ile Rusya arasında görüşmelerin nasıl yapılmasını istiyorsunuz?

Cevher Dudayev: Doğal olarak, iki Başbakan, iki Devlet Başkanının yüksek seviyede görüşmesini istiyorum. Ancak onlar ordunun çıkarılması meselesini halledebilirler. Diğer bütün alt seviyedeki yalancı siyasetçiler kendi lehine olan “fare oyunu” oynamaktalar. Beş senedir bu böyle devam etmekte. Her şey şu an yalancı siyasetçilerin, vahşi çapulcu ve suçluların elindedir. Onların şu an mahkemede yargılanmaları gerek. Onların yeri cellat kütüğüdür, onların yeri Kızıl Meydan’dır.

Soru: Moskova’da, sizin Devlet Başkanlarının üst seviyede görüşme yapması hakkındaki teklifinize uymuyorlar. Rusya tarafından sizin tekliflerinize cevap olarak nasıl hareket ediliyor?

Cevher Dudayev: Bana göre, şu anda Devlet Başkanları seviyesinde de görüşme yapmanın yararı olmayacaktır. Ama başbakanların görüşmesi doğru olur. Rusya Devlet Başkanı Boris Yeltsin bir yıl süren savaş devamında bir kaç kere açıklama yaptı, tavsiye etti, kararlar kabul etti, emretti, ama onun hiç bir tavsiyesi, kararı, emri becerilmedi. Aksine her şey gittikçe bozuluyor. İki tarafın yapacağı anlaşmanın garanti olarak iki hükümet ve doğal olarak da uluslararası topluluk garanti olacaktır.

Soru: Siz neyi hayal ediyorsunuz?

Cevher Dudayev: Ben hayalperest değilim, ben realistim.

Soru: Siz ileride neyi ümit ediyorsunuz?

Cevher Dudayev: Ben ümit etmiyorum, ben kesinlikle inanıyorum. Eğer kendime inanmasaydım ve güvenmeseydim bu işi yapmazdım. Bana göre, Çeçen halkı ve Çeçen Milleti yer küresindeki tarihi varlığıdır. Kafkasya, Çeçenlerin tarihi vatanıdır. Ve Çeçen halkının kendi vatanında kendi hakları vardır.

Soru: 17 Aralık'da Rusya'da seçim yapılacak. Siz ne yapmak istiyorsunuz?

Cevher Dudayev: Ben bir şey yapmak istemiyorum. Halk var, millet var, onlar kendi takdirini kendileri halletmesi gerekir. Halk nasıl takdiri seçerse, ben ona hizmet ederim. Bir vatandaş olarak, herkesten ne aşağı ve ne de yukarı seviyede, eşit seviyede sorumluluk hissetmekteyim.

Soru: Emriniz altındaki komutanlardan bir kısmının sizden ayrıldıkları söyleniyor.

Cevher Dudayev: Ne yaparsa yapsınlar, bölünmez birlikte olan bu küçük halkı yenemezler. Çeçenlere karşı şantaj, korkutmak, provokasyon yapmak, kundakçılık yapmak, askeri çatışma çıkarmak, satın almak, aldatmak, baskı yapmakla Çeçenleri ayırmak, bölmek istediler.

Çeçen halkına karşı büyük zulümler yapıldı. Ama Çeçen halkı bir ten ve bir can oldu ve her saat birleşiyor ve bütün gücünü ve geleceğini bu birleşmeden alıyor. Çeçen halkının düşmanları, haydutlar, teröristler, kundakçılar; hepinize, Çeçen halkını bir can ve ten olarak birleşmesi için yaptıklarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Rusya tarafı her gün Çeçenistan'da sivil halkın yaşadığı köylerini, kasabalarını, halkın kamu binalarını ve üretim fabrikalarını ve hatta tabiatı roket ve top ateşine tutuyor ve bombalıyor. Bir saat de ara

vermiyorlar. Gün boyu devamlı olarak bombalıyorlar. Çeçenistan'ı askeri atış alanına çevirdiler. Siz kendiniz buradasınız ve bu bombalamayı izliyorsunuz. Rusya basını ne yazıyorsa, hepsi yalandır. Çünkü öyle karışık yazıyorlar ki, yazdıklarının hangisi doğru ve hangisi yanlış olduğu belli değil. Tamamen yalan yazıyorlar. Provokasyon yapıyorlar, yalana esaslanarak, geleceği kurmak istiyorlar. Hiç bir gelecek yalana esaslanarak kurulmuşsa, çok yaşayamamıştır. Siz kendiniz kendinize zarar veriyorsunuz.

Soru: Eğer sonunda iki taraf anlaşırsa, ilişkiler nasıl olacaktır?

Cevher Dudayev: Çeçenistan Kafkasya'nın bölünmez parçasıdır. İnsaniyetin asırlarca yaşadığı tarihi devamında, Çeçenler komşuları ile haksız yere hiç savaşmadılar, hiç kimsenin toprağına göz atmadılar, hiç kimseye düşman olmadılar. Ben istesem de istemesem de, belki benim fikrim başka olsa da, ama Rusya halkları ve Çeçenistan Cumhuriyeti halkını bir birinden ayıramazsınız. İki ülke halkları arasındaki iyi ilişkiler savaşa rağmen devam ediyor. Bu halklar her zaman ve her konuda barış içinde yaşamak istiyorlar. Çeçen halkı Rusya tarafından kendine karşı bu kadar acımasızca zulüm ve soykırım yapmasına rağmen, bütün halklar ile dost olarak barış içinde yaşamaya her zaman hazırdır.

Rusya halkı ise buna hazır değildir. Ruslar buna hazır değildir. Ruslar biraz şizofreni hastalığıyla hastalanmış. Ruslarda dünyaya sahip olma ve dünyayı yönetme büyüklük hastalığı var.

Rusların içinde basil-mikrop kaynağı var. Bu da sizin faydanıza değil, zararınıza. Siz bütün dünya ve bütün insaniyetsiz, Ruslara borçlu olduğu hakkındaki şizofrenik fikrinizden vazgeçin.

- D U D A Y E V İ L E K O N U Ŗ M A L A R -

Vazgeçersiniz, herkesle barış içinde yaşarsınız. Bizden Rusya'yla nasıl ilişki kuracağımızı sormayın. Siz kendinizden sorun, ilişkileri kurmak için nasıl geleceksiniz.

Sizin şimdi buraya gönderdiğiniz saldırganlarla biz elbette savaşacağız, dövüşeceğiz. Ve bunu saldırıya uğrayan her bir halk yapacaktır. Siz Çeçenistan'a diğer usullerle yaklaşımla gelseniz, Çeçenlerin nasıl dost, saygılı ve en iyi insani değerlerle sizi karşılayacağını göreceksiniz.

KÜRESELKİTAP

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DUDAYEV'İN YAZILARI

Biz Zafer Kazanacağız, Çünkü Biz Haklıyız
(Kafkas Gazetesi, 03.10.1992)

1985 yılında Sovyetler Birliği'nde "baş gösteren" fırtınalı olaylar Çeçen-İnguş Özerk Cumhuriyeti'ni de etkisi altına almıştı. Bunu anlamak zor değil. Çünkü bizim milletimiz de başkaları gibi "vahşi imparatorluk kazanı"nda yanıyordu. Ve demokrasi dalgalarına kolayca katıldı.

Ben şimdi bu hadiselerin son dönemleri hakkında söz söylemek istiyorum.

1990 yılının 27 Kasım'ında Çeçen milletinin Büyük Kongresinde bağımsızlık kararı alındı. Bu milletlerarası kurallar çerçevesinde idi. Milletimizin isteğini o zamanki Çeçen-İnguş Şuralar Meclisi'ne ulaştırdık. Milletin meclisi milletin isteğine kulak vermek yerine baskıyı artırdı. Totalitarizm arabasını milletin üstüne gönderdi.

Böyle bir zamanda dünyayı ayağa kaldıran 1991 yılı Ağustos ayı hadiseleri bizi de etkiledi. Çeçen-İnguş Şura Meclisi ise Moskova'da Gorbaçov'a karşı darbe zamanında susmakla yetindi. Hatta bazı yerlerde Moskova darbesini desteklediler. Böylesi durum gerginliği artırdı.

Darbeciler bir taraftan Naur ve Grozni cezaevlerindeki sakınleri kaçırttılar, diğer taraftan onlara karşı asker çağırdılar. Bizim için 1944 yılındaki gibi senaryo hazırlamışlardı. 1944 yılında da böyle provokasyon ile milletimizi sürgün etmişlerdi.

Şimdi de 500 araba güya köy işlerinde çalışmak için sınırlarda bekliyorlardı. Sonradan öğrendik ki bu araçların içinde askerler ve silahlar varmış. Bu İçişleri Bakanlığı (MVD) Devlet Güvenlik

Komitesi'nin (KGB), Çeçenleri sürgün etmek için başladığı operasyon iken, 500 bin Çeçenin tren istasyonlarına taşınmasını planlamışlardı. 1944 yılında da barış maskesi altında jenocide (soykırım) başlatmışlardı.

Bakanlar Kurulu'nda da bu tırlar nereden geldi, kim çağırdı sularına kimse cevap veremedi. Bu arada biz Çeçen milliyetçileri için bir cezaevi hazırlandığını öğrendik. Buna rağmen Çeçen Milli Kongresi'nin İşçi Komitesi, "Eski sistemi istemiyoruz, demokrasi istiyoruz" şeklinde karar aldı. Bu kararlar biz güç kullanmak değil, demokrasi yoluyla bu işi gerçekleştirmek istediğimizi açık bir şekilde ifade ettik. Aydınlar, ilim adamları, hukukçular, yazarlar bizi desteklediler.

Biz Millet Meclisi adım taşıyan, millete karşı görünenlerin işine son vermek için bildiri yayınladık. Sebep ise şöyle idi:

1- Çeçen-İnguş Şura Kongresi (Millet Meclisi) Moskova darbesini destekleyip millet ve kanun önünde kendim rezil etti.

2- Çeçen ve İnguş halkları bağımsızlık yolunu seçtiler. Bu isteği millet meclisi desteklemedi ve millet büyük kongre düzenledi. Dolayısıyla Şura Kongresine yer kalmadı.

3- Şura Kongresi'nde seçimler KPSS (Sovyetler Birliği Komünist Partisi) kuralları arasında yapılmıştı. Moskova darbesinden sonra da KPSS dağıtıldı.

4- Çeçen İnguş Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti adı değişti ve Çeçen Cumhuriyeti oldu. Bu bir esastır.

5- Çeçen milletin büyük kongresi halkın büyük çoğunluğu tarafından tanındı.

Biz Çeçen halkı adına söylerken, yıllardır müstemleke olan milletin adına söylüyoruz. Bu temsil yetkisini büyük kongre verdi bize.

Müstemleke halindeki milletler kendi kaderlerini kendileri çizmelidir. Bu gerçeği herkes biliyor. Zaten biz Temsil Edilmeyen Milletlerin Milletlerarası Teşkilatına üyeyiz. Bu teşkilat bizim haklılığımızı kararlaştırdı. Onun uzmanları geldiler ve her şeyi yerinde öğrendiler.

Ama Rusya'da bize, Rusya'nın parçası demeğe devam ediyorlardı. Biz ise kendimize kendi milletimizin mensubu ve kendi devletimizin vatandaşı demek istiyoruz. Çünkü vatandaşlar ancak kendi devlet ve milleti önündeki sorumluluklarını yerine getirecekler ve aynı zamanda kendi kendileri olabilirler, kendilerini savunabilirler. Hürriyet, bağımsızlık ürünüdür. Kendini ifade etmesi için her bir insanın arkasında devleti, vatani olmalıdır. Bunun için bizde vatandaşlık hakkında kanun kabul etmek çok önemli bir iş idi. Vatandaşlık Çeçenleri hakaretlerden, benimsememezlikten, büyük Rus devleti tarafından ezilmekten kurtardı.

Her insan kendi evinde yaşamak istiyor. Başkasının yahut komşusunun evinde bir gün yaşamak insan için bir gününü kaybetmektir.

İnsan kendi evinde yaşarsa kalbi rahatlar, fikrinde uyanış olur, teşebbüs ve çalışma isteği hisseder. Ama aynı zamanda bu evin kapısını kapatmada da menfaattar değil.

Biz Çeçenistan'ı kapalı kapılar içinde değil, dünyaya açık demokrasi içinde yaşatmak istiyoruz. Bulgaristan, Arnavutluk, Çin, Yugoslavya... dışarıya kapalı idi. Neticeleri gözümüzün önündedir.

Biz Çeçenistan Cumhuriyeti'ni kurarken inanç meselesine itibar etmeliyiz. İnanç bizim bütünlüğümüz, inanç bizim mücadele gücümüz, inanç geleceğimizdir. Bunun için gerçekleri kendi adı ile

söylememiz ve birkaç on yıldır bizim inancımızın ayaklar altına alındığını, bizi inançtan uzaklaştırdıklarını söylemeliyiz.

Bize daima tanrı aramaya başladılar. “Sizin kaderiniz onların elinde” diyorlardı ve onları bizim kurtarıcımız olarak gösteriyorlardı. Ama biz gerçek tanrı ile sahtesinin farkında değildik. Fakat söylemek yasaktı. Ama bugün bu yasakları yasaklamak istiyoruz. Allah’a inancımızı açık söylüyoruz.

Kendi devletimizi nasıl kurmalıyız? Tabii ki milletlerarası kurallar var. Ama biz demokratik devlet kurarken millî gelenekleri, millî ortamı da hesaba katmamız gerekiyor. Biz Çeçen milleti olarak kendi adımızı, kendi sesimiz ile söylemek istiyoruz. Biz kendi milletimizi kendimiz savunmak istiyoruz. Çeçenistan’da yaşamakta olan başka milletleri kendi vatanlarına göndermek niyetimiz yok. Onlar milletimizin aziz misafirlerdir. Misafirlerin yeri baş üstündedir. Zaten Çeçenler başka millet tarafından ezildiler, şimdi kendileri “baskıcı millet” durumuna düşmez, düşmek istemez.

Şayet milletlerarası hükümler, bizim bu girişmelerimizi insan haklarına aykırı dese, biz onları düzeltmeye kendimizde güç bulabiliriz. Çünkü bizim hedefimiz demokratik bir hukuk devleti kurmaktır.

Bugün bizde kanunlara, sözlere kimse güvenmez. Elini Kur’an-ı Kerim’in üstüne koyarak yemin eden yönetici ve lider istiyor millet. Zaten bundan çekinen lider, lider değil, belki maçıtan utanan bedbahttır.

Evet, bugün milletin hakiki lidere ihtiyacı var. Bizim halk, kendi liderini seven, onun arkasından yürüyen onunla ölüp onunla dirilen halktır. Bunun için devletimizde başkanlık, başbakanlık, meclis reisliği görevlerine sıradan insanların, kabiliyetsiz kişilerin gelmesini engellemek gerekiyor. Aksi takdirde onlar önemli bir dönemde millet ve devlet kaderi ile oynayabilirler.

Çünkü biz Sovyet sistemi etkisi altında büyüdük. Aramızda oyun dersi almayanlar az. Zaten Rusya'nın ümidi bu oyunculardadır.

Kanun kabul edilirken oyuncuların iktidara gelmemeleri için uğraşırız. Darbelerin kolay kolay gerçekleşmemesi için demokrasi kurallarına geniş yer veriyoruz. Hakimiyetin üç kanadı, yasama, icra ve yargı terazisinin aynı güçte olmasına dikkat ettik. Yolumuz kolay değil. Ama biz demokrasiyi gövde gösterisi olarak kullanmayı hedef etmedik. Zor olsa da hakiki demokrasi köprüsünden geçmeye karar verdik.

Kanunlar milletin kararıdır. Milletin sözüdür. Milletin talebidir. Bugüne kadar kanunlar Komünist Parti'nin emri idi. Bundan sonra kanunlar halkın emri olacak. Böyle durumda bir tehlike karşısında kaldığımız zaman halk kendi emrini, kanunlarını, devletini savunmaya çıkacak. Aksi takdirde devlet başka, hükümet başka, millet başka halde, hayat devanı eder. Ve bir gün tehlike karşısında yalnız kalmamız mukadderdir.

Ben tehlike halinde, çok söylüyorum, çünkü biz sürekli tehlike karşısında kaldık. Üç yüz yıla yakın dönemde başımızdan bu tehlike gitmedi. Sürekli savaş içinde kaldık. Bizi savaşa sürüklediler.

Çeçenler çabuk kızıyor. Kanı kaynayan millet diyorlar. Buna rağmen Moskova darbesi zamanında Grozni'de birkaç provokasyon olaylarını halkımız sağduyu ile karşıladı. 12 gün devam eden olaylarda okul, çevre yollar ve yan sokaklara hakimdi milletimiz. Şayet biz provokasyona katılsaydık hemen boğardılar. Başımız üstünde ejderha bekliyordu. Tanklar, roketler, helikopterler bekliyordu.

Çeçenistan Kafkasya'nın kalbidir. Çeçenistan'ın servetleri, Çarları rüyalarında da heyecana salmış. Bu servetlerden ayrılmak istemiyorlar. Sovyetler zamanında biz ne servet sahibi olduğumuzu bilmiyorduk. Her şey saklanıyordu. Servetin varlığını bilirdik ama

ne kadar olduğunu, nereye gittiğini bilmiyorduk. Ayna zamanda zengin olan fakir idik. Zengin fakirler kelimesi bize aittir.

Biz barış yolunu seçtik. Savaş yolunu istemedik. Bunun için Balık cumhuriyetleri, Finlandiya, İsveç, Kuzey Kore, Almanya, İtalya ve Belçika devletleri bizim hareketimizin meşru olduğunu söylediler. BM de bizi doğru yolda diye değerlendirdi.

Biz Kafkasya halkları ile bir arada iş yapsak, birleşmeyi, bütünleşmeyi sağlasak istiklalimizi kazanma imkânımız olur. Bizim bağımsızlık yolumuz Kafkasya'nın bütünlüğünden geçiyor. Kafkasya'da yaşayan halkların hepsi için bir tek bu yol vardır zaten. Rusya'dan Kafkasya'yı parça parça etmek isteği fişkırlıyor. Profesör Razgon'ın araştırmalarına göre Kafkasya'da, Çar-Kafkas savaşının öncesinde 1.5 milyon Çeçen ve İnguş yaşıyordu. Sonra 300 bin insan kaldı. Bu savaşta Çeçenler 1 milyondan fazla insanı kaybetmeler de azatlık, hürriyet, bağımsızlık ruhunu kaybetmediklerini ve kaybetmeyeceklerini ispatladılar.

Kafkasya savaşı Çeçenler arasında büyük liderler, kahramanlar, kumandanlar yetiştirdi. Onlar hakkında önce Çar sansürü her şeyi gizledi, sonra Sovyet sistemi tarihi susturdu.

Çar, Kafkas savaşında Çeçenlere diz çöktürmek, sonra başlarını kesmek istemişti. Buna rağmen Çeçen halkı Rus halkı ile ilişkilerini korudu. Hatta barış anlaşmaları imzalamaya gitti. Bu ise, Çeçenler vahşi halktır diyenlere ders olmalıdır.

General Yermolov'un katliam, zulüm ve baskısından 8-10 yıl evvel Çeçen milletin kahramanı Beybulat Temiev, Çeçen köylerinde 110 aksakallıya Rusya'ya karşı savaş yapmamaları için yemin ettirmişti. Ama Ruslar bu barış isteğini anlamadılar, Yermolov'u Kafkasya'ya gönderip katliam yaptılar. Yermolov köyleri yaktı, insanları diri diri gömdü.

Yermolov, Çar'a gönderdiği mektupta şöyle diyordu:

“Çeçenleri köşeye sıkıştırdık. Onlar kabile kabile olarak dağlarda yaşıyorlar. Aralarında ağır salgın hastalıklar yayıldı. Gıda yokluğundan insanlar gibi hayvanlar da ölüyor Şimdi onların gizli yollarında kapattık. Tam kuşatmada kaldılar. İstesek bir günde yok ederiz. Ama sizin izninizle cezalandırmak istiyoruz. Yavaş yavaş ölmeleri başkaları için ders olacak.”

1949 yılında Rus istilacı generali Yermolov için Grozni'de bir abide açıldı. Onda böyle yazılmıştı: “Bu güneş altında başka böyle çirkin ve vahşi halk yoktur.”

Biz ancak 1991 yılında bu hakareti kaldırdık.

Kafkasya savaşı hakkında general N.N. Royoski gerçeği yazmıştı: “Bizim Kafkasya'daki hareketlerimiz Amerika'yı işgal edenlerin ilk dönemlerine benziyor.” Yahut Rus demokrati N. Çemişevski, İmam Şamil esir düştüğü zamanı yazan sözlerine kulak verelim. Çemişevski şöyle diyor:

“Allah'a şükür ki Kafkasya yarası düzeldi. Bundan sonra Rusya için yılda 25.000 Rus askerini göndermek ihtiyacı yok.”

Kafkasya savaşında Çeçenler mağlup olmadılar. Ama Rusya tarihinde tersini yazdılar. Zaman geçerken Rusya Çeçenleri savaşa sokmak için fırsat kollamaya başladı. İkinci Dünya Harbinde 25.000 Çeçen -İnguş gönderdi Rusya. Bunların çoğu evlerine dönemediler. Sonra yiğitlerimizin Afganistan'dan cesedi geldi.

Rusya, başka milletler için cennet değil cehennem, ana değil üvey ana idi. Ama Rusya cennet ve yüreği geniş ana diye söylemeye mecburdular. Çeçenler bu cennetin ve bu ananın hep karşısına çıktılar. Her defasında yumruklandılar.

1944 yılındaki yumrukları tarihte, hiç bir Çeçen unutamaz. Bu katliamların niteliğini gösteren bir iki hadiseden bahsetmek istiyorum.

1944 yılında Moskova'ya şöyle telgraf çekiliyor:

“Kesinlikle gizli.

SSCB İçişleri Bakanlığı Halk Komiseri Yoldaş L.P. Beriya'ye.

Ancak sizin dikkatiniz için.

Taşınması zor olanları ve emre itaatsizlik edenleri kurşunladık.

Dağ operasyonunda Haybah köyü sakinlerinden 700'ü yok edildi.

KGB Albayı Gveşiani

Bu cellat mükafatlandırıldı, general oldu. Onun oğlu ise akademisyen oldu ve SSCB Başbakanı N. Kosigin'in kızıyla evlendi.

Daha başka bir telgrafa şöyle cevap almıştı:

“Kesinlikle gizli.

Grozni, KGB (UDB) Greşian'ye.

Çeçenlerin Haybah köyünde sürgün zamanı önemli karar aldığınız için sizi hükümet ödülüne ve unvanınızı yükseltmeyi tavsiye ettim.

Tebrik ediyorum.”

Daha başka bir telgrafa dikkatinizi çekmek istiyorum.

“Sovyetler Birliği Bolşovoyler Partisi ve SSCB Savunma Komitesi adına NKVD (KGB - İçişleri Bakanlığı) askerleri hem de memurlarına Kuzey Kafkasya’da hükümet emrini yerine getirirken gösterdikleri yararlılıktan ötürü teşekkür izhar ediyorum.

İ. Stalin.”

1991 yılı Aralığında Rusya’nın İzvestia gazetesi Beriya’nın Stalin’e raporu hakkında yazdı. Bu rapora göre, 1944 yılında Almanlar ile işbirliği yaptı diye 750 Kalmuk hapse atılmış. 93 bini sürgün edilmiş, 2 bin Çeçen-İnguş hapse atılmış, 500 bini sürgün edilmiş. 91 Çeçen-İnguş, Türkiye’de akrabası var diye suçlandılar, sürgün edildiler, kurşunlandılar.

Buna rağmen bugün Rusya’da Cevher Dudayev tehlikeli adam diye yazdıkları için üzülyorum. Çünkü tehlike benden değil, kendilerinden geldi, geliyor, gelecek...

Bazı Ruslar ise 1944 yılı katliamlarını Stalin ve Beriya’ya atıyorlar. Doğru Beriye Gürcistan sınırlarını genişletmek istiyordu. Çeçenistan, İnguşetya, Balkar, Karaçay yaylalarını Gürcistan’a vermek istiyordu. Ama bu Rusların sorumluluğunu azaltmaz. Çünkü Stalin’in ölümünden sonra da bizim haklarımızı geri vermediler, baskı devam etti.

Sonunda sürgünden dönünce bize verimsiz viranelik yerleri verdiler. Bizden hep aldılar ama vermediler.

20. yüzyılın başında Çeçenistan’da 36 okul vardı. Bu okullarda Rusça ve Arapça eğitim veriliyordu. 80’li yıllarda 352 okul vardı. Bu okullarda okuyanların ancak üçte biri Çeçen veya İnguştü. Çünkü 13 yıl devam etmiş olan sürgün sırasında Çeçenistan’a Ruslar ve Rus dili konuşan milletler yerleştirilmişti.

Rusya medyası Çeçenler hakkında iftira kampanyası yürütüyorlar.

Onlara göre Çeçenler cahilmiş, hırsızmış, katilmiş... Bir millet nasıl böyle bir iftira kampanyasına tutulur? Moskova'da terör olayı çıksa hemen Çeçenlerin işidir diye yazıyorlar. Hatta Çeçen mafyası Almanya, Polonya, İsviçre, Macaristan gibi ülkelerde hırsızlık yapıyor gibi yalanlar yayınlıyorlar. Rus mafyasının işlerini Çeçenlere yüklüyorlar. Bu kasıtlı kampanyada Rus şovenistler, önce Çeçenleri Rusya içinde kötüleyerek savaşa başladığı zaman çıkacak tepkileri önlemek istiyorlar. Sonra dünya devletleri nezdinde de Çeçen tehlikesi peydah etmek istiyorlar.

Şimdiye kadar Boris Yeltsin 20-25 defa teftişçiler göndererek baskı yaptı. Gelenlerin konuşması aynı. Moskova'nın yolundan yürümezseniz çok kötü durumlarla karşılaşacaksınız.

Biz Rus milleti ve Rus hükümetini bir arada görmüyoruz. Rus milleti bizi anlıyor, bağımsızlığımızı saygı ile karşılıyor. Ama Rus hükümeti tam aksini yapıyor. Rus hükümeti savaşa hazırlanıyor. Ama onlar bilmelidir ki, savaş Çeçen milletini yıkamaz. Biz şehit olsak da bizden sonrakiler bağımsızlık mücadelesini devam ettirecektir. Ama biz şehit olmadan bağımsızlığımızı korumanın yollarını arıyoruz. Rusya ise bunu anlamıyor, Rusya hakkımızı inkâr ediyor. Bu uzak sürmeyeceğini Rusya biliyor ama bildirmiyor.

İnşallah milletimiz bağımsızlık yolundan dönmeyecektir.

Köle Eğer Köleliğe Razı İse İki Defa Köleliğe Mahkûmdur (Respubika-1992)

1991 yılının 5 Ağustos günü Hollanda'nın Goaga Şehrinde Temsil Edilmeyen Milletler Teşkilatı binası önünde Çeçenistan Cumhuriyeti bayrağı törenle yerleştirildi. O günü Çeçenistan Cumhuriyeti TEMT (Temsil Edilmeyen Milletler Teşkilatı)'nın eşit haklara sahip üyesi seçildi.

TEMT'in 26 üyesi var. Bunlar BM teşkilatında temsil edilmeyen milletlerdir.

Çeçenler ne istiyorlar? Çeçenler hürriyet, azatlık, bağımsızlık istiyorlar! Sözde değil özde bağımsızlık istiyorlar. Ama Rusya'da bu anlayışla karşılanmıyor.

Biz Sovyetlerin büyük imparatorluğunun devrilişini gözlerimiz ile gördük. Sırada Rusya imparatorluğunun yıkılışı vardır. Rusya imparatorluğu dağılsa hem Rus milleti gerçek bağımsızlığına kavuşur, hem başka milletler. Çünkü imparatorluğu kendi milleti de perişan ve amansızdır.

Çar imparatorluğu diktatör Nikolay Romanov ile ailesini ve Rusları Lenin'den kurtaramadı.

Sovyet imparatorluğu Vladimir Lenin'i ve Rus milletini Stalin zulmünden kurtaramadı.

Lenin darbesi zamanında ve Stalin döneminde başka milletler ile Ruslar da katliamları yaşadılar. II. Cihan savaşı sırasında Hitler ne kadar cellatlık yapmış ise Stalin de aynı suçu işledi.

Faşizm, komünizm karşısında çıktı. Şayet komünizm tehlikesi olmasaydı Faşizm de bu kadar yükselmezdi. Nazizm komünizme silahları ile karşı çıktı. Her ikisi de vahşetin vahşeti idi.

Rus aydını Berdyev bir kitabında şunları yazmıştı: “Lenin ve Stalin dönemleri yeni antropolog insan tipini ortaya çıkardı. Bu nazizm tipi cahil ve katil tip idi. Bunu başkaları da aynı zamanda kendini yiyen canavara benziyordu.”

Başka bir Rus aydın G.R. Fedorov ise: “Rusya’dan mezar kokusu geliyor. Rusya salgın hastanesine benziyor. Rusya’yı bu duruma kimse değil, biz kendimiz getirdik” diye yazmıştı.

Muhalefetin yok edilmesi söz hürriyeti, düşünce hürriyeti, yerine komünizm ideolojisinin yerleşmesi memleketi tımarhaneye çevirdi. Herkes küstü, herkes aynı şeyi konuşuyor, herkes alkışlamaktan başka bir şey bilmiyor. Biz bu tımarhane içinde mücadele verdik. Azatlık istedik. Çünkü Ruslar bulaşmış hastalıklardan uzakta kalmıştı. Var gücümüz ile buna karşı durduk ve yenilmedik.

Büyük tımarhane-Sovyetler Birliği dağıldı. Ondan sonra dünya iyi biliyor ki biz bağımsızlık ilan ettik ve demokrasi şartları altında parlamento ve cumhurbaşkanı seçimleri yaptık. Seçimleri dünyanın 23 devletinden temsilciler takip ettiler. Seçimlerde seçmenlerin yüzde 77’si sandık başına geldiler. Cumhurbaşkanı adayı için onların yüzde 85’i oy verdiler. Moskova baskılarına rağmen bu kadar insan Cumhurbaşkanı adayını desteklerken demek ki onlar bağımsızlık için oy kullandılar.

Bizim bu isteğimizi Bismark’ın “İnkılâbı dehalar hazırlıyorlar, fanatikler gerçekleştiriyorlar, kötü insanlar faydalanıyorlar” kuralına benzetmek istiyorlar. Bizim inkılâbı dehalar değil halk hazırladı. Onu fanatikler değil millet gerçekleştirdi. Ondan kötü insanlar değil çocuklarımız faydalanacaklar.

Ama bizim bağımsızlık yolumuza, kendini demokrat diye adlandıran Boris Yeltsin engeller koydu. 1991 yılı 8 Kasım’da Yeltsin Çeçenistan’da olağanüstü hal ilan etti.

Yeltsin'in bu fermanında nizamsız eylemleri akıla sığmaz hareketleri engellemek için ve anayasaya ait sistemi koruması için olağanüstü hal ilan edilmesi hakkında söz yürütüyordu.

Rusya Federasyonu Cumhurbaşkanı Yeltsin'in yardımcısı A.V. Rutskoy, Grozni şehrine geldi ve şunları söyledi: "Bu inkılâp değil, bu terörizmdir". Ama terörü kendisi yapıyordu bir millete karşı.

Grozni'ye yük uçaklarıyla OMON (özel tim) askerleri geldi. Moskova OMON'un eline "Dudayev'i tutuklayın" fermanını vermişti.

1991 yılı 8 Kasım'ında Moskova'dan gönderilen şifreli telgraf saat 8.45'te Grozni'ye geldi. Önce Rusya başsavcısı, KGB ve İçişleri bakanlarının imzaları vardı. Şifreli telgraf Çeçenistan KGB ve IIB ve bu idarelerdeki Moskova'dan gelenlere gönderilmişti.

Metni şöyle idi:

"Şifreli telgraf, gizli, Grozni IIB.

Komussarof, Arlov, Gaforov, İbrahîmov, Arsemerzaevlere,

Siz Rusya Federasyonu devleti başkanının 1991 yıl 7 Kasım'daki talimatını uygulamak için Cumhurbaşkanı yardımcısı A.V. Rutskoy başkanlığında yapılan toplantıdaki emri yerine getirmiyorsunuz. Emrediyorum, hemen KGB, eski KPSS'nin şehir binası ve başka yerlerini ele geçirin.

Dudayev ve Umum Milli Kongre Komitesi üyelerini haps edin.

Steporikov. tvaneko, Duriaev,

Saat 15.40'da Moskova'dan bir gizli telgraf geliyor: "Rusya Federasyonu Başkanının Çeçenistan'da olağanüstü hal hakkındaki emrinin ifası hususunda her bir etkili insandan cevap soracağız. Acele İçişleri Bakanlığı'nı ele geçirin. Ne kadar yardım gerekirse vereceğiz. Benim ve yoldaş Barannikovin emirlerini Gafarov tarafından yerine getirilmemesini cinayet sayıyorum.

Dunaev

Bu hareketler doğrultusunda ve dolayısıyla emir hakkında akşam saat 20.00'de Moskova televizyonundan haber aldık. Ama Moskova'dan gelenler ve bizimkiler, İçişleri Bakam Vekili İbrahimov, önceden biliyorlardı. Moskova'daki patronla rıStepankov (Başsavcılık), İvanenko (KGB) Dunaev (Rusya IIB)'den gizli telgraf mektupları alıyorlardı.

İkinci şifreli telgrafta sözü edilen yardım hemen yapılmıştı. Grozni'deki subaylar ve bir kaç yüz özel tim mensubu emir bekliyordu. Onların hepsine önceden subaylık unvanlarını yükseltilmesi hakkında vaat verilmişti. Onlara C. Dudayev, Z. Yandarbiev, Y. Soslanbekov, İ. Arsemikov, M. Temişev, M. Udugov, H. Axmadov gibi..." katilleri hapsedmek" görevi verilmişti.

Evet, Çeçenistan'ın başını kesmek emrini almışlardı. Ama Yeltsin'in fermanı tersine işledi. Çeçen milletini bütünleştirdi. 8 Kasım'dan 9 Kasım'a geçen gece Çeçen milleti yedi yaştan yetmiş yaşa kadar hepsi Grozni merkezine geldi. Ancak "özgürlük yahut ölüm" haykırışı vardı bu gece! Sabaha karşı başka şehirlerden, köylerden de gelenler ile Grozni insanla doldu. Bütün Çeçen milleti burada idi. Hatta Çocuklar da sokaklarda uyumak bilmeden "Azatlık" diye haykırıyorlardı.

Partiler, hareketler, bütün siyasî teşkilâtlar iç kavgaları unutarak bağımsızlık için birleşmiştiler. İçişleri Bakanlığı milisleri de halka katıldılar.

Gürcistan, Abhazya, Karaçay-Çerkes, Dağıstan, Azerbaycan, Tacikistan ve başka Cumhuriyet, toplumlardan dünyanın dört köşesinden bizi destekliyorlar, heyet göndermişlerdi. Moskova'dan gönderilmiş askerler de silahlarını atıp halkın arasına girdiler.

Benim arşivimde bir Çeçen aksakallının hava alanında Rus askeri ile konuşması bulunuyor:

“Burada yolunu kaybetmiş insanlar toplanıyor. Ama siz niçin geldiniz?” diye soruyor Rus askere.

Evet buraya yolunu kaybetmiş çocuklar geldiler, Onları Moskova gönderdi. Sizler çok yakında hatanızı anlayacaksınız. Biz ise hak yoldayız. Bak, Rusya'da her zaman çarlar, padişahlar zengindirler. Halk ise gariptir. Senin de baban-annen gariptir.

Çünkü zenginlerin çocukları askerliğe gelmiyorlar. Bizim bir karış toprağımız var. Onun da yarısı dağ-taş ama biz zahmet ile ekmeğimizi bölüyoruz. Bu sebeple sizin zenginler sahip çıkmak istiyorlar. Onlara ne kadar versek az diyor, doymuyorlar.

Allah için sen de, ben de insanız. Ama sen eline silah aldın, benim ise elim boş. Sen azatlık isteyenlere “yolunu kayıp edenler” diyorsun. Ben seni yoldan çıkmış insan diyorum, kim haklı? Benim evime gelip niye bu evde yaşıyorsun, niye bu ev burada, çık dışarı diyorsun. Despot mu haklı, yoksa kendi elleriyle evini yapmış insan mı?

Bağımsızlık Baharı

(Azatlık Radyosu, 6-7 Eylül 1995)

Soru: Sayın Dudayev, siz savaş istemediniz ama savaş başladı...

Dudayev: Evet, ben Rusya'yı da dünyayı da savaş geliyor, biz istesek de istemesek de geliyor diye uyarmıştım. Ama kulak asmadılar. Bizim için de, Ruslar için de dünya için de bu savaş büyük derstir.

Bağımsızlık, özgürlük kelimeleri var idi. Ama bu kelimelerin tam anlamını öğreten hadise meydana gelmemiştir. Zaten böylesini dünya tarihi ilk defa görüyordu. 240 milyon nüfuslu dev bir devlet, 70 sene bütçesinin yüzde 70'ini silahlanmaya sarf eden devlet karşısında 600 bin nüfuslu küçük bir millet yedi ay savaşıyorsa, teslim olmuyorsa, eğilmiyorsa bu hayretengiz bir durum değil mi? Bu ancak bağımsızlık, özgürlük sevgisinin kudretidir. Bu hak yolun zaferidir. Evet, yüz binlerce asker, sayısız tanklar, uçaklar, kimyevî silahlar kullansalar da bizi teslim alamazlar.

Amerika-Vietnam savaşı da bizim savaşa benzemiyor. Çünkü Vietnam'ın arkasında Sovyetler Birliği vardı. Bizim arkamızda dağ ve taşlardan başka bir şey yok. Doğru, Rusya'yı suçlayanlar vardır. Bütün dünya Rusya ordusu önünde titriyordu. Dünyanın en güçlü ordusunun karşısına biz çıktık. Ve onları rezil ettik. Rusya Savunma Bakanı Pavel Graçov, "Çeçenistan'ı iki saatte teslim alacağım" diye bildiri yayınlamıştı.

Graçov, ilimsiz, bilgisiz bir adamdır. Kendi tarihini bilmeyen komutan gözü kör komutandır.

Şayet Graçov, Rusya tarihini bilseydi Kafkasya savaşında çarın rezil olmasının sebeplerini bilirdi. Ve öyle konuşmazdı. Graçov Afganistan'da katliam yapıp Sovyetler Birliği Kahramanı oluncaya kadar onun varlığını yokluğunu kimse bilmezdi. Moskova darbesinde Sovyetler Birliği Savunma Bakanlığı'na karşı çıkıp Gorbaçov ve Yeltsin'i desteklediği için Yeltsin tarafından general yapıldı. Sonradan Yeltsin onu Rusya Savunma Bakanlığı'na getirdi.

Aptal bir insanı bu göreve getiren Yeltsin'in kendisi de aptalca hareketler yapmaya başladı. Kendini demokrat sayıp demokratlara karşı savaş açtı. Bu cephede onun yanında Graçov ve Kozirev yer aldılar. Aleksander Kozirev'i de Rusya da kimse tanıımıyordu. Yeltsin onu Dışişleri Bakanı yaparken bütün Rusya'dan tepki gelmişti: "Sen kimi bakan yapıyorsun" diye. Aradan zaman geçip bu tepkinin doğruluğunu herkes anladı. Ama Yeltsin'e böyle insanlar lazımdı. Zaten 1996 yılı seçimlerinde Yeltsin muhakkak kaybedecek. Geçen sene Yeltsin, Sverollovski büyükşehir belediye başkanını görevden almıştı. Yakında seçimler yapıldı ve halk Yeltsin'in görevden aldığı insanı seçtiler. Bu Yeltsin için bir ikaz idi.

Soru: Siz her terör ve terörizmi nefretle karşılıyordunuz. Şamil Basayev'in eylemi de zannederim hoşunuza gitmedi...

Dudayev: Şamil Basayev terörist değil, Çeçen milletin kahramanıdır. Ben onu kahramanlık unvanı ile mükafatlandırımdım. Şamil savaşın ilk gününden bugüne kadar millet ve vatan için kahramanlık yapıyor.

Budönovsk hadisesine gelirsek, bunu Rusya ordusu ve istihbarat idareleri hazırladılar. Dudayev adı Ruslar için ne kadar korkunç ise Şamil adı da ondan daha korkunç idi. Şamil gibi çınarları yok edip sonra Dudayev'i vurmak istiyorlardı.

Şamil'in komutanlığındaki ordu ile bizim askerlerin arası (fiziki olarak) açıldı. Arada Ruslar yer aldılar. Tabi ki biz görüşmüyor idik. Görüşmenin imkânı yoktu. Onlar Şamil'in akrabalarını katlettiler. Kardeşinin beşikteki çocuklarına kadar öldürdüler. Önce kendine suikast düzenledikleri zaman bu kadar kızmamıştı. Ama çocuklara karşı terör eylemi düzenlemesi onun kalbini yaktı.

Sonradan konuşmamızda anlattığına göre Şamil yiğitleri ile Moskova'ya yol almış. Gayesi bu savaşın baş sorumlusu olan Graçov'du. Ama yollardaki engelleri para ile aşmak lazım idi. Budönovsk

kasabasına kadar paraları var. Paralarını Rus askerlerine, milislerine vermişler. Budonovski kasabasında Rus milisleri, polisleri onları durdurmuşlar. Sonunda hastane olayı... Onu biliyorsunuz. Bu terör değil kendini savunmaktır. Şamil hastanede kimseyi tehdit etmedi. Ama Rus askerleri kendi milletine karşı ateş açtı.

Ben zannediyorum ki, yollarda rüşvet alan Rus milisleri aynı zamanda Şamil'in gidişini yukarıya sızdırmıştan Ve onun Budonovski kasabasında bekliyorlardı. Çünkü bir Rus kasabasında o gün bu kadar çok polisin varlığı şüpheleri doğruluyor. Bu hadise devamında da Rus yetkilileri hastanedeki insanı kurtarmayı değil, kendi politikalarını kollamak düşüncesine girdiler. Yeltsinciler, Kanada'daki Gelişmiş Ülkeler Zirvesi (G-7) öncesinde Çeçenleri terörist olarak göstermek amacıyla hareket ediyor, Çemomirdin seçimler için bu hadiseyi kullanmak istiyordu. Herkes biliyordu ki, Çemomirdin Yeltsin'den sert adam. Komünistin en tipik örneğidir. Onun hedefi Yeltsin'in yerine geçmek ve Sovyetler Birliği'ni başka bir ad ile yeniden düzenlemektir. O güya barışçı olarak ortaya çıktı. Aslında Şamil'i bu duruma düşüren Çemomirdin ve ekibidir.

Rus ordusu ve istihbarat idaresi içten ikiye ayrılmış durumdadır. Yeltsin-Graçov takımı ve Çemomirdin taraftarları. Her ikisi de Çeçenlere karşı... Ama Çeçenler her ikisini de dünyaya rezil edecek.

Soru: Sizden Yeltsin'in planları, durumu, dolayısıyla Rusya'nın hedefleri hakkındaki görüşlerinizi almak istiyoruz.

Dudayev: Eski Sovyetler Birliği içindeki 1991-1993 yılları iç politika savaşları Yeltsin'in zaferi ile bitti. Bunun birkaç sebebi ve görünüşü var:

1- Yeltsin, güç bakanlıkları ve kadrolarını kabiliyetsiz, hırsız, çirkin işlere bulaşmış ama patronlarına sadık kişilerden seçti. Yeltsin'in emri onlar için kutsal buyruk gibidir. Yeltsin'in her dediğini yerine getirirler. Çünkü Yeltsin yıkılsa onlarda kenara atılacaklarını biliyorlar.

2- Yeltsin çevresine arsız, kabiliyetsiz adamları toplarken onlar Rusya mafyasını Yeltsin'in kanatlan altına soktular. Rusya petrol mafyası (Ponema ile tanınır) Rusya elmas ve altın mafyası (Razonma adı ile meşhur) ve başka katil gruplar Yeltsin'in desteğini alırken aynı zamanda Yeltsin'e destek de veriyorlar. Ve Yeltsin onlar ile müşterek işbirliğine girdi, bağlandı.

3- Demokratik hareketler arasında kendisini demokrat olarak gösteren yalancı demokrat, tam bir diktatör olmuş Yeltsin'e karşı güç çıkamadı. Demokrasiyi savunan Batı da Rusya'daki demokrasi fidanlarını değil diktatörlük ağacını, Yeltsin'i destekliyordu.

4- Batı, dolayısıyla ABD, Rusya'da, neofaşistler, komünistlerin iktidara gelmesinden korkarak Yeltsin'i desteklediler. Aslında Jirinovski gibileri Yeltsin besliyor. Batı, "Yeltsin neofaşistler ve komünistlerden iyidir" zannediyor.

Böyle destekten faydalanan Ponema dünyaya açılmayı hedefledi. Dünya petrol haritasına sahiplik için harekete geçti. Onların dış ülkeler ile petrol alım-satımında gayri meşru faaliyette bulunmak için Çeçen petrol kilidini ele geçirmeleri gerekiyordu.

Başka taraftan bağımsız Azerbaycan meselesini çözmesi lazımdı. Ama apar topar çözemediler. Burada Türkiye de onlara engel oldu. Çeçenistan'daki savaş bir başka meseleyi ortaya çıkardı. Rusya ekonomisi zor durumda. Önce sömürge cumhuriyetlerden beslenen Rusya ekonomisi susuz kalan değirmene benziyor. Rusya KİT'lerinin yüzde 80'i çalışmaz hale geldi. Tahıl üretimi yüzde 19,8 oranında düştü. Moskova'nın bile gıda ihtiyaçlarının yüzde 80'i dışarıdan karşılanıyor. 5 milyon ton şeker ihtiyacına karşılık şeker üretimi 1.7 milyon tonu ancak buluyor. Yeltsin'in kendi deyimi ile 1996'da Rusya'da açlık var. Buna rağmen Rusya, bütçesini savaşa sarf ediyor. Bunun için söyleyebilirim ki, Rusya Çeçenistan da çok direnemez. Sonunda iç savaş karşısında kalacak. Ve Rusya halkına yazık olacak.

Evet, ben Rusya'yı da dünyayı da savaş geliyor, biz istesek de istemesek de geliyor diye uyarmıştım. Ama kulak asmadılar. Bizim için de, Ruslar için de dünya için de bu savaş büyük derstir.

Bağımsızlığımızı Pazarlık Konusu Yapmayız

(24 Eylül 1995, Türkiye Gazetesi)

Sözlerimin hemen başında şunu belirtmek isterim ki, halkımız ve önderleri tarihlerinin hiç bir döneminde bu kadar birlik ve beraberlik içinde bulunmamıştı. Bunu bize dokuz aydır süren bu haksız ve zalimane savaş göstermiştir. Rusların ne kadar büyük bir güç ve silahla üzerimize saldırdığını herkes biliyor. Ellerinden gelse hepimizi yok edeceklerdi. Bu savaşa bir ay, bir yıl değil, tam dört yıldır hazırlanıyorlardı. Amaçları da geçmiş tarihlerden beri süregelen büyük Rus İmparatorluğu hayallerini gerçekleştirmektir tabi ki. Bunun için de, önlerinde engel olarak gördükleri Kuzey Kafkas halklarını da asimile ederek ya da yok ederek önlerini açmak istiyorlar. Ayrıca Ruslar Kuzey Kafkasya'yı eski adıyla KGB, yeni adıyla FSK'nın merkezi haline getirmek istiyorlar. Bu sebeple önce bizi yok etme operasyonuna giriştiler. Çeçenleri yok edersek diğer Kuzey Kafkasya halklarını sindiririz diye düşünüyor olmalılar. Fakat bunda başarılı olamadılar, olamayacaklar da.

Ruslar ne kadar güçlü olurlarsa olsunlar, ne kadar ileri teknolojiye sahip silahları olursa olsun, haksız bir savaşa girdikleri için kaybetmeye mahkûmdurlar. Karşılarındaki halk ne kadar küçük de olsa, silahları ne kadar yetersiz de olsa, davaları hak olduğu için Allah onları muzaffer kılacaktır.

Burada savaş henüz bitmedi. Ama bütün dünya anladı ki, biz bağımsızlığımızdan hiçbir şekilde taviz vermeyeceğiz. Bağımsızlığımızın dördüncü yılını kutladığımız bu günlerde, dünyanın değişik ülkelerinde bu sevincimize ortak olanları duyduk. Bu bizi fazlasıyla sevindirdi. Estonya'da, Litvanya'da, Türkiye'de, Ürdün'de, ABD'de...

Bu ülkelerin bazılarındaki kutlamalara devlet yetkilileri başbakanlar dahi katıldılar.

Grozni'deki kutlamaları gördüyseniz bilirsiniz, hiçbir köy hiçbir ilçe kutlamaların dışında kalmadı. Her yerde büyük törenler düzenlendi. Çeçen halkı Grozni'yi çepeçevre saran tanklara ve silahlara aldırmadan şehre koştu. Bütün engellemelere rağmen yüz bine yakın insan Grozni meydanını doldurdu, tek bir yumruk oldu. Meydanda Rusların yüzünde bir tokat gibi patlayan tek slogan vardı: Allahu Ekber...

Biz bağımsız Çeçenyayız. Bağımsızlığımızı da kimseyle pazarlık konusu yapmayız. Siz de gördünüz işte, sokaklarda Çeçen bayrağı taşıyan bir araba geçse, en küçük çocuk bile koşarak geliyor ve yumruğunu havaya kaldırıp "Allahu Ekber" diyor. Ruslar ne kadar yalan propagandaya tevessül ederse etsin, bu çocukların verdiği cevap onların yalanlarını ortaya çıkarmıyor mu? Burada herkesin etrafında kenetlendiği bir tek söz ve bir tek slogan var: "Allahu Ekber".

Onlar bizim televizyonumuzu, radyomuzu, gazetelerimizi yerle bir etseler de, bu küçük çocuklar bizlerin tek yürek tek yumruk olduğumuzu tüm dünyaya haykırıyor. Artık bütün dünya Ruslar'nın nasıl yalan propaganda yaptığını anladı. Sadece üç-beş bin asker yolladık dediler, ne kadar çok asker yollandığını dünya medyası tespit etti ve duyurdu. Sonuçta tüm dünyadan insanlar bize destek vermeye başladı. Hatta Amerika'dan siyasetçiler bile buraya gelip, bize destek vermek istediklerini söylediler. Bize, Yeltsin'e ve AGİT'e mektup yazdılar. Bunun üzerine onların Çeçenistan'a gelmesini istemeyenler Yeltsin ve Çemomirdin, bir basın toplantısı düzenleyerek bombalarınız, yakarız, yıkarız diye tehditler savurdular. Buraya gelmek isteyenlerin söylediği ise "sadece barış yapın ve meselelerinizi masada halledin" şeklinde idi.

Amerika'dan bazı siyasetçilerden de mektup aldım. Amerikan kamuoyunun da bu savaşa karşı olduğunu, yönetici kadrolarının da bu işin masa başında halledilmesi gerektiğini düşündüğünü yazıyorlar.

Ayrıca Litvanya'da kurulmuş yirmi bir parlamenterin katıldığı bir organizasyon bir dizi konferanslar yaparak Çeçenistan'ın haklılığını tüm dünyaya duyurmaya çalışıyor. Bugün Hristiyan olduğu halde Papa bile bize mektup yollayarak, haklılığımızı bildiklerini yazdı.

Hangi dinden olursa olsun, bütün insanlar haklılığımızı biliyor. Rusya, özellikle yöneticileri, hiçbir dine ve Allah'a inanmadıkları için bu kadar zulümle üzerimize geldi ve halkımızı katletti. Tabii biz de onların anladığı tek dil olan savaş ile karşılık vermek zorunda kaldık. İstemezdik, ama maalesef Rusların anladığı tek dil bu...

Bugün Rus halkı da artık bu yöneticilerin tutarsızlığını anladı. Yapılan bir kamuoyu araştırmasında halkın yüzde 71'inin savaşa karşı çıktığı tespit edildi. Yine bu araştırmaya göre halk bir iç savaş-tan korkmaktadır.

Ruslar yaklaşan seçimler sebebiyle ortaya çıkan iç çekişmelerde Çeçenistan'ı siyasî tüketim malzemesi olarak kullanmak istiyorlar. Ama bizler imanla sabredip, zafere mutlaka ulaşacağız. Ben buradan bize yardımcı olanlara Allah razı olsun diyorum. Öncelikle Türk halkından Allah razı olsun. Çünkü bizim başımıza gelenlere en çok onlar üzüldü. Bizim acılarımızı kendi acıları gibi yüreğinde hissetti. Bize en büyük desteği verdi. Yardım sadece para veya maddeyle olmaz... Ben oradan gelen resimleri gördüm, kasetleri seyrettim, işittim. İnsanların Çeçenistan'daki mezalime gözlerinden akıttığı yaşlan gördüm. Yüreklerine çöken acıyı hissettim. Onların bizler için yaptıkları duaları işittim. Türk halkı böyle imanla sabırla devam ederse, Allah onların yardımcısı olacak ve gelecekleri mutlaka parlak olacaktır.

Türkiye’de yaşanan problemleri de biliyorum. Orada yaşanan olayların da en büyük sebebi Rusya’dır. Müslüman olan halkı birbirine düşürmeye çalışıyor. Ama ben inanıyorum ki, bu iş kısa zamanda düzelecektir.

Bizi en çok Müslüman ülkeler veya Müslüman toplumlar arasındaki savaşlar üzüyor. Afganistan 10 yıl Rus mezalimine karşı savaşmış ve kazanmış. Ama içlerindeki savaşı bitirememişler. Bu bize büyük acı veriyor. Buradan kendilerine sesleniyorum: Bu savaşı durdurun!

Sizler koskoca Rus ordularını mağlup ettiniz. Nedir anlaşılmadığınız? Barış için çağrı yapın. Bunu sizlerden rica ediyoruz ve eğer buna vesile olabilirsek çok seviniriz. Afganistan’da barışın sağlanabilmesi için bir kolumu hatta başımı feda edebilirim. Bunu yürekten söylüyorum. Ve biliyorum ki tüm dünya Müslümanları orada yürekten barış istiyorlar. İşte dünyanın hali böyle; ama canınızı sıkmayın ve Allah kimseyi imandan ayırmasın, Allah bütün Müslümanlara barış içinde bir arada yaşamayı nasip etsin. Türkiye’nin geleceğini çok iyi görüyorum. Türk halkının yardımlarını biliyorum. Şu anda bazı yaralılarımız orada tedavi görüyor. Bunları üstlenenlerden Allah razı olsun diyorum. Bütün Türk halkına gönülden selamlarımı iletin. Allah bereketini Türk halkından eksik etmesin. Kafkasya var oldukça, Türk halkını dostlukla anacağız.

Rusya’nın Kafkasya Planı

(Yeni Türkiye, Yıl: 1 S. 3, Mart, Nisan 1995)

Rusya’nın Kafkasya ve Eski Sovyet Cumhuriyetleri üzerindeki planı:

-Carya, Abhazya, Güney Osetya, Karabağa, Azerbaycan ve Dağıstan arasında kalan Lezgizistan, Hazar Denizi kıyısı, Dağıstan’ın tüm bölgelerine Rusya Devleti’nin yayılması ve Rusya askerinin yerleştirilmesi.

-Kırım Özerk Cumhuriyeti'nin yine Rusya'nın üssü durumunda kalması ve Rusya askerinin yerleştirilmesi, Moldova'mn Rus askeri üsleri kontrolünde Rusya'ya tamamıyla dahil edilmesi.

-Beyaz Rusya ve Litvanya üzerinden bir koridorla Avrupa'ya açılma amacı ile Latviya'ya yine Rus askerinin sokulması ve Karadeniz askeri üsleri Estonya'nın ve Narvaskiy Reyonu'nun Rusya'ya dahil edilmesi.

-Kının, Moldova, Litvanya, B. Rusya, Latviya, Estonya'da Rusya'nın asker yerleştirme ve bulundurma amacı, bu bölgelerin Nato'ya bağlanmasını engellemektir.

-Asya'da Kazakistan ve Kırgızistan'a yine Rus askerinin yerleştirilmesi ve Rusya kontrolünde bulundurulması. Özbekistan'a özellikle daha çok asker yığılması ve yerleştirilmesi ve buranın Afganistan, Pakistan ve Tacikistan' karşı kullanılması.

Rusya'nın Kafkasya'daki savaşının ve huzursuzluğunun başlıca sebebi Hazar Denizi'ndeki ve Kafkasya'daki petrolden ABD başta olmak üzere başka ülkeleri uzak tutmak tamamıyla Rusya'nın kontrolüne girmesini sağlamak. Kafkasya'da savaş ve huzursuzluk olduğu sürece bu bölgeye olan dış ilginin azalacağını ve diğer devletlerin uzak kalacağını Rusya çok iyi bilmektedir.

Rusya'nın Kafkasya'daki planları ve oyunları öncelikle Türkiye'ye karşıdır, Baltık ve Kırım'daki tüm planları ve oyunları ise başta Almanya'ya karşıdır. Rusya'nın bu plan ve oyunlarını engellemek için yapılması gereken, öncelikle Ukrayna'ya yardım edilmesi ve korunmasıdır. Kafkasya'da Çeçenistan'ın, Asya'da Tacikistan'ın korunması ve yardım edilmesidir. Aksi takdirde Rusya'nın bu oyunlarına ve Rusya'ya karşı konulamayacağı bilinmelidir.

Rusya'nın en tehlikeli yanı, Sovyetlerden kalan Kızılordu'nun başıboş, yetkisiz ve emir dinlemez hal gelmesi, bu duruma gelen Kızılordu'nun her an dünya için tehlikeli olduğudur. Statüleri I. Dünya Savaşındaki statülerinin aynısıdır. Şu anda buradaki savaşın durdurulması sağlanmazsa Rusya'nın yukarıdaki planlarına ve oyunlarına devam edeceği ve sonra hiç durdurulamayacağı bilinmelidir.

4/2/1995 tarihinde Çeçenistan'daki çarpışmada düşürülen uçaktaki Binbaşı Pilot Barirov Nikolay Ulumçayeviç'in (Rus güçlerinin komutan yardımcısı) üzerinden çıkan haritada, Dağıstan topraklarındaki yerleşim yerleri dahil olmak üzere Rus'ların askeri operasyonları ile ilgili koordinatları ve planları mevcuttur. Dağıstan topraklarındaki haritada belirlenmiş bu yerler sırasıyla Kızılyar, Köktek, Kizil, Çurkay, Huhzah, Huşdada'dır. Buradaki bu savaş ve haritada belirlenmiş bu yerler Rusya'nın planlarında ne kadar ciddi olduğunun göstergesidir.

Moskova'daki kırk parti beraber yaptıkları toplantı sonucunda anlaşmaya vararak Çeçenistan'la ilgili ciddi ve önemli kararlar almışlardır. Çeçenistan savaşında Rusya baştan sona haksız ve sorumludur. Savaşı durdurma konusunda şu andaki yönetimin gücü ve yetkisi kalmamıştır.

Dünyadan, bir an önce bu savaşın durdurulmasını ve Çeçenistan'ın tanınmasını istiyoruz.

BEŞİNCİ BÖLÜM

DEVLETLERARASI YAZIŞMALAR

02.09.1992

Zat-ı alileri Sayın Dudi Musa Cevher

Çeçenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Zat-ı alileri Sayın Hüseyin Ahmedov

Çeçenistan Cumhuriyeti Parlamento Başkanı

Benim ameliyat olmamdan üzüntü duyup yazdığınız mektubu aldım ve kalben büyük teşekkür duygusu duydum.

Size ve Çeçen Milletine sıcak selamlarımı, sevgilerimi yolluyorum.

Derin hürmetle ve sıcak arzularla.

Emir Hüseyin

06.09.1992

Zarka, Ürdün

Çeçenistan Cumhuriyeti Devlet Başkanı General Dudayev,

Çeçenistan Cumhuriyetinin millî bağımsızlığının birinci yıldönümünü kutluyorum ve size kardeş Ürdün'den büyük selamlar ve sevgiler gönderiyorum. Çeçen milletinin istikbalinin ulu olmasını kalpten istiyoruz.

Biz kudretli Allah'tan Çeçen milletine büyük güç ve kuvvet vermesi için dua ediyoruz.

A. Bahaddin Abdullah

22.06.1992

Zat-ı âlileri

Suudi Arabistan Kralı Fahd ibn Abdul Aziz es- Suud

Zat-ı âlileri!

Biz Suudi Arabistan'da Çeçenistan devletinin iktisadî-ticarî ve kültürel ilişkileri koordinasyon eşit temsilcilik açmak anlaşmasına imza atışınızı büyük ihtiram ile karşıladık.

Devletlerimiz arasındaki dostane ilişkilerin daha da yükselmesini arzu ediyorum Hepimize Allah yardımcısı olsun.

Saygılarımla.

Cevher Dudayev

Cumhurbaşkanı

12.07.1992

Zat-ı âlileri

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı

Sayın Süleyman Demirel,

Zat-ı âlileri

Siz, Çeçenistan Cumhuriyeti'nde, tecrübeli siyasetçi, milletlerarası kamuoyunda ad kazanmış otorite olarak biliniyorsunuz.

Bizim genç devletimizin ayakta durması, komşu devletler ile ilişkiler kurması, bizim için çok önem taşıyan Türkiye ile ilişkiler kurmak için üst seviyede görüşmelere ihtiyaç vardır. Sizin zengin tecrübeniz ve maslahatlarınızın cumhuriyetimizin ayakta durması ve milletlerarası siyasette öne çıkması için büyük payı olacaktır.

Sizden, kendinize uygun bir zamanda bizim devlete resmi teşrif etmenizi rica ederim.

Bu sefer bizim geleceğimiz için büyük önem taşıyor.

Size ve bütün Türk Milletine saygılarla

Dudi Musa Cevher

Cumhurbaşkanı

07.07.1992

İran İslâm Cumhuriyeti Devlet Başkanı

Sayın Haşimi Rafsancani

Hürmetli Sayın Cumhurbaşkanı Biz İran İslâm Cumhuriyeti ile Çeçenistan Cumhuriyeti arasında siyasi, iktisadî ilişkiler düzenlenmesini istiyoruz. Bu milletimizin istikbali için büyük önem taşıyacak.

Sizden bu önemli meseleyi gündeme almanızı ve iki millet arasındaki ilişkilerin anlaşmalar ile hayata geçirilmesi için teşebbüse geçmenizi rica ediyorum.

Saygılarla.

Cevher Dudayev

Çeçenistan Cumhuriyeti Devlet Başkanı

13.03.1992

Gürcistan Cumhuriyeti

Cumhurbaşkanının kararnamesi¹⁸

Çeçenistan Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını tebrik etmek hakkında

Çeçenistan Cumhuriyeti'nin ve parlamentosunun 1991 yılı 1 ve 2 Kasım günlerindeki demokratik seçimleri neticelerini hem de Çeçenistan Anayasasının yürürlüğe girmesini dikkate alarak karar veriyorum:

1- Çeçenistan Cumhuriyeti Devlet Bağımsızlığı tanınsın

2- Kararname imzalandığı anda yürürlüğe girer.

Zviad Gamsakhurdia

Gürcistan Cumhurbaşkanı

Cevapsız Kalan Mektup

Aralık, 1992

Sayın Boris Yeltsin

Rusya Cumhurbaşkanı

Sayın Cumhurbaşkanı,

Biz, sizinle birlikte tarihî hadiseler yüzünden milletlerin kader ve devletlerinin değişmesine şahit olduk

18. Bu kararname 13.03.1992 tarihinde Gürcistan parlamentosu tarafından onaylandı.

Biliyorsunuz ki, Çeçen Cumhuriyeti bağımsızlığına kavuştu. Uzun zaman devam eden mücadelelerden sonra biz hürriyete eriştik. Sizin, demokrat biri olarak bunu iyi anladığınızı düşünüyorum.

Rusya ile Çeçenistan arasındaki meseleleri siyasî yollar ile çözmek istiyoruz. Bir arada, yan yana kardeşler gibi yaşama taraftarıyız.

Milletimizin iyi komşuluk hedeflerini gerçekleştirmek için çok şey politikacıların önüne geliyor. Bunu sizinle, bu meseleleri el ele vererek gelecek iyi günler için birlikte çözmemize sıcak bakışınızı istiyorum. Sizin ve Rusya hükümetinin tekliflerini bekliyoruz.

Saygılarla.

Cevher Dudayev

Çeçenistan Cumhuriyeti Devlet Başkam

18.06.1992

Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Sayın Ebulfez Elçibey,

Zat-ı alilerine

Sizi Azerbaycan Cumhuriyetinin Devlet Başkanı seçilişinizden dolayı kalpten kutluyorum. Çeçen halkı daima Azerbaycan halkına büyük sevgi besliyor. Bizim tarih, kültür ve kaderimiz aynıdır. Ben inanıyorum ki tarihi ağır bu günler milletimizin daha da metin, daha da sabırlı, dostluk, kardeşlik cephesinde daha da müstahkem olması yolunda hizmet edecek. Bu bizim tarihî mirasımızın sesi, dedelerimizin vasiyetidir.

Çeçen Cumhuriyeti halkı adına sizi temin ederim ki, biz Azerbaycan Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını muhkemleştirme, bütünlüğünü koruma mücadelesinde sizin, Azerbaycan halkının yanındadır.

Cevher Dudayev

Rusya'nın İki Yüzlülüğü

Belge 1:

23.06.1992

Rusya Cumhurbaşkanı Yeltsin,

Rusya Hükümet Başkanı Gaydar,

Rusya Merkez Bankası Matyühin'lere

Rusya Federasyonu Merkez bankasından aldığımız mektuba göre Çeçenistan Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı ve Merkez Bankası hesaplarından atılmış. Bizim evrakların işleme konulmaması hakkında karar alınmış.

Bu Çeçen cumhuriyetine banka ambargosudur. Biz bugüne kadar Rusya bankalarının Çeçenistan'daki şubelerine destek verdik Bir arada çalışma politikasını uyguladık Siz ise ilişkileri gerginleştirmek, genç cumhuriyeti iktisaden köşeye sıkıştırmak yolunu seçtiniz.

Banka ambargosunu kaldırmanızı istiyoruz. Aksi takdirde biz de aynı yolu seçmek mecburiyetinde kalacağız.

Cevher Dudadey

Çeçenistan Cumhuriyeti Devlet Başkanı

A. Zakayev

Çeçenistan Cumhuriyeti Milli Bankası Başkanı

Belge 2:

10.05.1992

Rusya Federasyonu Hükümeti Başkanının Birinci Yardımcısı
E.T. Gaydar'a

Siz Çeçenistan'a gaz ve elektrik verilmesini kestiniz. Biz size petrol ile hesaplaşma projemizi gösteriyoruz. Tekliflerimiz esasında masaya oturmaya ve anlaşmaya hazırız.

Cevher Dudayev

Çeçenistan Cumhuriyeti Devlet Başkanı

Not: Bu iki resmi yazıya da cevap verilmemiştir.

ALTINCI BÖLÜM

MİLLETLERARASI HUKUK AÇISINDAN BAĞIMSIZLIK HAKKI

Rusya, bir “üniter devlet” değil bir federasyondur. Sovyetler Birliği’nin dağılması sonrasında, Sovyetler Birliği’nin kuruluşundaki prosedür izlenerek yeniden kurulmuş bulunan bir federal devlettir. Bünyesindeki “Özerk Cumhuriyetler”, hukuk açısından birer federe devlettir.

Sovyetler Birliği, çok sayıda devletin katılımı ile kurulmuştu. Bu kuruluş biçimi, federasyonların oluşmasındaki olağan, geleneksel yoldur. Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra, Rusya Federasyonu da, aynı prosedür izlenerek, özerk cumhuriyetlerin federasyon anlaşmasına katılmasıyla yeniden kurulmuştur.

Yeniden kurulma safhasında Çeçenistan ve Tataristan federasyon anlaşmasına katılmamışlar, Çeçenistan bu safhada bağımsızlık ilan etmiştir. Federasyonun yeniden katılma anlaşmalarıyla kurulması safhasında bu anlaşmaya katılmamak suretiyle bağımsızlık ilanı hukuka uygundur. Meşrudur.

Öte taraftan Milletlerarası Adalet Divanı’nın statüsünün 38. maddesinde açıklandığı gibi, milletlerarası hukukun kaynakları:

- 1-Milletlerarası iki taraflı ve çok taraflı anlaşma ve sözleşmeler,
- 2- Milletlerarası teamüller,
- 3- Medenî ülkelerde kabul edilmiş olan genel hukuk kuralları,
- 4- Milletlerarası hukuk alanındaki ilmî ve kazaî içtihatlardır.

İnsan Hakları ilkeleri de, 1945 tarihli Birleşmiş Milletler şartı, 1948 tarihli B.M. İnsan Hakları Beyannamesi, 1949 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, 1975 tarihli Helsinki Nihai Senedi ve 1990 Paris Şartı uyarınca, milletlerarası hukukun kaynağıdır.

Halkların kendi kaderini tayin hakkı (self determination) gerek Birleşmiş Milletler şartında gerekse bütün insan hakları belge ve sözleşmelerinde yer alan temel haklardandır.

Kendi kaderini tayin hakkı, Milletlerarası teamülde, İkinci Dünya Savaşından sonra, genellikle, sömürgelerin bağımsızlık taleplerinde uygulanmıştır.

Son yıllarda ise, kendi kaderini tayin hakkı, Federasyonlar içindeki Federe devletler bakımından da uygulanmaktadır. Yugoslavya Federasyonundan Slovenya, Hırvatistan, Bosna-Hersek ve Makedonya kendi kararlarıyla ayrılmışlar ve bu durum bütün devletlerce kabul edilmiş, bu yeni devletler, Yugoslavya Federal otoritesinin kabulü aranmaksızın tanınmışlar ve Birleşmiş Milletlere üye olmuşlardır. Çekoslovakya için de durum aynıdır. Hatta Sovyetler Birliği'nin dağılmasında da aynı durum söz konusudur.

Bu yoldan oluşan ve milletlerarası hukuka kaynak olan yeni teamüle göre federe devletler de kendi kararlarıyla federasyonlardan ayrılabilirler. Bu suretle kendi kaderini tayin hakkı, son yıllarda, federe devletlere de tanınmıştır. Çeçenistan'ın durumu ve bağımsızlık ilanı, bu yeni milletlerarası teamül çerçevesinde de haklı ve meşrudur.

Bosna-Hersek, Hırvatistan, Slovenya, Makedonya, Çek ve Slovakya cumhuriyetleri için kabul edilmiş bulunan bu hakkın Çeçenistan'dan esirgenmesi açıkça, çifte standart uygulaması ve milletlerarası hukuka aykırılıktır.

Nitekim Rusya Federasyonu Parlamentosu da, zımnen bu görüşe katılmaktadır. Litvanya, Danimarka bu görüşe katılmaktadır. Başta Gorbaçov olmak üzere, Rusya ilmi içtihadını ifade edenler de aynı paraleldedir.

Rusya bir federasyondur ve bu durumuyla Türkiye'den çok farklıdır. Türkiye üniter devlettir. Türkiye ile Rusya'nın benzetilmesi hukuk ilkelerine terstir.

BAĞIMSIZLIK ÇEÇENLERİN HAKKI

Çeçenistan'da anayasal düzeni sağlama adına, bu ülkeyi işgal eden Rusya'nın bu müdahalesinin, hem kendi bağımsızlığının istinat kaynağı anayasaya hem de geçerli milletlerarası hukuka aykırı olduğu belirtiliyor.

Kiel Üniversitesi Doğu Avrupa Hukuk Enstitüsü Direktörü Milletlerarası Hukuk Uzmanı Prof. Wolfgang Seiffert, "Cebri Normlar" başlığı altında Alan Der Spiegel dergisinde yayınlanan bir yazısında, Çeçenistan'ın bağımsızlığını ilan etmesinin ve savunmasının milletlerarası hukuk normlarına ve Rusya'ın da bağımsızlığında istinat ettiği Sovyet Anayasasının, milletlerarası geçerliliği olan hukuk normlarına riayet edileceği maddesine tamamen uygunluk arzettiğini söylüyor. Prof. Seiffert şu şekilde devam ediyor:

"Anayasal düzeni tesis iddiasındaki Rusya hangi Anayasayı kastediyor? Bir kere bu anayasa 25 Aralık 1993 tarihinde yürürlüğe giren Rusya Federasyon Anayasası olamaz. Çünkü Çeçenler bu Anayasa ile ilgili halk oylamasında ve bu oylama ile birlikte yapılan parlamento seçimlerine katılmadılar. O halde 1993 yılındaki Rus Anayasasının Çeçenistan'da bir geçerliliği olamaz. Çünkü Çeçenler bu anayasanın yürürlüğe girmesinden iki yıl önce bağımsızlığını ilan etmişti.

O zamanlar 1978 yılında hazırlanan ve büyük ölçüde Sovyet Anayasasıyla uygunluk arzeden Federasyon Anayasası geçerliydi. Ve bu anayasa bütün halklara ve cumhuriyetlere kendi istikballerini kendilerinin belirlemeleri hakkını tanıyordu. Zaten Rusya Federasyonu Başkanı Boris Yeltsin, Belorusya Devlet Başkam Stanislav

Şuşkeviç ve Ukrayna Devlet Başkanı Leonid Kravçuk işte bu maddeye, bu hakka dayanarak Sovyetler Birliği'nden ayrılmış, bağımsızlıklarını ilan etmişlerdi. Niçin bu hak ve prensipler Çeçenler için geçerli olmasın?

Milletlerarası hukukta kendi kaderini tayin hakkına riayet, Helsinki Senedinde de belirtildiği gibi, âmir hükümdür. Bu hakka karşı çıkmak bu hakkı ihlal etmek milletlerarası hukuka göre terördür, anarşidir.”

Alman hukukçu Çeçenlerin haklılığı, Rusya'nın haksızlığını, geçerli milletlerarası ve ülke dâhilindeki anayasaya göre madde madde detaylı olarak izah ettikten sonra şu noktaya dikkat çekiyor “Batıda Çeçenistan krizi Rusya'nın iç işidir diyenler, bizzat milletlerarası hukuku ihlal eden pozisyonun temsilcisi olma durumundadırlar”.

YEDİNCİ BÖLÜM

ŞAMİL BASAYEV
MİLLİ KAHRAMAN

Çeçen komutan Şamil Basayev'in 16 Haziran 1995 günü Budennovsk'a düzenlediği baskın ailesinden eşi dâhil 11 kişinin Rus uçaklarının Vedenov'da sivil yerleşim birimine düzenledikleri bombardımanında öldürülmesinden sonra kararlaştırıldı. Bu eylemi sağ kalan kardeşi ile birlikte düzenleyen Basayev, Budennovsk'ta da kardeşini kaybetti.

Budannovsk Hastanesi'nde düzenlediği basın toplantıları sırasında, "Bütün ailemi kaybettim, kaybedecek hiçbir şeyim yok" diyen Şamil, "İntikam peşindeyim. Birçok insana, insanlık dışı görünebilirim ama insan hakları şampiyonları, hamile kadınların da bulunduğu Grozni Hastanesi bombalanırken neredeydiler?" diyor-du. Basayev, kendisinin terörist olarak nitelenmesine de karşı çıkarak, "Savaşta'yız. Bunun adı terörizm değil, sabotajcılık" dedi.

Basayev'in anlatımına göre asıl hedefleri Budennovsk değil Moskova idi ve yalnızca, "Moskova'da birkaç saldırı düzenleyip, ardından Moskova'yı bombalamaya başlayan Rusları izlemek" istiyor-lardı.

Abhazya'nın Gürcistan'a karşı savaşında yanındaki 500 Çeçen milis ile birlikte 1993'te Çeçenistan'dan bölgeye geçen Basayev, Abhazların kazandığı bu savaşın da kaderinde önemli bir rol oynadı. Bu savaşı izleyen bir Türk gazetecisine göre savaşçı niteliği, yan yana olduğu Abhazları bile ürküttü.

Kuzey Kafkasya uzmanlarından İngiliz Marie Broxup'a göre Basayev, yaşayan bir efsane. Broxup'a göre, Şamil Basayev, Çeçenlerin hoşlandıkları cesaret, kahramanlık ve daha birçok niteliği kendisinde topluyor.

Basayev, Cevher Dudayev'in de en önemli komutanları arasındaydı. Rus birliklerinin 11 Aralık 1994'te Çeçenistan'a girmeleri sonrasında aylar süren Grozni savunmasını, Genelkurmay Başkanı Aslan Meşedov ile birlikte üstlenmişti. Basayev, Ruslarla zaman zaman yapılan barış görüşmelerine de katılıyordu. Rus yetkililere göre "Çeçen müzekarecilerin en hırçını Basayev" idi. Rus askerlerinin derhal Çeçenistan'ı terk etmesinden başka hiçbir konuyu müzakere etmek istemiyordu.

Budennovsk baskını ise Dudayev'in haberi olmadan geçekleştirdi. Şamil Basayev bulunduğu hastane binasında Rus anti-terör birliklerinin düzenlediği iki kurtarma operasyonunu püskürterek Çeçenistan'a geri dönmeyi başardığı gibi Rusları barış masasına da oturttu.

Çeçenlerin millî kahramanı Şamil Basayev'i daha iyi tanımanız için 25 Eylül 1995 günü Türkiye gazetesinde yayınlanan Nusret Durgun ile Cehdi Nogaylaroglu'nun röportajını buraya alıyoruz:

Soru: Sayın Basayev, biliyorsunuz biz Türkiye'den geliyoruz. Basın yayın organları aracılığıyla oralara kadar ulaşan bazı dedikoduları aydınlığa kavuşturmak istiyoruz. Budennovsk baskınından sonra başlayan görüşmeler sürecinde, birliğiniz bozularak sizin bir grup, Genelkurmay Başkanı Aslan Mashadov'un ayrı bir grup, Dudayev'in ise bir başka grup olup, ayrı ayrı taraflara çektiğini söylüyorlar. Var mı böyle bir şey? Bu konuda neler söyleyeceksiniz?

Basayev: Yalan, hiçbiri doğru değil. Allah'a şükür, aramızda hiçbir problem yok. Aramızdaki birlik ve bütünlüğü bozmak için çalışanların uydurması bunlar. İtiraf etmek gerekirse düşman çok iyi çalışıyor. Söylemediğimiz şeyleri söyledi, yapmadığımız şeyleri yapıyorlar. Televizyonlarıyla, basın organlarıyla ve bütün imkânları ile fitne çıkarmak için çalışıyorlar. Ama inanıyoruz ki, Allah onların bu yoldaki gayretlerini boşa çıkaracaktı. Biz dava arkadaşlarıyız. Bu savaşa

birlikte başladık. Birlikte çok zorluklar çektik, çok güçlüklerle birlikte göğüs gerdik. İşin sonuna yaklaştığımız şu günlerde böyle şeyler olması mümkün değil. Bunlar fitnedir. Ama bu tuzaklara düşmeyiz.

Bizler kazanmak için yapacaklarımızın bilincindeyiz. Biz dört yıl önce ya bağımsızlık, ya ölüm sloganıyla bir araya geldik. Şu anda da değişen bir şey yok. Geri adım atmadık, atmayacağız. Aslında bu savaş 300 yıldır devam eden bir savaş. Biz ise bu savaşın sadece son dört yılını üstlendik. Ve çok şükür, Allah bize yardım ediyor. İstikametimizde hiçbir değişiklik olmadan bağımsızlık yolunda yürüyoruz.

Soru: Görüşmeler sürerken Argun şehrinde bir takım olaylar oldu ve ardından hükümet binalarını ele geçiren 80 Çeçen'in Ruslar tarafından şehit edildiği duyuruldu. Peki, bu haberler doğru muydu?

Basayev: Sadece bu habere mahsus değil. Ruslar tarafından gelecek günlerde duyurulacak bütün haberler için söylüyorum: Ruslar ne zaman 80 kişi öldürdük derlerse, bilin ki onlar ya 80 koyun, ya da 80 inek öldürmüş demektir. Hiçbir zaman öyle bir çatışmada 80 kişi öldüremediler, öldüremezler de. Onların 80 kişi öldürdük dedikleri Argun'da 2 Çeçen ve 25-30 arası Rus askeri ölmüştür. Onlar ne derlerse desinler siz vicdanınızın sesine kulak verin. Eğer onların bütün söyledikleri gerçek olsaydı, Çeçen halkı bugüne kadar yüz defa yok olmuştu. Allah'a şükür, onların elinde bir şey yok. Bugün için canımızı sıkacak hiçbir şey yok. Onların silahlarına karşılık biz de kendimize has bazı silahlar geliştirdik. Elhamdülillah gençlerimiz inançlı ve dimdik ayakta. Gerekirse savaşmaya, bağımsız olana dek savaşmaya hazırlar. Bu günlerde beklemedeyiz. Görüşmelerin nasıl sonuç vereceğini bekliyoruz. Yoksa hiçbir şekilde geri adım atmış değiliz. Atmayacağız da. Biz daha fazla kan dökülmeden bu işin bitmesinden yanayız. Ruslar bu durumu inşaAllah anlamışlardır. Ama anlamadırlarsa anladıkları dilden de konuşuruz. Biz savaşmaya hazırız. Silah bırakıldı diye bir şey yok. Henüz silahlarımızı Ruslara

teslim edecek kadar deli değiliz. Silahlarımızı ancak bağımsız Çeçen Devleti'ne teslim edebiliriz. Geçirdiğimiz 300 yıldan gereken dersi aldık. Çeçenler tarafından teslim edildi diye gösterdikleri silahlar, zaten savaşmayanlardan parayla satın aldıkları silahlardır. Bunda bile başarılı olamadılar.

Eğer görüşmelerin sonucunda 'Bağımsız Çeçenistan' çıkmazsa, sonuna kadar savaşırız. Yalnız Çeçenistan'da değil, Rusya'nın her tarafında savaşırız. Bunun için hazırlıklarımız tamamdır. Eğer Rusya kendi iradesiyle durmaz ise, Allah'ın izniyle biz onu durdururuz. Siz canınızı sıkmayın. Onları da sakın dinlemeyin. Onları dinleyen insan delidir. Çünkü söylediklerinin hepsi yalan.

Soru: Türk halkı ve Türkiye'de hemşerilerinize mesajınız nedir?

Basayev: Hepsinden Allah razı olsun. Allah bütün Müslümanlardan razı olsun. Biz yarım yılı aşkın bir süredir kendimizden sayı ve imkânca kat be kat fazla bir düşmanla savaşırken, onlar da orada mücadele ettiler. Belki omuz omuza değildik, -ki aslında buna ihtiyaç da yok, biz zaten onlara yeteriz- ama orada acımızı yüreklerinde duyup, sesimizi dünyaya duyurmaları, bize sağlanabilecek en büyük maddi ve manevi yardım olmuştur. Yapılanları Allah biliyor... Allah herkesten razı olsun, onların da cihadını kabul etsin...

Soru: Türkiye'ye gitmek, oradaki kardeşlerinize tanışmak istemez misiniz?

Basayev: Elbette isterim. İnşallah gideceğim.

Soru: Ne zaman düşünüyorsunuz?

Basayev: Onun cevabını tam olarak bilemiyorum, Allah bilir. Ama gitmek istiyorum. Başka bir vesile ile bir defa gitmiştim.

Ben tekrar bütün Müslüman kardeşlerime selamlarımı iletiyorum ve Allah'ın (*azze ve celle*) hepsinden razı olmasını diliyorum. Onların yardımlarını hiçbir zaman unutmayacağız. Bunu böyle iletin.

KÜRESELKİTAP

SEKİZİNCİ BÖLÜM

ÇEÇENLERİN SON İKİ ASIRLIK İSTİKLAL MÜCADELESİ TARİHİ

1783- Çeçenlerin Çarlık Rusya'sı işgaline karşı başlattığı savaş Kuzey Kafkasya'ya yayıldı. 1780'lerin başında başlayan savaşta cihadın liderliğini Şeyh Mansur yürütüyordu. Rus istilacılar katliam yaptılar. 1791'de tutukladıkları Şeyh Mansur'u 1794 yılında Slisse-laürg hapishanesinde şehit ettiler, ama savaş devam etti.

1816- Çar, General Yermalov'u Kafkasya'ya komutan tayin etti. Yermalov büyük bir ordu ile Çeçenleri ve diğer Kafkas halklarını katliama tabi tuttu.

1828- Rus baskısına dayanamayan Dağıstan'da Müslümanlar önce İmam Gazi Muhammed daha sonra İmam Hamzat önderliğinde ayağa kalktılar. Büyük savaş bir anda bütün Kafkasya'ya yayıldı.

1834- İmam Hamzat'ın şehit edilmesinden sonra Cihadın önderliğini İmam Şamil yapmaya başladı. Taşo Hacı liderliğindeki mücahit kuvvetleri de İmam Şamil saflarına katıldı.

1839- Çarlık, Çeçenlere karşı baskın düzenlemeye başladı. İmam Şamil liderliğindeki büyüklü küçüklü bütün Çeçen gruplar ve Kuzey Kafkasya halkları, cihada başladılar. Milli Azatlık Cihadı olarak bilinen bu savaş tam 25 yıl devam etti. Bu savaş Rus tarihine Kafkas Harbi olarak girdi. Rus demokrat yazar N. Çemişerskiy, bu savaştan bahsederken, "Rusya bu savaşa yılda 25 bin asker gönderdi" diye yazmaktadır. General N.N. Rayevsk ise, "Bizim Kafkasya'daki hareketlerimiz Amerika'nın istilasındaki facialar gibi idi" diye yazmaktan kendisini alamamıştır.

1859- Ruslar, Çeçenlerin son durağı Veden köyünü de işgal etti. Şamil esir düştü. 25 yıl devam etmiş olan savaşta milletin yarısından çoğu vuruldu, ya şehit oldu ya gazi. Fakat Çeçenler yılmadı. Savaş 1864 yılına kadar devam etti.

1865- Ruslar, sömürge rejimi uygulamaya başladılar. Çeçen gençleri Rus ordusu arasına dağıtıldı. Birçokları da ülkenin dışına çıkmak zorunda kaldı. Anadolu'ya göçler bu tarihte başladı.

1877- Çeçen ve İnguşlar yeniden ayağa kalktı. İki yıllık çetin savaştan sonra Ruslar Çeçen ve İnguşları vatan topraklarından sürgün ettiler ve bölgeye Rus Kazak (Koçak)larını yerleştirmeye başladılar. Bunun üzerine Çeçen ve İnguşlar gerilla savaşı başlattı. Zelimhan liderliğindeki mücahidler, 1917 yılına kadar Rus Kazaklarına karşı savaştılar.

1917- Çeçen-İnguşlarla Rus Kazakları arasındaki ölüm kalım savaşı başladı. Bu savaş bir yıl sürdü. Çeçenler, 1918 yılında kendi topraklarını geri aldılar. Çeçenler, Şeyh Uzun Hacı önderliğinde Kuzey Kafkasya Emirliği adındaki İslam devletinin kurulduğunu ilan ettiler.

1920- Komünistler, Kuzey Kafkasya'yı işgal ettiler. Sovyetler sıkıyönetim ilan etti. Olağanüstü idarenin başını ÇK (daha sonra KGB) yürütüyordu. Aydınlar, bilhassa din adamları kurşuna dizildi.

1922- Komünistler, bölgeyi "Çeçen vilayeti" ilan etti.

1924-25- Kafkasya Sıkıyönetim Komutanlığı, 10 bin Çeçen İnguş aydınını hapsedti. Komünist olmayanlar idam edildi.

1929- Kafkasya Harbi Komutanlığı, Çeçenistan'da kolhozlaştırma (halkın topraklarına el koyma) hareketi başlattı. Bu uygulamaya karşı çıkan Çeçenler, Şit İstambulov liderliğinde baş kaldırdılar.

1930- Kızılordu, Şit İstambulov liderliğindeki mücahitlerle anlaşma yoluna gitmek zorunda kaldı. Bu anlaşmaya göre Sovyetler, Çeçen-İnguşların haklarına saygı duyacakları garantisini verdi.

1931- KGB, anlaşmayı bozdu ve Şit İstambulov ve arkadaşlarını kurşuna dizerek şehit etti. Şit İstambulov'un yerine kardeşi Haşan İstambulov geçti ve 1935 yılına kadar Kızılordu ile savaş devam etti.

1932- Çeçenistan Nogayyurt bölgesindeki halk ayaklandı. Buna karşı NKVD (daha sonra KGB) buradaki herkesi hapse atarak işkenceler uyguladı. Sonra diğer yerlerdeki milleti kötülemek için Kızıl partizan İbrahim Gelderan liderliğinde sahte bir ayaklanma gerçekleştiren KGB, halkı Kızılordu kurşunlarına hedef ettiren Gelderan'ı öldürttü.

1936- Yıllardır devam eden savaşı durdurmak isteyen Moskova, Çeçen-İnguş vilayetine, Çeçen İnguş Sovyet Sosyalist Özerk Cumhuriyeti adını verdi. "Sovyet Sosyalist" kelimelerini istemeyen millet aydınlarını 1937 yılında hapse attılar. Bir yıl içinde 10 bin kişi tutuklandı ve hiç biri evine dönemedi.

1940- Milleti tehcir eden Ruslara karşı Haşan İstambulov liderliğinde başlayan ayaklanma herkesi birleştirdi. Şatoy şehrini ele geçiren Hasan İsmailov askerlerinin hareketi millete güç verdi ve Galanoj İnguş halkının geçici inkılap hükümetini kurdular. Ruslar ne kadar saldırdılsa da İsmailov taraftarlarını yok edemediler.

1944- Çeçenler; Kırım, Karaçay, Balkar ve Ahıska Türkleriyle birlikte, Stalin tarafından Sibirya ve Türkistan steplerine sürgün edildiler. Bu topyekûn sürgün sırasında binlerce Çeçen açlık, salgın hastalık ve Rus kurşunlarıyla öldü.

1957- Sovyet lideri Nikita Kuruşçev, sürgündeki Çeçen ve İnguşlara, eski durumlarına kavuşmaları için bazı haklar tanıdı. Çeçen-İnguşlar yurtlarına dönmeye başladılar.

1960-1970- Bu yıllar içerisinde Moskova, Çeçen-İnguşların dağlık yerlere, şehirlere, Rus Kazaklarının yerleştirilmesi, nüfus yapısının değiştirilmesi çalışmalarına devam etti. Çoğu yerlerde sahte törenler yaptı. Çeçen-İnguşlar bu sahte törenlere çok sert tavır aldılar. Rus-Çeçen mücadelesi ideolojik savaş şeklinde devam etti.

1982- Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Birinci adamı Brejnev'in Yardımcısı Süslov, "Başka milletler Sovyetler Birliği'ne kendi arzuları ile katılmışlardır" diyerek asimilasyon politikasını sürdürdü.

1988- Çeçen İnguş Halk Cephesi kuruldu. Hoca Ahmet Bisultanov lider seçildi. Cephe, ilk eylem olarak Gudermes'te yapılmakta olan kimya fabrikasına karşı protesto gösterileri düzenlemeye başladı. Bu arada bazı siyasi teşkilâtlar daha kuruldu. Bu teşkilatlar 1990 yılında siyasi parti hüviyetine büründü.

1990 Kasım- Çeçen Halk Kurultayı toplandı. Kurultayda Çeçen Milli İcra Komitesi kurulması kararı alındı. Komitenin adı daha sonra Milli Kongre olarak değiştirildi ve başına Cevher Dudayev getirildi.

5 Eylül 1991- Ağustos ayında Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri ve Devlet Başkanı Mihail Gorbaçov'u devirmek için yapılan darbeyi destekleyen Çeçen-İnguş hükümeti, baskılar sonucu, bağımsızlık yanlısı Çeçen Milli Konseyi'nden istifa etmek zorunda kaldı. Rus Hava Kuvvetlerinden kendi isteğiyle emekli olan General Cevher Dudayev, ülkesine döndü ve Milli lider ilan edildi.

Ekim 1991- Cevher Dudayev, Moskova yanlısı geçici hükümeti devirmek için kampanya başlattı. Resmi daireleri ele geçirmeye başlayan Cevher Dudayev, halkın yüzde 80'den fazlasının oyunu alarak Devlet Başkanlığına seçildi ve tek tarafı olarak bağımsızlık ilan etti.

Kasım 1991- Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Boris Yeltsin, olağanüstü hal ilan ederek Çeçenistan'ın başşehri Grozni'ye asker gönderdi. Bu askerlerin Grozni hava alanında Devlet Başkanı Dudayev'e bağlı askerler tarafından engellenmesi üzerine, Rusya Parlamentosu olağanüstü hali kaldırdı ve Rus askerleri 3 gün sonra geri döndü.

Haziran 1992- Çeçen-İnguş Cumhuriyeti, "Çeçenistan" ve "İnguşistan" olarak birbirinden ayrıldılar. İnguşistan, Rusya Federasyonu içerisinde kalmaya karar verirken, Çeçenistan'ın bağımsızlık kararı Rusya tarafından reddedildi.

1994- Moskova, Çeçenistan'ın suçlular için karargahı olduğu şeklinde propaganda yapmaya başladı ve halkın Cevher Dudayev'i devirmesi için çağrıda bulundu.

2 Ağustos 1994- Rusya'nın desteklediği bilinen muhalefet tarafından organize edilen Geçici Konsey Cevher Dudayev'i devirme çalışmalarına başladı.

25 Kasım 1994- Moskova destekli isyancılar tank ve ağır silahlarla Grozni'ye saldırdılar, fakat bir gün sonra geri çekilmek zorunda kaldılar.

29 Kasım 1994- Boris Yeltsin, Dudayev ve muhalefete 48 saat içinde silahları bırakmaları çağrısında bulundu, aksi halde olağanüstü hal ilan edeceğini açıkladı. Rus uçakları Grozni'yi bombaladı.

30 Kasım 1994- Rus uçakları tarafından yeni bir hava saldırısı daha yapıldı. En az 10 uçağın katıldığı saldırıdan sonra da Cevher Dudayev, kadın ve çocuklara Grozni'yi terk etmeleri çağrısında bulundu. Rusya, Çeçen sınırına asker yığmaya başladı.

1 Aralık 1994- Rusya'nın, verdiği sürenin bitmesine rağmen, hiçbir harekette bulunmayan Yeltsin, Çeçenlerin elindeki Rus esirleri geri alabilmek için her yolu deneyeceğini açıkladı.

5 Aralık 1994- Rusya, Çeçenistan'ın terörist yatağı olduğunu ileri sürerek Batıyı yanına alma teşebbüslerine başladı.

6 Aralık 1994- Çeçenistan'ın bağımsızlığını ilan etmesinden sonra ilk defa en üst seviyede bir toplantı yapıldı. Rusya Savunma Bakanı Pavel Graçev ve Cevher Dudayev, yaptıkları görüşmede, krizin sona ermesi için güç kullanılmaması konusunda görüş birliğine vardılar.

7 Aralık 1994- Rus Güvenlik Konseyi, tarafların silahsızlandırılması için bütün anayasal tedbirlerin uygulanmaya konulmasını istedi.

8 Aralık 1994- Boris Yeltsin, anayasal tedbirlerin uygulanmasını istedi.

10 Aralık 1994- Rusya, Çeçen hava sahası ve sınırını kapattığını açıkladı. Grozni yine bombalandı. Dudayev'in yardımcılarından biri, Rusya'nın Çeçenistan'ı işgal etmeleri halinde, Rus askerlerinin tabut içinde terk edeceklerini söyledi.

2 Aralık 1994- Rus askerleri, 3 koldan Çeçenistan'a girdiler. Yeltsin, 15 Aralık tarihine kadar süre tanıyarak, Çeçenlerin silahlarını bırakmalarını istedi.

12 Aralık 1994- Rus uçakları, Grozni yakınındaki hedefleri bombaladı. Grozni'nin dışındaki köylerde ağır çarpışmalar meydana geldi.

14 Aralık 1994- Cevher Dudayev, Rusya'yı uyararak bir adım daha atmaları halinde, gerilla savaşı başlatacaklarını ilan etti. Barış ümidi, Çeçenlerin Rusya'nın isteklerini reddetmeleri ile son buldu.

15 Aralık 1994- Boris Yeltsin, Cevher Dudayev taraftarlarının silah bırakması için verdiği süreyi 48 saat daha uzattı. Dudayev, Rus askerlerinin çekilmesi halinde masaya oturacağını açıkladı.

16 Aralık 1994- Çeçenistan'a gönderilen bir Rus general, Yeltsin'in hareketinin anayasaya aykırı olduğunu belirterek, "Bir adım daha ileri gitmeyeceğini" ilan etti. Rusya Güvenlik Konseyi yaptığı toplantıda, verilen süreyi Cumartesi gece yansına kadar erteledi.

17 Aralık 1994- Rusya Dışışleri Bakanı Andrei Kozirev, yabancıların ülkeyi terk etmesini istedi ve Dudayev'i bir defa daha görüşme masasına davet etti.

18 Aralık 1994- Rus uçakları gece yarısından itibaren Grozni'yi bombalamaya başladılar. Fakat kara harekatına geçilmedi. Grozni'de bulunan Dudayev taraftarları sessiz kalarak Rusya'nın ikinci bir adım atmasını beklediler.

19 Aralık 1994- Rus kuvvetleri, özellikle sivil yerleşim birimleri ni bombalayarak 16 kişinin ölümüne sebep oldu. Grozni'ye yönelik hava saldırıları yine devam etti. Grozni dışında yoğun çarpışmalar olduğu bildirildi. Bölgede bulunan gazeteciler, Petropavlovskaya köyünün Rusların eline geçtiğini bildirdi. Cumhurbaşkanlığı Sarayı'na yönelik saldırılarda, sarayın isabet almadığı, mermilerin boş araziye düştüğü belirtildi.

Ocak 1995- Rus tankları Grozni'nin merkezine doğru ilerlemeye başladı.

Şubat 1995- Mücahitler başşehir Grozni'yi terk etmeye başladı.

Mart 1995- Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı AGİK, Çeçenistan Misyonu kurmaya karar verdi. Dudayev, Rusya içinde saldırıya geçme tehdidinde bulundu. Ruslar Argun, Gudermes ve Şali'yi ele geçirmeye başladı.

Mayıs 1995- Rus askerleri Kafkas dağlarına doğru ilerliyor. AGİK himayesinde yapılan görüşmelerin ilk turunda sonuç alınmadı.

Haziran 1995- Askerlerinin, güneydoğudaki mücahitlerin karargahını ele geçirdiklerini duyuran Rusya, Şatoy ve Nazhoyyurt'u da aldılar.

14 Haziran 1995- Çeçenistan'a 70 kilometre mesafedeki Stavropol şehrinin Budonovski kasabasına baskın düzenleyen Şamil Basayev liderliğindeki bir grup mücahit, bir hastanede yüzlerce Rus'u rehin aldı.

15 Haziran 1995- Rusya, Kuzey Kafkasya'daki kuvvetlerini alar-
ma geçirdi. Yeltsin, Rus sivillere sakin olmaları çağrısında bulundu.

16 Haziran 1995- Rus askerleri, Çeçenlerin saldırı ihtimaline karşı Moskova'daki kilit öneme sahip binaları korumaya aldı. Rus parlamentosundaki gruplar, hükümetin istifasını istedi. Yediler toplantısı için Kanada'ya giden Yeltsin'e geri dön çağrısında bulunuldu.

17 Haziran 1995- Rus askerleri hastaneye baskın düzenledi. Operasyon başarılı olamadı Ancak Basayev 220 kadın, çocuk ve hastayı serbest bıraktı. Yeltsin, baskının kendisinin Moskova'dan ayrılmasından sonra gerçekleştirildiğini açıkladı. Başbakan Çemo-
mirdin ise, rehinelerin serbest bırakılmasına karşılık Çeçenistan'da ateşkes yapılmasını teklif etti.

18 Haziran 1995- Rusya Başbakanı Çemomirdin, mücahitlerin komutanı Şamil Basayev ile telefonda görüştü. Mücahitler, 126 rehineyi daha serbest bıraktı. Basayev, kendi adamlarını ve rehinelelerin bir kısmını Çeçenistan'a götürmek için 6 otobüs istedi. Çeçenistan'daki Rus komutan, "bütün askeri operasyonların durdurulması" talimatını verdi.

19 Haziran 1995- Barış görüşmelerinin yeni turu Grozni'de başladı. Mücahitler, 764 rehineyi daha serbest bıraktı ve bir Rus tuzağına karşı bazı gazeteciler, parlamenterler ve çok sayıda Rus'un bulunduğu otobüsten oluşan konvoyla Budenovski'den ayrıldı.

30 Temmuz 1995- Heyetler arasında askeri anlaşma imzalandı. Anlaşmaya göre Ruslar Çeçenistan'daki askerlerini çekecek, Çeçenler de savunma maksadı olmayan silahlarını teslim edecekler. Çeçen heyetine Çeçenistan Başsavcısı Osman İmayev başkanlık etti.

Yalnız Kurtların Eylemi

Dudayev'in kardeşinin damadı Salman Raduyev liderliğindeki "Yalnız Kurt" grubu 9 Ocak 1996'da Dağıstan'da Rus hava üssünü basmaya gittiğinde, Kızılyar'da önce 2 bin kişiyi rehin aldı. Olay şöyle gelişti:

10 Ocak: Çeçenler, rehinelelerin çoğunu serbest bıraktılar ve 15 kadar rehine ile Çeçenistan sınırına doğru yola çıktılar. Çeçen grup Dağıstan sınırındaki Pervomaiskoye'de durduruldu. Ruslar köyü kuşattılar. Çeçenler 37 Rus polisini de bu köyde rehin aldılar.

11 Ocak: Dudayev, eylem emrini kendisinin verdiğini açıkladı. Çeçen direnişçilerin lideri Salman Raduyev, gazeteci, yardım görevlileri ve politikacıların desteği olmadan köyden ayrılmayacağını söyledi.

12 Ocak: Çeçenler 8 kadın ve çocuğu daha serbest bıraktılar.

13 Ocak: Rusya Federal Güvenlik Servisi Başkanı Mihail Barsukov, rehinelerin serbest bırakılması için bir gün süre tanıdıklarını bildirdi.

14 Ocak: Süre üç sat daha uzatıldı.

15 Ocak: Rus güçleri köye saldırıya geçtiler. Yeltsin operasyonun gün içinde biteceğini iddia etti. Ruslar 60 Çeçen'i, Çeçenler 100 Rus askerini öldürdüklerini açıkladılar.

16 Ocak: Pervomaiskoye'de çatışmalar şiddetlendi. Ruslar havadan ve karadan köyü bombardımana tuttular. Çeçenler, Grozni yakınlarında bir santralde 30 Rus görevliyi rehin aldıkları bildirildi.

17 Ocak: Ruslar rehineleri kurtarma umudunu yitirince, köyü grand füzeleriyle dövmeye başlayarak topyekûn imhaya giriştiler.

18 Ocak: Direnişçiler, dışarıdan gelen yardımla kuşatmayı yarmayı başardılar ve rehineleri de yanlarına alarak Çeçenistan'ın içlerine çekildiler.

Çeçenler, direniş sırasında taktik geliştirerek bulundukları binaların içine siper kazdıklarını ve böylece saldırılardan korunduklarını açıkladılar.

Çeçenlerin bu direnişleri sırasında 43 kayıp verdikleri belirtildi.

Dağıstanlı rehineler ile Çeçen direnişçilerinin cenazeleri değiştirildi. Raduyev, Rus rehinelerin ise Rus kuvvetlerinin eline düşen arkadaşlarıyla değiştirileceğini açıkladı.

KÜRESELKİTAP

DOKUZUNCU BÖLÜM

ÇEÇEN CUMHURİYETİ SİYASAL DEVLET YAPISI SORUNU ÜZERİNE

SUNUŞ

Yüzlerce yıldır Rus işgal, soykırım, sürgün ve vahşetine maruz kalan acılar ve kahramanlıklar yurdu Çeçenistan'da bugün yeni bir insanlık dramı yaşanıyor.

Kimseden herhangi bir şey almayı değil, sadece kendi topraklarında bildikleri şekilde yaşamayı isteyen Çeçenler, yüzlerce yıldır süren mücadelede uğruna çok büyük acılara katlandıkları bu son derece haklı ve meşru isteklerini çok net tercihler şeklinde ortaya koyarak 1991 yılında tamamen hukuka uygun bir şekilde bağımsızlıklarını ilan ediyor, kendi devletlerini kuruyorlar.

Tarihi emperyalist emelleri uğruna bunu içine sindiremeyen Rusya, hiçbir haklı gerekçesi olmadığı halde, 1991'den 11 Aralık 1994 tarihine kadar tamamen bağımsız bir devlet olan Çeçenistan-İçkeriya Cumhuriyet'ini yıkmak için yapmadığını bırakmıyor: Akıl almaz yalanlar söylüyor, karalama kampanyaları ve suikastler düzenliyor, ambargo uyguluyor, her türlü entrikayla Çeçenleri birbirine düşürmeye çalışıyor, tüm gücünü Çeçenlerin günlük yaşamını çekilmez hale getirerek onları bezdirmeye yöneltiyor; ancak tam sonuç alamıyor. Yine de, "Çeçenler ne istiyor, hakka saygılı olayım " demiyor; "Çeçen muhalefeti" maskesiyle birkaç kuklanın adını kullanan kendi askeri birliklerinin düzenlediği 1994 yazındaki saldırılarda hezimete uğrayınca da, tamamen pervasızlaşıp, "Çeçen muhalefeti" maskesini de atarak açıkça zorbalığa başvuruyor ve 11 Aralık 1994'te Çeçenistan'a doğrudan saldırıyor: İşgal ve soykırım yapıyor, tarifsiz acılar yaşıyor, yüz binden fazla insanı katlediyor ve her tür vahşeti uyguluyor.

Bu süreçte, bütün olumsuzluklara rağmen inançla ve inatla direniş destan yazan Çeçenleri bir isim simgeliyor: Cahar Dudayev.

Rusya bu isme de tahammül edemiyor; G-7'den de destek alarak, "devletim" diyen hiçbir gücün yapmadığını yapıp, 21 Nisan 1996 günü füze ile gerçekleştirdiği suikastle Dudayev'i şehit ediyor.

Çeçenistan'da halen süren bu mücadelenin daha iyi anlaşılmasını sağlayacağı düşüncesiyle, aziz şehit merhum Dudayev'in 1993 yılınca Grozni'de yayınlanan bir makalesini ve ek olarak da aynı yıl Batı basınında çıkan bir yazıyı sunuyoruz.

Ekteki yazı, diğer hususların yanı sıra, doğal olarak çeşitli konularda farklı görüşlere sahip olsalar da, Çeçenlerin tamamının bağımsızlık konusunda hemfikir olduğunu gösteriyor.

Dünya sistemi ve Çeçen Devleti hakkında önemli görüşler içeren siyasal sistem, devlet, iktidar gibi kavramlarla alakalı bilimsel çevreler ile uygulayıcıların da ilgisini çekeceğini düşündüğümüz makale ise, destanlaşan eylemi sayesinde bugün tüm dünyanın gerçek bir lider, Cumhurbaşkanı, komutan ve inançlı bir insan özellikleriyle tanıdığı Dudayev'in üstün entelektüel yönünü gözler önüne sermesinin yanı sıra, Çeçenlerin bugünkü mücadelesinin gelişigüzel bir hareketin değil, kararlı ve bilinçli bir halk hareketinin ürünü olduğunu ve 1991'den bu yana Rusların olağanüstü çabalarına karşın Çeçen Cumhuriyeti'nin ayakta kalabilmesinin Çeçen yönetiminin ayrıntıların arkasındaki özü görebilen sağlam bakış açısından kaynaklandığını ortaya koyuyor.

Çeçenler ve genelde insanlık için yararlı olmasını umduğumuz bu çalışma vesilesiyle, makalesinde, bir yandan eleştirel yaklaşarak Çeçenlerin eksikliklerini açıkça vurgularken, diğer yandan da halkının potansiyeline ve yeteneklerine duyduğu derin güveni net bir şekilde dile getirerek, halkına ne denli içtenlikle bağlı bir lider olduğunu eylemin yanı sıra sözleriyle de ortaya koyan aziz Dudayev'i ve

diğer şehitleri rahmetle ve mücadeleyi sürdürenleri saygıyla anarken, zorla güzellik olmayacağını ve er ya da geç Çeçenistan'ın bağımsızlığına kavuşacağını Rusya'nın da artık anlayıp mevcut kinin daha da çoğaltılarak geleceğe taşınmasına yol açmadan yüzlerce yıldan bu yana süregelen açışlara son verilmesini sağlayacak sağduyulu yaklaşımları benimsemelerini diliyor, kan ve gözyaşının dindiğı bir dünya temennimizi tekrarlıyor ve "gelişmiş Batı"ya "insan"ı unutmaması çağrısında bulunuyoruz.

KAFKASLILAR DERNEĞİ

ÇEÇEN CUMHURİYETİ'NİN

SİYASAL DEVLET YAPISI

SORUNU ÜZERİNE¹⁹

Tanrı bana, Vaynah'ların çilekeş topraklarında günümüz gerçeklerinden kaynaklanan bazı düşünceleri okuyucuların yargısına sunmayı nasip etti.

Bu makalenin yazılış nedeni, çoktan olgunlaşmış temel sorunlarımıza ilişkin acil, çok yönlü, ayrıntılı ve ciddi bir konuşmanın gerekliliğine olan içten inancımdır.

İşte Çeçen Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını ilan etmesinin üzerinden neredeyse bir buçuk yıl geçti. Çeçen halkı için daha birkaç yıl önce, gerçekleşmesi olanaksız yüzyıllık bir hayal gibi gözüken şey, bugün her şeye rağmen objektif bir gerçeğe dönüşmüştür.

Biz yalnızca imparatorluk diktasından kurtulmakla kalmadık; “dünya uygarlığı” olarak adlandırdığımız gelişmiş kapitalist ülkeler tarzında yeni bir toplumsal formasyonun oluşturulması sorununu da ortaya koyduk. Kuşkusuz daha önceleri birçok kişi, olumsuz kişileri ortadan kaldırmanın, bir şeyleri kırıp dökmenin ya da söküp çıkartmanın, bazı şeyleri reddetmenin daha kolay ve yeterli olacağını sanıyor, geri kalan her şeyin yolunda gideceğine, hiçbir sorunun bizim için önemli olmayacağına inanıyordu.

---

19. Bu makale, Çeçen Cumhurbaşkanı DUDAYEV tarafından, Çeçen kamuoyunda Çeçen Cumhuriyeti'nin yönetimi ve devlet yapısına ilişkin sert tartışmaların yapıldığı dönemde yazılmıştır. (Tercüme: Prof. Dr. Ö. Aydın SÜER, GROZNİ, 1993)

Ayrıca pratik olarak, neyi kırmak istediğimiz konusunda da hiçbir kuşkumuz yoktu. Şuna şimdi de var gücümüzle inanıyoruz ki, yalnızca uygar demokratik ülkelerin dış karakteristiklerini benimsemek, yani Parlamento, Cumhurbaşkanı ve Anayasa Mahkemesi seçerek “hükümet birimlerinin” oluşumunu gerçekleştirmek ve bu kurumlara halkın en iyi temsilcilerini delege olarak atamak bizim için yeterli olacak ve tüm sorunlar kendiliğinden çözümlenecektir. Ama, öyle görünüyor ki, gelecek, her zaman beklenmedik değişimleri de beraberinde getiriyor.

“Devrim” coşkusu yavaş yavaş geçiyor, alışılmadık ve kulağı tırılmalayan laflar gündelik ve alışılmış hale geliyor ve yaşamın tekdüze günleri karşımıza sürekli yeni ve her seferinde daha karmaşık sorunlar getiriyor. Ve zamanla biz de daha sağduyulu oluyoruz.

Çok yakın geçmişteki “başlangıcımıza” geriye dönerek bir göz atmamız dahi, eksik ve hatalarımızı ortaya koyarak birçok şeyi yeniden düşünmemize imkan vermektedir. Buna, toplumumuz için temel olan ekonomik karakterdeki bazı çözümlenmemiş önemli problemlerin kimi yurttaşlarımızda tatminsizlik duygusu, karamsarlık ve nihilist bir ruh hali yaratmasını da ekleyiniz. Bunlar, bazen yenilgi duygusuyla, bazen de saldırgan bir biçimde kabullenilmesine de dönüşebilmektedir.

Ama inanınız ki, bunda ne trajik ne de paniğe kapılacak bir şey yoktur. Karmaşık reformcu yapılanmalarının doğal seyir diyalektiği böyledir. İnsanların iki kez, önce “satın alırken”, daha sonra da “satarken” sevinç duydukları söylenir. Biz artık birincisini doya doya yaşadık. İkincisine ise anlaşılan çok yaklaştık. Elde ettiğimiz hala işimize yarayacak olan kısmını revizyondan geçirmemiz ve kalan kısmını tarihin çöplüğüne atmamız oldukça güç oldu.

Ama siyaset bilginlikte bir patlamanın ve toplumun politizasyonu için maksimum koşulların oluştuğı günümüzde, çevremizde olagelen yoğun olayları objektif biçimde kavramak ve onları tek anlamlı bir biçimde değerlendirmek son derece güçtür. Çeçenistan'ın “elit siyasi kesimi”nin bile bunlara hazır olmadığı anlaşılmıştır. Bu kesimin “dağarcığında” etkili bir metodik donanımın bulunmayışı, bizi yanlış bir çıkmaza sokmakla kalmamış, bunalımdan yeterince çabuk bir biçimde sıyrılabilmemizi de engellemiştir.

Bugün, Çeçen devletinin kuruluş sürecinde kötü bir biçimde ortaya çıkan ve şöyle tanımlayabileceğimiz birkaç temel yanlış ve miti sayabiliriz:

- 1) Çeçen Cumhuriyeti'nin hukuksal devlet statüsünün belirsizliği;
- 2) “makamların paylaşımı”na ilişkin yanlış varsayımlar;
- 3) “iyi yöneticilere” ilişkin yanlış mit (efsane);
- 4) ekonomik gelişimde model seçimi.

Değişik biçimlerde değerlendirilen toplumsal-siyasal ve sosyo-ekonomik formasyonlarla bağlantılı olan ve ileriye gidişimizi güçleştiren en acımasız kavga ve tartışmalar, günümüzde Çeçen Cumhuriyeti'nin bir parçası olmuştur.

Bugün devletimizin tüm olası rahatsızlıklarını belirleme ve tanımlama girişimlerimizde olduğu gibi, “otoritelerin tahminlerini” ve “alternatif reçeteleri” dikkate almama konusunda da yetersiz değiliz. İşte bu nedenle, Vaynah halkının tarihsel gelişiminin çağdaş aşaması çerçevesinde oluşan sorgulayıcı süreçlerin mantıksal ve saptırılmamış bir biçimde yorumu son derece güncellik kazanmaktadır. Benim görüşüme göre, bağımsız Çeçen devletinin kuruluş problemlerinin derin bir biçimde kavranmasına ilişkin böylesine tomografik

bir tabloyu, bir yandan Rus imparatorluğunun dönüşüm sürecinin anatomisi, diğer yandan da insan toplumunun evrimsel gelişim yollarının etkinliği ile açıklayabiliriz.

Çağdaş tarih, batılı bilimsel standartlara göre iki tip devlet yapısı tanır: otoriter ve kollektif yapı. Birincisinden genellikle kişinin (lider, önder) yönettiği mutlakıyet anlaşılmaktadır. İkincisinden de ülkeyi toplumun ÇEŞİTLİ GÜÇLERİNİN TEMSİLCİLERİ nin yönetmesi anlaşılır. Toplum yapısının her iki biçimi de, çok açık biçimde, aşağıda belirtilen çeşitlemelere, yani devlet kapitalizmine ya da özel kapitalizme sahip olabilir. Yani dört ana şekil mevcuttur:

- 1) otoriter devlet kapitalizmi;
- 2) kollektif özel kapitalizm;
- 3) otoriter özel kapitalizm;
- 4) kollektif devlet kapitalizmi.

İlk olarak, belirtmek gerekir ki, nadir olarak uygulanan devlet türlerini, yani totaliterizmi, diktatörlüğü, demokrasiyi v.b. uygulamak, son derece temkinli olmayı gerektirir. Çünkü şu incelediğimiz sorunun içinde bunlar, aşağıda açıklanacağı üzere, devlet yapısının ne özünü, ne de içeriğini yansıtır. Ve ikinci olarak da, verilen sınıflama ilk aşamada gerçeği tam olarak yansıtmıyorsa da siyasal terminolojinin kayalıkları arasında basit ve güvenilir bir kılavuz kartı gibi gözükmektedir.

Bilindiği gibi, “Gorbaçov öncesi dönemin” eski Sovyetler Birliği, otoriter devlet kapitalizminin klasik örneklerinden birisini oluşturuyordu. Onda icraatçı disiplin ve her şeyi piramit biçiminde kapsayan ve saran yönetimin tüm özellikleri bulunmaktaydı. Bu, ulusal ekonomiye dayanan ülkede kabul edilen merkezileştirilmiş yönetim şeması için gerekli ve yeterliydi. Amerika Birleşik Devletlerinin

kollektif özel kapitalizmi, bu sisteme zıt ve antagonist devlet sistemi olarak karşımıza çıkar. Bunun yanı sıra, özel kapitalist sistemin belirgin özelliği, başlangıçtan beri onda bulunan ve ona özgü olan kendi kendini düzenleme olanağıdır. Bu, toplumun üst düzeyde etkinliği ve ekonomik açıdan amaca uygunluğu üzerine kurulmuştur ve devlet yapısını mikrodan makroya ters yönde delip geçer.

Bu sistemlerde farklılıkların benzerliklerden fazla olduğu olay, birinci durumda ülkenin SAHİBİ rolünü belli bir kişinin (genel sekreter, cumhurbaşkanı, başkan), ikincisinde ise MALİ OLİGARŞİNİN üstlenmesidir. Özellikle birçoklarının yanılğıya düştükleri gibi, açıkça ifade edilmese de, kapitalist dünyada “durumun gerçek hakimi” başkan, senato veya kongre değil mali oligarşidir. Başkanlar gelirler ve giderler ama mali oligarşi hep kalır. Bunu bilmek ve her zaman hatırlamak yararlı olacaktır.

Günümüzde çok moda olan kapitalist sistemde, parlamento ve cumhurbaşkanlığına bağlı kurumlar, birçok olayda kanıtlandığı üzere, mali kodamanların askeri sanayi beylerinin, krallık sülalelerinin ve hatta bazen de mafyanın oluşturduğu “güçlüler dünyasının” yarı resmi bir cephesini oluşturmaktadır. Onlar istemediği takdirde, parlamentonun çıkardığı hiçbir ideal yasa ya da başkanın emri yaşama uyarlanamaz. Ama eğer bu “yarı resmi” kişi belirlenmiş çerçevelerin dışına çıkar, ya da tabuları ihlal ederse, bu onun için siyasal kariyerin, hatta fiziksel yaşamın sonu demektir. John Kennedy’nin öldürülmesi buna en iyi örnektir. Eğer İtalya olsun, Güney Kore olsun, her hangi bir kapitalist ülkede oligarşinin “sessiz ailesi içinde”, dışardan farkedilmeyen, fakat bu ülke için çok önemli olan, hakim çevrelerin çıkar, güç ve dengelerinin yeniden oluşumuna ilişkin bir şeyler olduğuna emin olabilirsiniz.

Üçüncü ve az sayıda ülkenin dahil olduğu otoriter özel kapitalizme sahip ülkelere, örneğin Brunei’yi ve bazı “muz krallıklarını” dahil edebiliriz. Doğası gereği değişken bir yapıya sahip olan bu tarz

yönetimin özelliği, rejimin sık sık kabilelerce gerçekleştirilen hükümet darbeleriyle değişikliğe uğramasıdır. Ama, uluslararası sermaye, çıkarları gereği, iç dengelerin gücünü taraflardan birisini mali yönden destekleyerek elde eder ve bu ülkeye yerleşirse, o takdirde otoriter kapitalizm için uzun süreli “yaşama imkanı” sağlanır.

Dördüncü, sonuncu ve yine değişken olan (tek bir sahibin belirli olmamasından dolayı) bir devlet sistemi daha vardır. Bu sistem, genellikle ya kollektif kapitalizmden otoriter devlet kapitalizmine (1917’de Rusya), ya da bunun tam tersine olan dönüşümde bir geçiş aşamasıdır (Bu günkü “sosyalist kamp” ülkelerinden olduğu gibi).

Koşullu olmamakla birlikte, son derece etkili ve net olan bu sınıflamada, Çeçen Cumhuriyeti imparatorluk karşıtı düşüncelerle uzaklaştığı birinci grupta yer almamakta, daha kim bilir ne kadar kaçabileceği ikinci gruba da açıkça dahil olmamaktadır. Aynı biçimde, doğamız gereği, üçüncü “yüksek sınıf”tan da uzağız. O halde bize sonuncusu, yani kollektif devlet kapitalizmi kalıyor!

İşte bizim zorunlu iniş yaptığımız ve yaşamak zorunda olduğumuz alan budur.

Çeçen devleti için diğer bir yıkıcı unsur da, insanların büyük çoğunluğunun, devlet için sözde halkın yaşamını iyileştirebilecek “iyi bir yönetim ve iyi bir parlamento”nun gerekli ve yeterli olduğu konusundaki fikir birliğidir. Ayrıca bu konuda pratik olarak herkesin yönetici mevkiler için “iyi” adaylar konusunda kendine özgü anlayışı bulunmaktadır.

Dışarıdan çok cazip ve tek doğru gibi görünen bu ve benzer yaklaşımların tehlikeli sonuçlar doğurabilme olasılığı, toplumumuzu şaşkınlığa düşüren metodolojik yetersizlikten kaynaklanmaktadır. Ne yazık ki, biz sık sık her şeyi aynı kefeye koyuyor, kavramlar, terimler ve deyimler arasındaki özel farklılıkları belirleyemiyoruz.

Özellikle bu nedenden dolayı, çağdaş dış ülkelerde eskimiş olan siyasal dilbilimindeki “iyi, dürüst, adil ve saygın” gibi kavramlar, bizim yeni devlet yapımıza uyarlandığında, yaklaşık olarak bile bu sözcüklerin içeriğine uymamaktadırlar. Zira milyonlarca insan bu terimlere milyonlarca farklı anlam verebilmektedir. Örneğin, her nedense, bir müzisyenin icra ustalığından söz ederken, “yetenekli”, “maharetli” gibi tamamen doğal ve karakteristik tanımlamalar kullanılır, ama hiçbir zaman “iyi, saygın” ya da “kristal gibi dürüst” demeyiz. Bu, söylendiği gibi, tamamen başka bir mesele.

Niçin siyasette her şey tepetaklak durur ve “iyi genç” bir anda iyi yerlere gelebilir? Herhangi bir uzmanda onun mesleğinin inceliklerine ilişkin yüzeysel bilgiye dayanan konuşmalarını çok kıskanarak dinler. Siyasette, ne kadar tuhaf olursa olsun, dünya böyledir işte, her şey mubahtır.

Eğer çok fazla türeyen “eğitimli duygusalların” laf salatalarına ve cazip kandırmacalarına kendimizi kaptırır ve devlet kurma malzemesi olarak şeytan tarafından lütufkarlıkla gizlice önümüze konan soyut kriterlerden yararlanırsak, herhalde yararlı bir şey kuramayız.

Herhangi bir insan birliği, tüm zamanlar boyunca, parçalara ayrılmıştır ve onun parçalanmasının temelinde, insani eğilimlerin, davranış ilkelerinin, potansiyel olanakların ve önemli anların mevcudiyeti yatmaktadır.

Onlar, şu ya da bu kriterler uyarınca grup ve kategorilere entegre olarak, toplumdaki reel doğal güçleri ve hareketleri oluşturmaktadırlar.

Bununla ilgili olarak, devletin oluşumunda ve gelişiminde, bunu herhangi bir birey için de kabul edebiliriz, dört karakteristik faktörün yattığını ve bunların DÜRTÜCÜ ETKEN, GEREKÇE, KUDRET ve ARAÇLAR olarak adlandırıldıklarını anımsatmak gereksiz sayılmamalı.

DÜRTÜCÜ ETKEN le genellikle çıkarlar, istekler ve duygular vb. gibi, onun vektörel tutarını yansıtan nicelik kastedilmektedir. GEREKÇE ise akıllı, bilgiyi, deneyimi ve “Know-How” ı (İşin nasıl yapılması gerektiğini bilme) entegre eden potansiyel niceliktir. Diğer vektörel nicelik, kendisinde hakimiyet ve gücü birleştiren KUDRETtir. Ve nihayet diğer bir potansiyel nicelik de para, kaynak, fon vb.’lerinin oluşturduğu ARAÇLAR dır.

“Dürüstlük, saygınlık” ve hatta “yetki” gibi yüzeysel bilgilere dayanan soyut şeylerle değil de, “siyasal tuğla, eriyik, armatür ve beton” olarak beliren bu tür anlayışlarla yapılan başlıca operasyonlar, her zaman, devlette faal olarak çalışan kişiye yardımcı olurlar. Bu kişi, yalnızca herhangi bir toplumsal-siyasal sürecin yeterince objektif ve diyalektik olarak denetlenmiş analitik bir tablosunu almakla kalmayarak, siyasal açıdan bağışlanmaz ve düzeltilmez hatalar yapmasını engelleyen temele de sahip olur. Yıkma ve söküp çıkartma için kullanılan aletler, kural olarak inşa etme-yaratma çalışmalarında işe yaramazlar. Bu nedenle, “sağduyu, kardeşlik, anlayış, birlik ve uzlaşma” çağrıları yararsızdır. Yalnızca halkın dürtücü etkenini, uzmanların gerekçeleri aracılığıyla, araçları kullanarak tatmin eden kişi devletin kudretini arttırabilir.

Birçokları şimdi de uygar, demokratik ülkelerin dış görünümünü almanın, yani Parlamento, Cumhurbaşkanı ve Anayasa Mahkemesi seçmenin oraya halkın “en iyi” temsilcilerinin seçilmesinin tüm problemlerin çözümü için yeterli olacağına inanıyor. Bu çok büyük bir yanılgı ve bugün yalnızca Çeçen Cumhuriyeti’nin değil, Rusya’nın da içinde bulunduğu kollektif devlet kapitalizmi koşullarında bu kurumlar malum “Hoddabiç²⁰ telefonu”ndan başka bir şey değildir. Tüm dış görünüm parametreleriyle benzerdirler, ama içleri tamamen boş, cihaza işlerlik kazandıracak elektro-mekanik unsurlardan yoksundurlar. Biz düşünüyoruz, yani “telefon ediyoruz” ve

20. İstenen her şeyi yapabilen bir masal kahramanı.

yönettiğimizi sanıyoruz, halk ise evrimsel gelişmenin objektif yasalarının etkisi altında yaşıyor.

Parlementolar, senatolar, kongreler kural olarak, sahibin elinde açık ya da gizli hakimiyetin sembolü olarak ortaya çıkarlar ve en iyi olasılıkla, sahip tarafından oluşturulan yasaların çıkarılması ya da bunlara onun isteklerine uygun yasal bir biçim verilmesi için laboratuvar pratiği yaparlar.

Cumhurbaşkanlığı, Kabine ve Bakanlar Kurulu gibi icra hakimiyetinin diğer olası organlarından söz edecek olursak; kural olarak, bu kurumlar isteklerin gerçekleştirilmesi fonksiyonunu yerine getirirler. Her türlü devlet yönetimi biçimi için, sahibin ve halkın çıkarlarının az ya da çok vektörler yönünde birbirinden ayrılması karakteristiktir. Yalnızca otoriter devlet kapitalizminde halkın yönüne doğru olan değişim, sahip açısından özellikle kudret faktörünün güç kısmı lehine, kollektif özel kapitalizmde ise araçlar faktörünü oluşturan şeylerden ağırlıklı olarak yararlanma yoluyla gerçekleşir.

Ne yazık ki, bu her halde eski SSCB vatandaşları için karakteristiktir. Biz henüz bu icra gücünün noltaljik hayalinin büyük ölçüde esiriyiz. Bu güç yıllarca, bariz bir biçimde, totaliter sistemin denetimiyle oluşmuştu ve bünyesinde, başka fikirlerin ezilmesi için ispiyonculuk yapan organlardan “beyinlerin ideolojik olarak düzeltilmesini” amaçlayan enstitülere, kamçıdan ballı bisküviye varıncaya dek gerekli olan gereçlerin geniş bir tayfını barındırıyordu. En sert batılı “Sovyet karşıtları” bile, totaliterizmde büyük bir icra gücünün, disiplin ve düzenin varlığını kabul ediyorlardı. Tabii ki buna, dürtücü etkenin otoriter kapitalizmdeki en kötü parçaları olan korku, endişe, güçsüzlük ve çaresizlik duygusu vb. de yardımcı oluyordu. Kuşkusuz tüm bunların sonucunda vardığımız diğer sorun ise...

Şu malum iktidarın tümüyle başkalarının eline geçtiğini varsayalım: Bu, Parlamento veya Cumhurbaşkanı ya da başka birisi olsun. Bizi, her açıdan ideal olan X Cumhurbaşkanı'nın, çok kişiden oluşan Y parlamentosunun ya da adı bilinmeyen Z adlı kişinin yönettiğini varsayalım. Gerçekte bu ne anlama gelir? Bu, tüm ulusal zenginliklerin, tüm kaynakların ve tüm ekonomik potansiyelim X,Y ya da Z'nin tekeline geçmesi anlamına gelir. Yani onlar gerçekte kendilerine ait olmayan bir şeyi paylaşacak ve yönetecekleri gerçek sahip olan halk ise görünürde haklara sahip olacak! Hükümetin yönetici kademesinin, tüm bakanlık kadroları da dahil olmak üzere, halk nüfusunun onda birini oluşturabileceği kuşkuludur.

Fakat herhangi bir yöneticinin, yani özel teşebbüsçü olmayan mal ortağının davranış psikolojisi ve programlanmış ruh yapısı, özellikle halkın yoksul kesiminin yaşam düzeyinin düştüğü, ekonomik üretimin azaldığı koşullarda, içgüdüsel olarak ele geçirdiği mevkiyi, yaptıklarını haklı göstererek, objektif ve sübjektif planın güçlüklerini bahane ederek ve keza sözde aşılabilir sorunlar yaratan yasal ve yasadışı objeleri eleştirerek elde tutmaya yöneliktir. N. Rızkov, V. Pavlov ya da T. Gaydar'ı anımsayınız. V. Çernomırdin'i de mutlaka bunlar bekliyor.

Tabii ki bu, insanın doğasında kaçınılmaz bir biçimde bulunmaktadır ve "ülkenin nasıl daha iyi yönetileceğini ve halk için neyin gerekli olduğunu bilen" hoşnut olmayan ve incinmiş kişiler, mutlaka aşağılayıcı eleştirilerle başlayarak, "adaletin yeniden oluşturulması" için daha ciddi ve aktif davranışlara girişebilirler. Yönetici üst kesim için uygun davranış nedir? Somunu sıkıştırmak mı (sert önlemler almak mı?) Ama bu, daha yeni kurtuldukları ve henüz nefes almaya bile zaman bulamadıkları totaliterizme yol açar. Kadroları yenilemek mi? Bu durumda da gerçekte hiçbir şey değişmeyecektir.

O halde sistemin kendisi değişmelidir! Ama biz onu, sözde "tek parti yapısını" ekleme yaparak modernize edilmiş, "asker başlıkları

tarafından paylaşılmış “bir duruma getirdik. Ancak burada da başka bir çıkmaza girdik. Başlangıçta tek bir “antiemperyalist füze” de uçuşa geçmişken, sonuçta kendimizi “kuğu, ıstakoz ve turna balığı” öyküsünde olduğu gibi alansal olarak dürtücü etken ve kudretin farklı yönlerinde, gerekçe ve araçların farklı bagajlarında bulduk.

Evet, bazen hakimiyet bölünebilir. Ve onun rütbeye göre yükselişi yatay olduğu gibi, dikey yönde de olabilir. Fakat devlet yapısında bu, daima aşağıdan yukarıya doğru güçlenerek piramit biçiminde bir farklılaşma gösterir. Ama bir ülkede iki ya da üç piramit mevcutsa, bu otoriter hakimiyetin rekabeti demektir. Böylesine çelişkili koşullarda, sağduyulu bir barış ya da barışçı bir biçimde bölüştürülmesi, yani bir anda birkaç sahibin ortaya çıkarılması için yapılan yapay girişimler, objektif olarak aile içi çekişmelere mahkumiyet demektir ve bu durum, yalnızca tek sahibin bulunduğu durumlarda gerçekleşebilen oynak dengenin stabil duruma yerini bırakmasına, ayrı ayrı piramitlerin tek bir piramite dönüşmesine kadar sürer.

Birçokları, “paylaşılmış hakimiyet” uyuşmazlığında kişilik unsurunu yanlış anlıyorlar. O zaman, örneğin, bizim Çeçen Cumhuriyeti Parlamento Başkanıyla yer değiştirdiğimizi düşünün. Bu durumda da, daha erken olmasa altı ay sonra işin içine girerek ve “başka bir posta” bürünerek, her birimiz kendi gözümüzdeki merteyi görmeden başkalarının gözündeki kıymığı görerek kendi konumumuzu savunacağız. Ve bundan da şaşırtıcı ya da trajik bir şey yok; bu yalnızca belli bir insan grubunun ya da kategorinin, toplumun bir kesiminin çıkarlarını gözetme konusundaki doğal özelliğidir. Aynı başkalaşım, eminim ki B.Yeltsin ile R. Hasbulatov’un yer değiştirmeleri durumunda da olabilirdi.

O halde kollektif özel kapitalist kamptaki istikrarın nedeni nedir? Acaba onların “kollektif ekonomisinde” her şey yolunda gidiyor ve Tanrı bereket mi yağdırıyor? Hiç de değil. Burada da çıkarlar ve nedenler çok farklı olabiliyor ve çeşitli fırtına ve anlaşmazlıklar çıkabiliyor.

Fakat “özel mülkiyet düşüncesi” nin yönettiği yerde, iş dünyasının ortak dili, değişmez bir biçimde karşılıklı olarak kabul edilen kararlar üretiyor ve bunlar “onların” idari yapısını aşarak her zaman uygulanıyor. Zira bu kararlar ekonomik açıdan amaca uygunluğun ve Özel Kapitalizmin devlet Garantisinin filtresinde rafine edilmiştir. Orada, yüzyıllardır kullanılan ve her tür anlaşmazlığın uygarca tek çözümü olan şeye, yani tartışmayı sürdürmektense onu her iki tarafın çıkarlarına uygun bir biçime getirerek sona erdirmeye yoluna başvurulmaktadır.

Böylelikle sistemin değişiminden söz ederken, biz gerçekte onun yalnızca dış biçimini, görüntüsünü değiştirdik. Sistemin kendisi ise olduğu gibi, yani Devlet Kapitalizmi olarak kaldı.

Bunun yaşayabilirliğine ilişkin son hayalleri de yok etmek için haydi şu soruyu inceleyelim: böyle bir rekabet yönetimi, etkin bir biçimde, Pazar ilişkilerine geçiş döneminde yönetim misyonunu yerine getirebilir, yani “ne şiş yansın ne kebab” düşüncesi gerçekleştirebilir mi? Eğer bugüne kadar bunu ne M. Gorbaçov ve Sovyet Parlamentosu, ne B. Yeltsin ve ne Rusya Federasyonu’nun Üst Konseyi, ne de BDT ülkeleri gerçekleştiremedilerse bunun potansiyel geleceği ne olabilir ki? Daha uzak örneklere de gerek yok.

1989-1991 yıllarında Batılı devletlerin, SSCB devlet liderlerine kredi ve hibe yardımından söz ettiklerinde ve bunun Sovyet basınında hiç yer almadığı günlerde yapılan tüm görüşmelerde pratik olarak temel koşulları sürekli olarak nasıl çift anlamlı ileri sürdüklerini biliyorsunuz. Bunlar, ülkenin tüm potansiyelini kontrol edebilecek mali oligarşinin (nüfusun %5-10’u) oluşturulması ve bunun özel mülkiyet enstitüsü kurulma ve yabancı yatırımların ve yabancı mülkiyetin korunma garantisıyla gerçekleştirilmesiydi.

O zamanlar, ne denli tuhaf görünse de, bunu ilk olarak N. Nazarbayev anlamış ve kısıtlı da olsa silaha sarılmaya çabalamıştı. M.

Gorbaçov ise uzun süre tereddütte kaldı ve önceleri kurtarıcı görünen, ama daha sonraları anlaşıldığı üzere hayali olan alternatiflere sarılarak bir karar veremedi ve bu, kendi çevresinde bu konuda oluşan çeşitli fikir ayrılıkları nedeniyle GKÇP²¹ ile aralarında kıyamet kopuncaya kadar sürdü.

Kollektif özel kapitalizm yönünde değişime uğrayan bir toplum istikrarsızlığı ve merkez kaç güçleriyle tehlike yaratan otoriter olmayan devlet kapitalizminin geçiş dönemini kesin olarak aşamadığı takdirde, ardında önemli sonuçlara yol açacak olan silahlı çatışmaların ve dönüşü olmayan tarihsel süreçlerin yattığı kaos, suç işleme, ekonominin yıkıma uğraması ve devlet katında genel yönetim gücünden yoksunluk had safhaya varacaktır.

Buna en iyi örnek SSCB'nin çöküşü, Rusya ve BDT ülkelerindeki “kritik kaynama noktaları” ve Tanrı’ya şükür, bu olayların hassa olmaktan öteye gitmeyen Çeçen Cumhuriyeti’ndeki yankılarıdır.

Henüz çok gerilerde kalmamış olan 1984 yılında, hiç bir şey, tarihsel ölçülere göre çok kısa olan bir sürede bu denli güçlü bir imparatorluğun yıkılacağı işaretini vermiyordu. Yalnızca bizim en yüksek çevrelerimizde, hantal ve gitgide artan taleplere adapte olma yeteneğinden yoksun olan ulusal ekonomi ile yönetim sisteminin her yıl gitgide daha fazla açık verdiği, onun yaptığı “patinajlar” ın SSCB’ni ekonomik gelişim temposu açısından dünyanın önde gelen ülkelerinin gerisinde bıraktığı biliniyordu. Devlet bünyesinde yapılan “kozmetik onarımlar” bir yarar sağlamıyor, kadrolarda yapılan umutsuzca yenilemeler de bir sonuç vermiyordu. İşte bu nedenle nihayet M. Gorbaçov, çevresinde radikal ve cesur kanada dayanarak devlet yapısının yenilenmesine karar verdi. Büyük bir kitle bu deneyin SSCB Cumhurbaşkanı açısından verdiği acıklı sonuçları bilmektedir. Gorbaçov nerede hata yapmıştı?

21. Gorbaçov’a karşı darbe yaparak 19-21 Ağustos 1991 döneminde SSCB yönetimini elinde bulunduran Olağanüstü Yönetim Komitesi.

Neden özel mülkiyetin unsurlarını katarak ve girişimciliği yasal hale getirerek otoriter olmayan devlet kapitalizminin tehlikeli etabını aşmaya muvaffak olamamıştı? Acaba merkez kaç güçler bu denli etkiliydi de, geleceğin “finans asları” hala “kreş kooperatifçiliği” mi oynuyorlardı? Evet, herhalde öyleydi. Ama asıl neden yalnızca bu değildi.

Eğer otoriter devlet kapitalizmini, çelik halatların sıkıca tutarak sabit kalmasını sağladığı ünlü Ostanka televizyon kulesi olarak sunacak olursak, eski SSCB’nin siyasal istikrar dayanağı da ona gerekli sağlamlığı sağlayan “esaret” ağlarıydı. Gorbaçov açılır kapanır çelik halatlı köprüyü “Sovyet sisteminin doruklarından” “batı modeli”ne atarken bir çok çelik ipi de şu ya da bu derecede zayıflattı. Bunlar söz, basın, haberleşme, ulusal kimliği ifade, dilekleri belirtme ve hatta girişim özgürlüğüydü. Bunun yanı sıra çok arzulanan ve çok gergin olan özel mülkiyetin iplerini sağlam bıraktı. Ve Batı bazı çelik telleri “demokrasinin çekmecesine” atarken SSCB’nin kulesinin konstrüksiyonu sallandı ve çöktü. Artık dayanaklar da fayda etmedi ve bunlar havada asılı kalarak bizi un ufak biçimde kollektif devlet kapitalizminin bataklığına sapladılar.

Gorbaçov’un esas ve acı hatası, gergin olan “kemanın boynundaki” telleri gevşetmesindeki süreklilikti. “Komünist Çin” buna açık bir örnek oluşturmaktadır. Orada tam tersini yaptılar ve anlaşılan “ekonomik reform gitarını” fena da çalmıyorlar.

Rusya Federasyonu’nun akıbeti şimdi ne olacak? “Yeltsin’in neferi” Sovyetler için korkutucu olan “mayınlanmış araziye” ya da görünmeyen patlamaları aşmayı başaracaklar mı? Belki de korkmuş olan “Hasbulatov Parlementosu” her şeyi geriye, alışılmış çerçevesine çekmeyi başarabilecek mi? Ve tüm bunlar bizim Çeçenistan’da nasıl ses getirecek?

Şimdi herhalde çok az kişi Boris Yeltsin'in 1991 aralığında yaptığı konuşmayı anımsıyordur. Onun ayın yirmisekizinde, ünlü Belovej olayı sonrasında yaptığı programlanmış konuşması, parlamenter diliyle yapılmasına ve potansiyel Rus beyleri için hafifçe üstü kapalı ve diplomatça olmasına karşın, en aktif olaylara ve özel mülkiyet ideallerine izin belgesi olarak ortaya çıkıyordu. Bunun arkasında çok az bilinen bir olay vardı! O da Rus İmparatorluğu'nun (SSCB, BDT ve özellikle RF) bugünkü süreçlerinin finanse edilmiş olmasıydı. Ve bu Yeltsin'in amaca uygun biçimde atanmasıyla yapıldı. O da, blöfçü Gorbaçov'dan farklı olarak, Rus Mali Oligarşisini doğurması için Batı'ya izin verdi! O zaman uluslararası sermaye ilk etabın karşılığını ödedi ve onu Pazar ekonomisiyle kandırarak, yalnızca daha önce yüzme bilenlerin alabileceği zevki alması için, yüzme bilmemesine rağmen suya attı. Eğer hemen batmaz ve çırpınırsa biraz daha yardım edilirdi, eğer dibe giderse de her zaman yeni bir aday bulunurdu. Ayrıca Gorbaçov ve Yeltsin'in yerini kimin alacağı da önemli değil; bu A. Ruts koy veya R. Hazbulatov olabilir, ama kendi kurallarından hiç vazgeçmezler. Güçlülerin dünyasının mantığı bu.

Daha az önemli olmayan ikinci unsur da, Rusya'da önemli sağlıklı güçlerin, yüksek entelektüel potansiyelin ve başlanmış olan radikal reformların tamamlanması için istek ve araçların mevcudiyetidir. Yani her şey tamamdır: Dürtücü Etken, Gerekçe, Araçlar ve Kudret.

İşte bu nedenle, özetleyecek olursak, doğmuş olan ve her geçen gün güçlenen kapitalist genç Moskova locasının, başka bir kentin armadasını taşıyan bir vagondaki "silah arkadaşları" ve savaşlarda oldukça yıpranan ama hala ayakta duran B. Yeltsin'in takımıyla birlikte bu işi mantıksal sonucuna vardırabileceklerini büyük bir inançla söyleyebiliriz.

Bizi ne bekliyor? Belki de, Çeçen Cumhuriyeti Parlementosunda ve Rusya Federasyonu'nun Üst Konseyinde kendine yaşamsal bir yer bulmak için savaşım veren otoriter devlet kapitalizminin yönetim sisteminin virüsü, (son kez ülkemizde "Sovyet parti kuruluşu" adı altında görünüm değiştirmişti) tedavisi olanaksız bir metastaz olayı meydana getirecektir. Böylesine kötü bir bulaşma, yönetimlerin temsilci organlarını, kaçınılmaz bir biçimde, kendine özgü bir "yeniden canlandırılmış Çeçen Partisi bölge komitelerine" dönüştürebilir ve ölmüş olan öncüsünün üretim ve tüketim alanındaki kontrol, yönetim ve dağıtımın tam olarak gelişmemiş fonksiyonlarını benimseterek "halkın sorun ve çıkarlarını tek bilen kişi" olma hakkını gasp edebilirdi.

Öyleyse bizim öncelikli sorunlarımız neler olmalıdır? Hangi güç ve araçlardan öncelikle nasıl yararlanmalıyız? Bunlar kolay sorunlar değil, ama yanıtları var.

Şimdi öncelikle, ilk ve son kez olarak basit bir şeyi kendimize açıklayalım. Dünyanın hiçbir Parlementosu ya da Cumhurbaşkanı, kendi kendine, sarayında ya da ikametgahında oturarak ve yalnızca yasa ve yönergeler oluşturarak dünya tarihinde hiçbir ulusu doyuramamış, kimse için mal bolluğu yaratamamıştır. Halkına refah getiren kişiler, genellikle sıradan olmayan, girişimci kişilerdir (büyük organizatörler ve girişimciler, iş adamları ve iş alanında faaliyet gösteren bilim adamları). Bunlar, çabaları, yetenekleri ve becerileri sayesinde, çoğu zaman kendi hesaplarına riski ve korkuyu da göze alarak toplumda, başlangıçta yalnızca kendilerinin bildiği ve anlayabildiği, toplum ve devlet gelişimi yararına özel mekanizmalar yaratırlar. Bunlardan maksimum ölçüde, halkın ve üretici kesimin büyük bölümünün çıkarlarının karşılanmasında yaratıcı güç olarak yararlanırlar. Özellikle bu kişiler, yeri geldiğinde, gerekçe aracılığıyla uzmanları kullanarak, araçların kişisel faktöründen yararlanarak, üretici halkın çıkarı faktörünü de göz önüne alırlar ve devletin kudreti faktörünü güçlendirirler. Devlet de bu sayaele benzer dönüşüme

daha yüksek düzeyde yardımcı olur. Sonuç olarak ülkede yeni iş yerleri, garanti altına alınmış ücret ortaya çıkar; “alıp satan” iş adamının payı yerini yaratıcı olana ve hizmet verene bırakır. Kısacası, “ekonominin iyileşmesi” olarak adlandırılan her şey oluşur. En önemlisi onların bunu yasalara uygun olarak yapmalarına izin vermektir! Eğer onlara yardımcı olamazsak da bu, toplumun bu kurtarıcı tabakasını “sosyalist virüs”ten, yani zenginlerin yer almadığı eşitlik ve “kan içicilere” karşı nefretten korumamızı engellemez.

İşte bu nedenle bugün bizim için, günümüz ölçülerine uygun biçimde, iş adamı sınıfının yoğun gelişimi için maksimum koşullar yaratmaktan daha önemli sorun yoktur. Bunun sonucu olarak, finans-sanayi sermayesinin milli Vaynah beyleri, Çeçen gemisinin gelecekteki kaptanları ve toplumun istikrar ve gelişim garantisi ortaya çıkacaktır. Bu sorun çok daha günceldir, çünkü Rusya’dan farklı olarak, bizi kimse finanse etmemektedir. Metropolün sevinmesine ve aynı zamanda hırpalanmasına karşın, dünyada bu aşamada dış dost olarak Çeçen Mali Oligarşinin boşalmış olan çanağını dolduracak bir devlet bulunamadı. Artık Rusya’nın ve bunu reel olarak yapabilecek devletlerin jeopolitik çıkar vektörleri yönünde bir kenara itilmek acı veriyor. Hakim olan Rus Kudret faktörü ve onun malum dile getirilemezliği burada kimsede kuşkuya yer bırakmıyor. Bugün bizim alternatif bir “Adrenalin”imiz, ya da başlangıç için minimum bir sermayemiz maalesef yoktur. KOUNH’nin²² ürkek adımlar atabileceği ve oligarşik yapıların oluşturulması için koşullara sahip olabileceği çok önemli anı kaçırdık. O zaman Çeçen Cumhuriyeti Parlementosunda Bolşeviklerden alınan “mental sendrom” üstün gelmişti. Kaçırılan daha başka imkanlar da vardı. Fakat yine de, toplumsal gelişim yasaları ve örneklerine dayandırılan bir inanç da mevcut. Bu, sınırsız potansiyel rezervlere sahip Vaynah halkının bunları akılcı bir biçimde kullanacağına, bugünkü Çeçen nüfüsündeki artık

22. 1991 yılı sonlarında ilan edilen bağımsızlıktan sonra Çeçenistan’ın normal yönetim organlarının oluşmasına kadar görev yapmak üzere Mamadeyov Yaragi başkanlığında kurulan Olağanüstü Milli Ekonomi Yönetim Komitesi

irade gücünün bir bölümün gerekli alanlara yöneltileceğine ve gidilen yolda meydana gelen duraksama anlarının telafi edileceğine olan inançtır. Buna karşı başkaca bir alternatif yoktur.

Nihayet, günün son tartışmalı hassas konusu da bugünkü mevcut yapının yasallığı ve çeçen Cumhuriyeti'nin devlet yapısının içeriğidir. Bizim başarısız siyasal aşçılarız için uğraşılacak bir konu değildir. Bu aşırılıklar ve güçlükler içinde, ulusal ya da Moskovalı kötü uzamılar, başkalarının gözünde çöp arayarak kendilerini işe veremiyorlar. Çeçen meşruiyetine ilişkin "kuşku kurtlarının" bazılarını kemirmemesi ve "koz ası"nın kesin olarak çakılması için şu açıklamaları yapmak gerekiyor. Eğer diyalektik konumlardan fazla uzaklaşırsa, profesyonel hukukçular, her hangi bir ülkenin her hangi bir yasasını örnek göstermenin, tarihsel, hukuksal, moral-etik ya da başka açıdan tartışılabileceğini hukuk biliminin özde eklektik olduğu, yani her tür kanıt istendiği takdirde karşı bir kanıt bulunabileceği gerçeğinden hareket ederek biliyorlar.

Açık ya da kapalı bir çelişki olmada, en küçüğünden bile olsa her hangi bir yasa külliyatı oluşturulamaz. İnsanoğlu, her bir eksiklikten yoksun, hukuksal olarak steril, mantıksal olarak eşitlik içeren IBM'in makineleşmiş diline benzeyen ve evrensel olarak kabul edilmiş bir dil yaratamadı. Bu nedenle, tartışan tarafların terazi kefelerinde, prensip olarak, daima bir taraf lehinde yeterince inandırıcı esaslar bulunabilir. Fakat kabul edilen mahkeme, tahkim kurulu, toplumsal-siyasal ya da her hangi bir "yasal" kara, belirgin bir biçimde toplumdaki güç ve kanıların denge ve dağılımına, tartışan tarafların ve jürinin hakim-güç konumlarına, en sonunda da oluşan gerçeklere bağlıdır. Bu, "köy sovyeti"nden BM genel konseyine kadar her yerde, her zaman, her düzeyde böyle olmuştur.

Rusya'nın 1991'den sonra bizi "ezemediği" kuşku götürmez bir olaydır. Ama Çeçenya'nın taviz vermemekle birlikte, bu çatışmada kendi siperlerini henüz ele geçiremediği de tartışma götürmez. Biz

şimdi, minderde birbirlerine kenetlenmiş, son zafer kundesini atmak için bekleyen iki yorgun güreşçi gibiyiz. Ülke için sabit olmayan dengede durmak güçtür. Ama kabul edilmeyen Parlamento Realitesi, er ya da geç yasallaşma eğilimindedir. Sorun yalnızca zaman, sebat ve aynı zamanda da bunun için sarf edilen çaba sorunudur.

Bilim adamlarının yeni ve beklenmedik bir hastalığının ilacının reçetesi için uzun süre yol almaları gibi, bizim devlet yönetiminin akılcı ve etkili bir biçimde kurulması ve işlemesi için seçtiğimiz yol da anlaşılan uzun olacaktır. Ama hasta daima en kısa sürede iyileşmeyi ister.

Ben kendimizi, kuşkusuz ulusal farklı özellikler gösteren kolektif özel kapitalizmin içinde görüyorum, ama eminim ki Çeçen Devleti'nin artık yalnızca bir tarihi değil, "muz devletleri" gibi olmayan bir geleceği var. Yalnızca "iyi yürekli Sermaye-Cini" ni serbest bırakmak gerekiyor. Bunu biz değil, mutlaka başkaları yapacak.

Sonuç olarak bir şeyi daha hatırlatmak isterim. Unutmayınız ki gerçek, sayısız "gerçek" parçacıklarının oluşturduğu uçsuz bucaksız mozaik bir panodur. Gerçek bir tanedir ve görünmeyen derinliklerini kavramak sıradan bir kişinin harcı değildir ve onu tümüyle yalnızca Tanrı bilebilir. Bizim ise onun yalnızca bazı parçalarını algılayabilmemize izin verilir. Her bireyin kendi "gerçek" anlayışı vardır ve o bundan özel olarak kendi gerçek tablosunun bir parçasını oluşturur. Bu, gerçeğin bir bölümünü gerçekçi olarak ne denli yansıtır, hangi parçadan oluşmuştur ve bu parçalar nasıl olmalıdır? Bu ve buna benzer sorular henüz bizim toplumumuzda tanımlanamamıştır. Ama kolektif Vaynah olanaklarına, gerekli olan gerçek tablosunu yaratma yeteneğine sahip Çeçen dürtücü etkenine ve gerekçesine inanıyorum. Bu tabloyu oluşturan parçalar ne denli küçük ve sayıca az olurlarsa olsun; çünkü onların her birinin ardında değerli yazgısıyla bizim insanımız bulunmaktadır.

HEPİNİZE BARIŞ, HUZUR VE REFAH DİLİYORUM!

YAZI İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜNDEN: Bu metin “İçkeriya” gazetesinin 29 Nisan 1993 tarihli 38. sayısında yayımlanan yazıdır.

24.09.93 tarihinde baskıya verilmiş olup, 06.10.93 tarihinde basımına karar verilmiştir. Format 50x84. Ofset kağıt. Sipariş no. 868. Tiraj 10.000, “Groznskiy Raboçiy” yayınevi matbaası.

EK²³

ÖZGÜRLÜK DANSI

By John Kohan Grozni

Ellerini birbirlerinin omuzuna koyarak tek sıra halinde halka yapmış mübarek atalarını anan ve “Allah (*azze ve celle*) adını zikreden düzinelerce insan. Zikr halkasında, Hac farizasını yerine getirdiklerini gösteren beyaz bandajla sarılmış kalpaklarıyla, yaşlı ve saygın insanlar. Bir kenarda göğsüne kadar uzanan beyaz yumuşak sakallıyla, elindeki asasıyla insanları şevke getiren enerji dolu yaşlı bir Şeyh. Ortama tamamiyle, ayak sürmelerinin ve el çalmalarının hipnotize edici hüznü ve keskin havası hakim.

İşte, 1.1 milyon Müslüman nüfusuyla meşru müdafaasını yapan Kuzey Kafkas Cumhuriyeti Çeçenya’nın başkenti Grozni’de şehitler için yapılan bu törende, koskoca bir tarih gizli. Zikr halkasında dans eden bu insanlar, kendilerini 18.yy’da Rus koloni birliklerine karşı Kafkas kabilelerinin başında savaşan Şeyh Mansur’un torunu olarak görüyorlar ve birbirlerine de Şeyh Mansur’un başlattığı ve Sovyet Rusya’nın yasakladığı Müridizm bağıyla bağlılar.

Bu özel tören aynı zamanda, Stalin’in Sovyet Rusya’da karşı suç işlemekle suçlayıp 1944 yılında Orta Asya’ya sürdüğü 1957’ye kadar dönüş yasağı koyduğu 200.000 (o zamanki mevcut nüfusun yarısı) kurbanın anısına da yapılıyor.

---

23. 15 Mart 1993 tarihli TIME INTERNATIONAL’de yayınlanan yazıyı Cihad Doğan’ın çevirisiyle sunuyoruz.

Aniden bütün gözler topluluktan başka bir tarafa çevriliyor. Siyah elbiseli, fötr şapkalı kısa boylu bir adam etrafındaki silahlı korumalarıyla kalabalığı yararak yaklaşıyor ve konuşmaya başlıyor. Moskova'dan gelecek yeni bir tehlikeden bahsediyor, "Her türlü provokasyona karşı sımsıkı ayakta durmalıyız" diyor, eski Sovyet hava kuvvetleri generali ve 1991 Ekim'inde rakipsiz başkan seçilen Cahar Dudayev.

Bu heyecan verici konuşmasını yaptıktan sonra eski Komünist Parti binasındaki ofisine dönüyor. Bu esnada yandaşlarından oluşan kalabalık etrafını sarıyor ve etten bir duvar gibi onu solmuş gül ağaçlarının arasından geçene kadar takip ediyor. "Tüm dünyaya söyleyin, biz bağımsız olana kadar savaşacağız" diye bağılıyor bir delikanlı, "Dudayev için ölmeye hazırız. Ruslar çok uzun zamandır bizi ayakları altına almış çiğniyor."

Moskova'da, Dudayev'i tanımlayan hiçbir sıfat iğrenç değil! (Dudayev 1991 yılında Bağımsız Çeçen Cumhuriyeti'ni kurmak için Estonya'daki Sovyet stratejik bombalama kuvvetleri komutanlığından ayrılmıştı.) Moskova, Dudayev'in rejimini kabul etmiyor; düşmanları Dudayev'i Hitler'le karşılaştırıyor ve onu etnik karışıklık çıkarmak ve terörü körüklemekle suçluyor. Buna karşılık Çeçenler, Dudayev'i Ruslara karşı yüzyıllardır verilen mücadelenin son lideri olarak görüyorlar. Dudayev ise tarihi perspektifi fazla önemsememekle birlikte, başkanlık koltuğunun arkasına büyük boyutlarla bir Şeyh Mansur portresini asmaktan da geri kalmamış.

Çeçenlerin meydan okuyuşu Moskova'nın başına kolonisel bir dert açtı. 1991 Ekim seçimlerinden iki hafta sonra, Başkan Yeltsin yeni rejimin kanun dışı olduğunu ve bölgede sıkı yönetim ilan edildiğini duyurdu. Fakat Moskova geri adım atmak zorunda kaldı. Çünkü Dudayev'in komutasındaki Çeçenler Rus ordusunu askeri anlamda perişan etmişti. Kremlin ise geçen yıl yapılan başarısız darbe girişiminden sonra işleri yoluna koyacak bir idarecinin varlığından şüphe duyuyordu.

Çeçen lider düzenli olarak Rus ordusunun Çeçen topraklarını terketmesi için, sıkıştıran ve ezen taktikler uyguluyor, askerlik görevini tamamlayanların yerine yenilerinin gelmesini engelliyordu. Moskova askeri hareket tehdidinde bulunduğunda, Dudayev ülke deki Rus ordularını bloke etmiş ve onları tahliyeye mecbur bırakmıştı. Dudayev şimdi çekilen askeri birliklerin geride uzun menzilli füzeler bıraktığını iddia ediyor ve “Biz de kendimizi bize karşı kullanılan her türlü metodla savunma hakkına sahibiz” diyor.

Rusya hükümeti özellikle, Dudayev’in, Rusya Federasyonu içerisinde 40’den fazla etnik gruba ev sahipliği yapan ve her an patlamaya hazır bomba konumundaki Kuzey Kafkasya’ya dair sınırsız ideallerinden çekiniyor. Dudayev, Çeçenya’yı kurulacak yeni Kuzey Kafkasya Federasyonunun bel kemiği olarak görüyor.

“Kafkasya bağımsız ve birleşmiş olmalı” diyor Dudayev, “bu bizim tek seçeneğimizdir.” Dudayev Ermenistan ve Gürcistan’ı ziyaret ederek bölgedeki çatışmaların ve anlaşmazlıkların çözümünde diplomatik arabuluculuk yapmalarını teklif etmişti. Ayrıca Dudayev, Gürcistan’a karşı Abhazya’da savaşıyan Çeçen gönüllülerin de gerçekte, kurulu olan barış kuvvetlerini oluşturduğunu söylemişti.

Rus-Çeçen barış görüşmelerinde hiçbir sonuca varılamamıştı. Çeçenler Moskova’nın bağımsızlığı kabul etmesini, Rusya’yla entegrasyonda ön koşul olarak koyuyorlar; belki Rusya Federasyonunun birleşik bir eyaleti olarak. Kremlin ise bölgedeki egemenlik isteklerine olumlu cevap vermemek için baskı altında. Dudayev’e karşı verilecek en küçük tavizin, aynı Gorbaçov zamanında Baltık ülkelerinin bağımsızlık isteklerine karşı uygulanan yanlış politikanın Sovyetleri dağıtması gibi Rusya Federasyonunun dağılmasına neden olacak zincirleme olayları doğurmasından korkuluyor. Bu tutum sürerken, Rus askerleri de komşu İnguşetya’dan, Çeçenya’ya bekçilik yapıyorlar.

Moskova resmi makamları, bu milli ayaklanmanın Çeçenler için çok külfet getirdiğini vebu sebeple Dudayev rejiminin kısa sürede yıkılacağını ümit ediyorlar. Bunu çabuklaştırmak için de, Rusya bölgedeki bütün banka işlemlerini dondurmuş vaziyette ve kamu işçileriyle emeklilere hiçbir ödeme yapmıyor. Tarımsal olarak zengin olan Stavrapol'dan gemilerle yapılan gıda sevkiyatı durdurulmuş durumda ve iki hafta önce de Moskova-Grozni arasındaki iç hat seferleri kaldırılmış. Rusya'dan Çeçenya'ya artık sadece kara bağlantısı var. Rus teknisyenlerin bölgeyi terketmesiyle, TV yayınları kesilmiş ve ülkenin iç bölgeleri elektrik kesintilerinden dolayı müşkül durumda kalmış. Telefon hatları sürekli meşgul, 400.000 nüfuslu Grozni'de akşam saat 18.00'den sonra sokaklarda kimseyi göremiyorsunuz.

Dudayev yönetimi, şu anda tamamen Çeçenlerin kontrolünde olan petrol endüstrisinden gelen geliriyle, dışardan zaruri yiyecek ihtiyacını karşılayarak, ablukanın getirdiği sıkıntıyı hafifletmeye çalışıyor. Temel ihtiyaçlar dükkanlarda mevcut, fakat fiyat ayarlaması düzenli bir şekilde yapılamadığı için zaman zaman kıtlık söz konusu oluyor.

Diğer taraftan, Sovyetler zamanında kanunlardan bir adım önde iş yapma hünerleriyle tanınan Çeçen iş adamları ise ambargodan başarıyla sıyrılmış görünüyor. Grozni'nin ana caddeleri uluslararası bir otomoil fuajrını andırıyor, son model Mercedesler, Cadillaclar, BMV'ler ve Volvo'lar.

Silah bulmak hiç dezor değil, satıcıları Grozni merkez pazarında bir çadırdaki bulmak çok kolay. Mesela, bir Makarov 400.000 ruble (615 \$), bir kalaşnikof otomatik 250.000 ruble (385 \$). Eğer 10 taneden fazla alacaksanız fiyatlar tüfek başına 20.000 ruble düşüyor. Bir gece görüşlü bazukayı ise, 1 milyon rubleye (1.540 \$) alabilirsiniz.

Eski apartmanlar ve paslı petrol tesislerine karşı, Grozni'nin dışındaki ekilmiş alanlara baktığınızda, Çeçenya'yı Rus-Sovyet kültür etkisi taşımayan bir yer olarak görmemiz mümkün. Kırmızı tuğlalı minareleriyle yeni camiiler, karışık dekore edilmiş çiftlik evleri arasından yükseliyor. Sanki merkezin etrafına dağılmış ufak bir kale gibi. Grozni'nin 20 km. güneyindeki tarım merkezi Urus-Martan'da köylüler neşeli bir şekilde geleceği tartışıyorlar.

“Eskiden Dudayev’e inanırdım, ama şimdi O’nun çok konuşmaktan başka bir şey yapmadığını düşünüyor.”

“Ben başkanı suçlayamam, O’nun ellerini parlamento bağlamış durumda.”

“Belki de bizim İslami Cumhuriyete ihtiyacımız var.”

“Çıldırдың mı? Ruslar bunu asla kabul etmez.”

“Eğer herkes bizi kendi başımıza bıraksaydı, ikinci bir Lüksemburg olurduk.”

Köylüler bir noktada anlaşıyorlar: Çeçenlerin bağımsız şekilde var olma haklarına dair somut bir güvence olmadan Rusya Federasyonuna dönmenin imkansız olduğu. Grozni’de bir müzede 1944 sürgününün dehşet veren görüntüleri sergileniyor. Bir ziyaretçi Stalin’in portresinin altında takılmış duruyor, tablonun altında aceleyle yazılmış bir yazı Çeçenya’daki ruhu olduğu gibi özetliyor:

HEP AYNI, BİZ KAZANDIK!

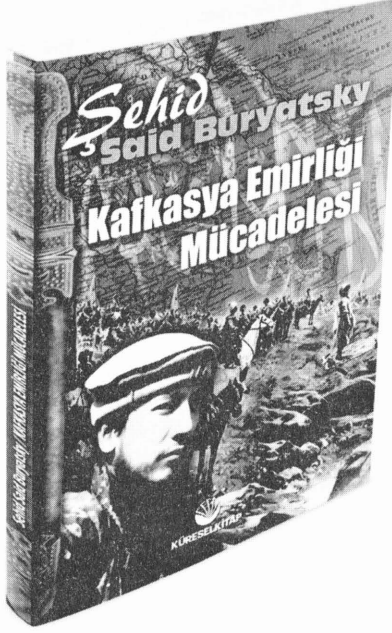
İmza: ÇEÇEN CUMHURİYETİ.

Bu yazıda Urus Martan’dan Yuri Zarakhovich’in gönderdiği raporlar dikkate alındı.

Yuri Zarakhovich / Urus-Martan

KÜRESEL'DEN ÇIKAN DİĞER ESERLER

Kitap Adı: Kafkasya Emirliği Mücadelesi

Yazar: Said BURYATSKY

Dil: Türkçe

Sayfa Sayısı: 96

Kağıt: İthal Enzo Kağıt

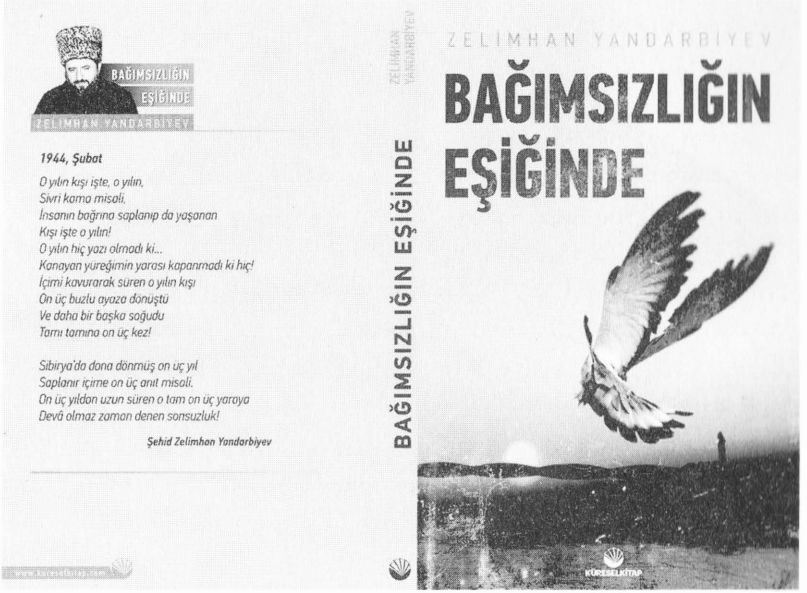
Boyut: Roman Boy

Cilt Tipi: Karton Kapak

KÜRESELKİTAP

KÜRESEL'DEN ÇIKAN DİĞER ESERLER

Kitap Adı: Bağımsızlığın Eşiğinde

Yazar: Zelimhan YANDARBIYEV

Dil: Türkçe

Sayfa Sayısı: 216

Boy: Roman Boy

Cilt Tipi: Karton Kapak

Boyut: 13.5 x 21 cm

KÜRESELKİTAP

Kitap Adı: Hattab'ın Anıları

-Arap Muhâcirlerin Çeçenistan, Afganistan ve
Tacikistan Deneyimleri-

(Gözden Geçirilmiş, Genişletilmiş 3. Baskı)

Yazar: Sâmir bin Salih ES-SÜVEYLİM

Dil: Türkçe (Arapça'dan Çeviri)

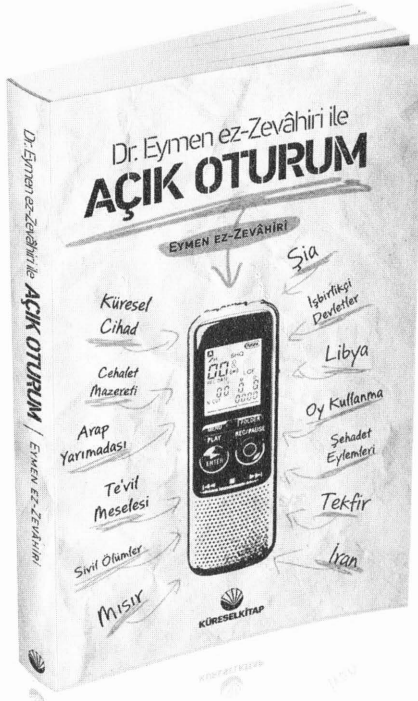
Sayfa Sayısı: 152

Boyut: Roman Boy

Cilt Tipi: Karton Kapak

KÜRESELKİTAP

Kitap Adı: Dr. Eymen ez-Zevâhiri İle
AÇIK OTURUM

Yazar: Eymen EZ-ZEVÂHİRİ

Çevirmen: Defne BAYRAK

Dil: Türkçe (Arapça'dan Çeviri)

Sayfa Sayısı: 192

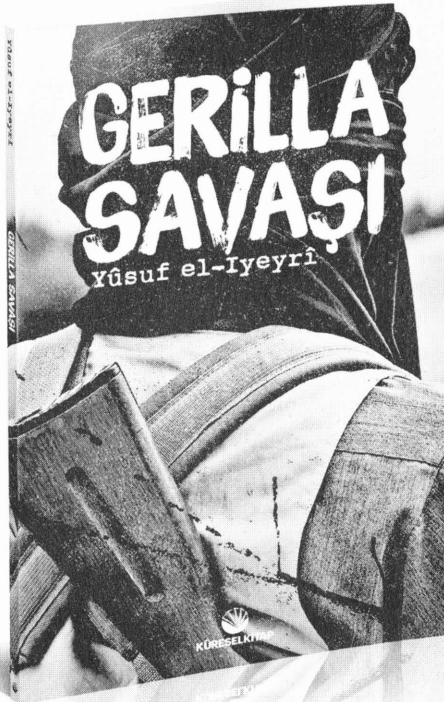
Boyut: Roman Boy

Cilt Tipi: Karton Kapak

Boyut: 13.5 x 21 cm

KÜRESEL KİTAP

Kitap Adı: Gerilla Savaşı

Yazar: Yûsuf EL-İYEYRÎ

Çevirmen: Muhammed ATTA

Dil: Türkçe (Arapça'dan Çeviri)

Sayfa Sayısı: 88

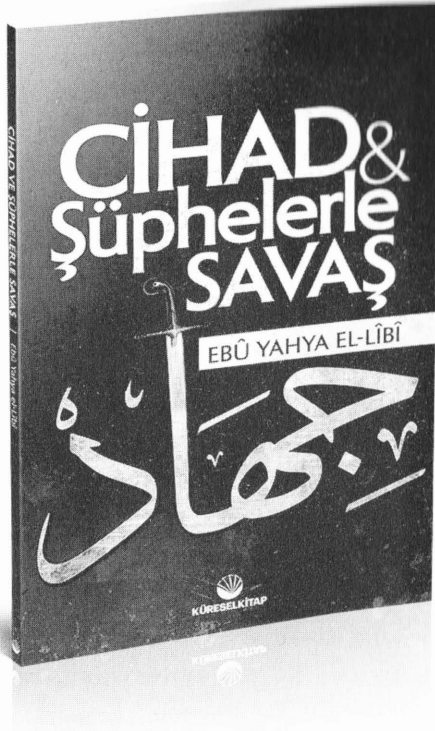
Kağıt: İthal Enzo Kağıt

Boyut: Roman Boy

Boyut: 13.5 x 21 cm

KÜRESELKİTAP

Kitap Adı: Cihad ve Şüphelerle Savaş

Yazar: Ebû Yahya el-Lîbî

Çevirmen: Mehdi CANPOLAT

Dil: Türkçe (Arapça'dan Çeviri)

Sayfa Sayısı: 80

Boyut: Roman Boy

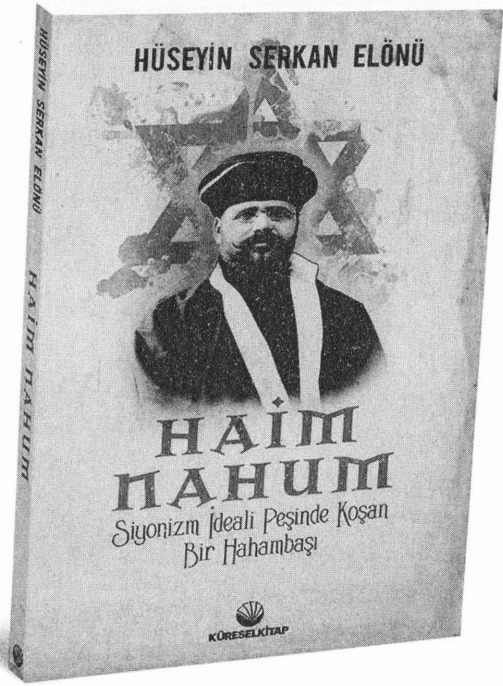
Cilt Tipi: Karton Kapak

Boyut: 13.5 x 21 cm

KÜRESELKİTAP

KÜRESEL'DEN ÇIKAN DİĞER ESERLER

Kitap Adı: Siyonizm İdeali Peşinde Koşan Bir Hahambaşı:
HAİM NAHUM

Yazar: Hüseyin Serkan ELÖNÜ

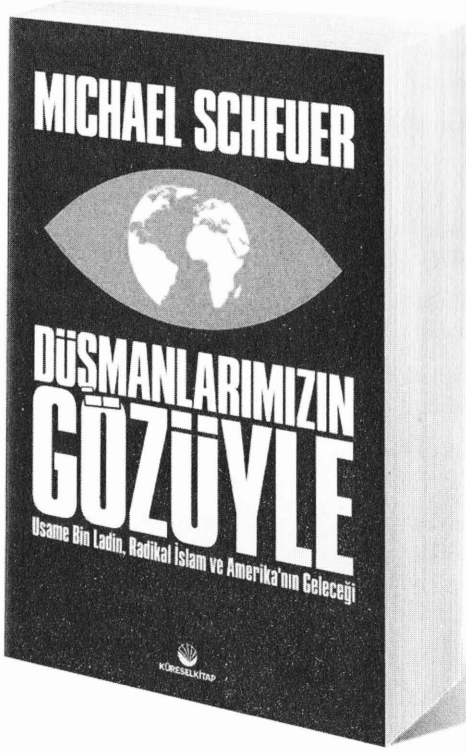
Dil: Türkçe

Sayfa Sayısı: 136

Boyut: Roman Boy

Cilt Tipi: Karton Kapak

Boyut: 13.5 x 21 cm

Kitap Adı: DÜŞMANLARIMIZIN GÖZÜYLE

"Usame Bin Ladin, Radikal İslam ve Amerika'nın Geleceği"

Yazar: Michael SCHEUER

Çevirmen: Abdullah TATLI

Dil: Türkçe (İngilizce'den Çeviri)

Sayfa Sayısı: 544

Boyut: Roman Boy

Cilt Tipi: Karton Kapak

Boyut: 13.5 x 21 cm

KÜRESELKİTAP

KÜRESEL'DEN ÇIKAN ESERLER

- » **Kayıp Minare** / Abdullah Azzam
- » **Cihadı Desteklemenin 44 Yolu**
Enver el-Evlaki (2. Baskı)
- » **Şehadet Yolunda Cihad Erleri**
Harun İlhan
- » **Hattab'ın Anıları**
Sâmir bin Salih es-Süveylim
(Genişletilmiş 3. Baskı)
- » **Kafkasya Emirliği Mücadelesi**
Said Buryatski (2. Baskı)
- » **Düşmanla Savaşta Kadının Rolü**
Yûsuf bin Salih el-Iyeyrî
- » **Allah'ın Rasûlü Muhammed**
Atıyyetullah el-Libî
- » **11 Eylül - Dünyayı Sarsan
Hâdiseye Genel Bir Bakış**
Seyfüddin El-Ensârî • Ebû Ubeyd
El-Kureşî • Ebû Eymen El-Hilâlî
- » **Türkistan Şehidleri -1-**
Abdullah Mansur
- » **Cihad Yolunda Değişmeyen Esaslar**
Yûsuf bin Salih el-Iyeyrî
- » **El-Kaide ve Taliban'ın İçinde**
Seyid Saleem Şahzad
- » **Zerkavi** / Fuad Hüseyin
- » **Bağımsızlığın Eşiğinde**
Zelimhan Yandarbiyev
- » **Mücahidin Ahlakı**
Ebû Ömer es-Seyf
- » **Tarihe Şahitliğim**
Ömer Abdurrahman
- » **Cihad Menhecine Dair**
Usâme bin Ladin
- » **Şam Ehline Mektuplar**
İbn Teymiye
- » **Türk Mücahidlerin Sorularına
Cevaplar** / Atıyyetullah el-Libî
- » **Sabah ve Akşam Zikirleri**
Abdullah Azzam
- » **Lübnan Hizbullah'ı ve Filistin Davası**
Atıyyetullah el-Libî
- » **İlimsizce Fetva Verme Hususunda
Bir Uyarı** / Ebû'l Velid el-Ensârî
- » **Geceyi İhyâ Etmek**
Süleyman el-Ulvân
- » **Cihad Yürüyüşü** / Harun İlhan
- » **Büyük Ortadoğu Projesi**
Ebû Muhammed el-Makdisî
- » **Cihadın Kazanımları Hakkında
Tahliller** / Ebû Muhammed el-
Makdisî
- » **Gerilla Savaşı**
Yûsuf bin Salih el-Iyeyrî
- » **Ensar el-İslam Cemaati**
Ensar el-İslam Medya Kurulu
- » **Dr. Eymen el-Zevahiri ile Açık
Oturum** / Eymen ez-Zevâhiri
- » **Cihad ve Şüphelerle Savaş**
Ebu Yahya el-Libî
- » **Siyonizm İdeali Peşinde Koşan Bir
Hahambaşı: Haim Nahum**
Hüseyin Serkan Elönü
- » **Düşmanlarımızın Gözüyle
"Usame Bin Ladin, Radikal İslam
ve Amerika'nın Geleceği"**
Michael Scheuer
- » **Mescidlerdeki Bid'atler
Hakkında İki Risale**
Ebû Muhammed el-Makdisî
- » **Tahavî Akidesi Şerhi**
Abdullah Azzam

Sipariş İçin:

www.kureselkitap.com

CEVHER DUDAYEV

ÖZGÜRLÜK KOLAY DEĞİL

Çeçenistan Cumhuriyeti
Cumhurbaşkanı Sayın Cevher
Dudayev'in bu kitabı, 1992 yılında
Litvanya'nın Vilnius şehrinde Rusça
olarak basılan "Özgürlük Kolay Değil"
isimli eseri esas alınarak
hazırlanmıştır. Ancak, kitabın bazı
bölümleri günlük siyasi gelişmelere
ayrıldığı için buraya alınmamıştır. Zira o
günkü siyasi durum değişmiştir ve
dünkü muhaliflerin büyük çoğunluğu
ülkenin bağımsızlığı tehlikeye düştüğü
için Devlet Başkanı Cevher Dudayev'in
yanında yer almışlardır. Biz de eski
yaraları deşmenin faydasızlığını dikkate
alarak bu yolu seçtik.

"Özgürlük Kolay Değil" isimli kitapta
yer alan çok sayıda resmi yazışmanın
bir kısmının tercümesini de bu kitaba
alarak Çeçenistan Cumhuriyeti'nin takip
ettiği veya daha doğru bir ifade ile takip
etmek istediği siyaset hakkında bilgi
edinilmesini arzuladık."

ISBN: 978-605-64022-9-4

9 786058 402294

www.kureselkitap.com

